II41068

Facultatea de Filosofie
Universitatea Iași
II - 41.068

B.C.U.- IASI 592722

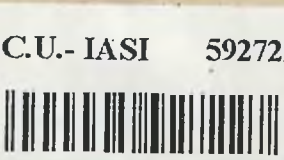

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bogdan Nicolae A.

500 lei

Povești și anecdote

din popor.

R. P. R.
BIBLIOTECA
LICEULUI DE BĂIEȚI Nr. 2
IAȘI
Inreg. Nr. 4540

644.

Edit. Frații Șoraiga
Iași

cdo 73.468

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6644

6644
215

PE UN FIR DE BOB.

La capătul unei păduri bătrîne decînd lupii albi, cică şedea odată intr'un bordei săpat in pămînt o babă ş'un moşneag. Ei trăiau şi se hrăneau cu ce le da Dumnezeu, şi n'aveau in bordeiul lor decît un pat, o laiţă şi vro două-trei ţolinci de lăicere.

Acum, intro bunădimineaţă, baba băgă de samă că sub laiţă o răsărit un fel de buruiană cu două frunzuşoare groase. Degrabă chiamă pe moşneag, care se dusese să culeagă nişte vreascuri din cea pădure, îi arată buruiana şi'l intreabă că ce o fi acea buruiană şi cum, Doamne iartămă!, de o răsărit tocmai sub laiţă?

— Apoi ştii una babo, aista-i bob!, zise moşneagul.

BIBLIOTECA
LICEULUI DE BĂIEŢI Nr. 2
Inreg. Nr. 4911

— Bob?

— Iaca aşa!

— Da de unde bob, măi moşnege, că bob n'o fost in casa noastră de nu mai ţiu minte decînd?...

— Păi dă... ştiu şi eu!

— Apoi tu ce mai ştii! şi cînd mai ştii tu ceva!

— Taci, babo, că poate Dumnezeu ni l'o fi trimes să'l mai avem de mîngîiere.

— Elei?

— Zeu aşa!

— Apoi aşa trebue să fie!....

Şi cu credinţă mare că Dumnezeu li-o trimes bobul, şi baba şi moşneagul se îngrijau de dînsul şi'l udau la vreme şi'l căutau, şi'l drăgosteau lucru mare, ca pe cine ştie ce odor.

Şi iată că bobul incepe a creşte, de ajunge pănă'n laiţă.

— Ian te uită, moşnege, zise baba, că bobul o ajuns pănă in laiţă şi nu mai are unde creşte, că se turteşte.

— Apoi atunce, zise moşneagul, să stricăm laiţa! — că ştii că laiţele la noi la ţară sunt bătute cu picioarele in pămînt, şi scîndurile prinse pe picioare cu chiroane.

Ş'aşa se apucă ei şi strică laiţa, ca să lese loc de crescut bobul.

Şi bobu creşte, creşte, creşte, văzînd cu ochii, că'n fiecare dimineaţă cite c'o palmă de cele domneşti tot mai nant il găsau; ş'aşa o crescut bobul cela pănă'n podul bordeiului.

Dacă o văzut aşa baba, iar zice moşneagului :

— Ei moşnege, dar amu ce ne facem ?

— Ştiu eu, babo hăi ! ?

— Apoi cînd ai mai ştiut şi tu ceva ca să ştii ş'acu ! tot cap gros de jîtar ai fost şi'i fi !....

— D'apoi babo hăi ...

— Taci ! —iacă să spargem acoperişul bordeiului şi să facem loc bobului să crească in sus.

— Măi babo, ai nebunit ?! Da cum să spargem acoperişul ? Da dacă a veni vr'o furtună, vr'o ploae mare, nu ne ineacă de vii in ghizunia asta a noastră aici ? ha ?

Baba că să moară, să piară, că numaidecît să spargă bordeiu ca să crească bobul.

Moşneagu, dac'o văzut că'ş aprinde paie'n cap, n'o avut ce să se facă şi s'o apucat de spart acoperişul.

Şi iată că cum o spart acoperişul, bobul o inceput a creşte, văzînd cu ochii, şi se rîdica, se rîdica, de'ş strîmbau moşnegii gîturile uitînduse după dînsul. Ş'aşa de dimineaţă şi pănă'n sară bobu o ajuns pănă la toarta cerului, şi s'o încărjoet acolo....

Dacă o văzut aşa minunăţie baba şi cu moşneagu, apoi o crezut deabinele că intradevĕr Dumnezeu le-o trimes buruiana asta, ca să li mai ţie de urît.

Sara s'o culcat moşnegii, şi in vis li s'o arătat un inger alb, cu aripi de aur, care li-o zis aşa :

— Scoală moşnege şi te urcă pe ist fir de bob pănă la cer, şi acolo, pentru faptele tale

ispita vicleanului, cere dela Dumnezeu tot ce vrai, şi Dumnezeu ţ'a da cu prisos.

Cînd s'au sculat dimineaţă, au inceput a'ş spune unul altuia visul; şi dacă au văzut că amîndoi acelaş vis l'o visat, apoi o zis baba cătră moşneag:

— Dute moşnege, şi nu te mai codi, că norocul nostru o fost aista, şi Domnul Dumnezeu s'o milostivit de noi.

— Aşa-i, babo! da vezi că eu nu mă pricep că ce fel de lucru să cer dela Dumnezeu, cînd m'oi sui in ceriu.

— Da cînd te-ai mai priceput şi tu la ceva, Doamne fereşte!; că dacă nu eram eu, te trăgeau cînii prin lume...

— Ian taci, babo, că...

— Ce să mai tac, că chiar aşa-i.

— Ei lasă sfada amu şi spune, ce să cerem dela Dumnezeu?

— Dă, ştiu şi eu...

— Apoi dacă nu ştii, ce dracu îţ umblă gura ca meliţoiul cel hodorogit!....

— Apoi iacă ce gîndesc eu, moşnege: Eu gîndesc ca să cerem, unde tot ne-am stricat bordeiul cu bobul ista, să ne dee o casă mai bunişoară, mai ca oamenii, şi cîte ceva de ale gospodăriei pe lîngă casă, că alta n'avem ce dori....

— Bine, babo aşa oi face.

Şi se apucă moşneagul să se sue pe bob; şi se sue, se sue, tot se sue, păn ce se apucă cu mîna de toarta cerului; acolo, cum o ajuns, il apucă

doi sfinţi de subsuoară, îl urcă înăuntru, şi'l duse drept înaintea lui Dumnezeu.

Da Dumnezeu cum şedea el în tronu lui, şi'ş peptăna barba cea albă şi lungă până'n pămînt, zise moşneagului:

— Ei bine, moşnege! ce vrei tu dela mine să'ţ dau ca răsplată pentru credinţa ta şi faptele tale cele bune de pe pămînt?

— Ce să vreu, Măria Ta Doamne, — răspunse moşneagul, tot bătînd la metanii şi făcînd la cruci; — ia ce se vreu, că eu mă mulţămem şi cu cît avem, da baba mi-o spus că se cer dela Măria Ta o casă mai bunişoară decît bordeiul nostru, şi ceva de ale gospodăriei, că prea ducem lipsă de toate... numai unul Dumnezeu ne ştie!...

— Aşa va fi, — răspunse Dumnezeu, — dute la locul tău iarăş pe pămînt şi vei găsi ceia ce doreşti.

Moşneagul după ce sărută poala lui Dumnezeu, eşi din cer şi se scoborî iarăş pe firul de bob până pe pămînt.

Cînd puse piciorul jos, ce să vezi, minunea lui Dumnezeu! — Unde se făcuse nişte case mari şi frumoase de zid gros, incunjurate de livezi şi grădini şi vii — şi unde răgeau şi zberau o mulţime de dobitoace în ogradă; — iar cînd intră în casă, unde'mi găsi pe babă lăfăinduse pe o canapea de puf moale şi imbrăcată numai în buhur şi burangiuc, şi un argat îi ţinea dinainte tablaua cu dulceţi, — şi unde începe baba cu un glas lenevos:

— Ce? tu eşti bărbăţele? cum ai pitrecut la drum? nu ţi s'o intîmplat ceva primejdie? — ia chia-

mă flăcăii să te mai scuture, să'ţ deie alte strae din gherghir, că aiestea-s prea ponosîte pentru cinstita faţa noastră! ...

Moşneagului deodată nu'i venea a crede; dar ştiind c'o vorbit cu Dumnezeu, crezu, şi incepu a se da şi el după viaţa ast nouă şi imbelşugată.

O fi trăit ei aşa cît or fi trăit, da baba sta tot locului neclintită. Da intro zi, ce-i trăsneşte babei prin cap, cum şedea ea tot lungită pe canapeaua cea de puf şi trăgea la tabac, că zise moşneagului:

— Mă moşnege, mie mi-o venit o poftă!

— Ce poftă, bre?

— Ia o poftă ca toate poftele; n'ai face rău să te sui ear la Dumnezeu pe bobul nostru, şi să mai cei ceva.

— Ian taci nevastă! ce să'i mai cer, că doar avem amu de toate, slava Domnului, nu mai ducem lipsă de nimica!

— Ci-i cap sec, tot sec! da cui in lumea asta i'i deajuns aceea ce are! ai mai auzit tu pe cineva incă zicînd aseminea vorbe?

— Ba zeu că nu!

— Atunci ascultămă: Suiete iar la Dumnezeu şi roagă'l să ne mai intinerească cu vr'o douăzeci or patruzeci de ani, şi să te facă pe tine impărat şi pe mine impărătească, eaca aşa!

— Măi, nevastă, da ai nebunit?

— Ba-s in toate minţile, măi bărbate!

— Măi, da nu se poate una ca asta.

— Ba se prea poate, că s'a putè.

— Măi omule, da mutră de imparaţi om ave noi?

— Da cîţi sunt mai sluţi decît noi şi lumea îi laudă de frumoşi!

— Da cu mintea noastră să cărmuim noi o impărăţie, cînd toată viaţa n'am cărmuit decît nişte cirezi de vaci şi de porci....

— Hehei! cîţi impăraţi sînt, şi nu's vrednici nici de păscut porcii şi tot îs impăraţi!

— D'apoi de intinerit cum să intinerim? Ce o să zică lumea?

— Zică lumea tot ce'i place,
Eu pe gustul meu mi-oi face!

Dacă văzu moşneagul că nu-i chip de scos în capete cu baba, se apucă şi se sui iar pe bob; ajunse iar la Dumnezeu şi'i spuse toată pătărania cu baba.

— Bine tinere impărate! — îi respunse Dumnezeu, totul s'a făcut după dorinţa voastră.

Deodată moşneagul s'o simţit intinerit, ca la 30 de ani, şi s'o văzut imbrăcat numai în aur şi'n pietre scumpe, — şi cînd s'o dat jos iar pe firul de bob, unde'l aştepta în ograda curţilor lui o mulţime de muzici şi cu darabane, şi o mulţime de oştire, cu tunuri şi cu cai, cît cuprindeai cu ochii...

Şi cînd intră pe uşa casei lui, care se prefăcuse intrun palat ce strălucea ca soarele, unde găsi pe nevasta lui intinerită ca la 20 de ani şi incunjurată de vr'o douăsprezece domniţe tinere şi de o mulţime de roabe, care o aparau de muşte, cu cozi de păun increstate tot cu diamanturi şi bir-

lanturi... Şi unde toţi i se inchinau şi'i ziceau Măria Ta! — de-i venea moşneagului să nebunească deatîta cinste şi deatîtea bunătăţi ...

Acum, o fi impărăţit ei aşa cît o fi impărăţit — da bobu dela locul lui nici nu se usca, nici nu imbătrînea, ci tot verde şi inflorit stătea.

Şi eată, că intr'o zi iar îi trăsneşte ceva prin cap babei, care acum era tînără şi impărătească, şi zise impăratului:

— Impărate bărbate! Cît avem, avem noi ; dar tot este cineva care-i mai presus de noi? — dece să nu fim şi noi tot aşa de mari caşi dînsul?

— Da cine, bre impărătească?

— Apoi eaca Dumnezeu!... Adecă de ce n'aş fi şi eu Dumnezeiţă?

— Batăte mama lui Dumnezeu, nebuno ce eşti! dar la asta te gîndeşti tu! da te-or lega oamenii şi te-or duce să te-asvîrle in vre-o prăpastie, dacă te or auzi vorbind aşa!...

— Ba eaca chiar in ciuda ta, dobitocule, am să mă fac Dumnezeiţă!

— Măi taci că te-or lega!

— Ba chiar in ciuda ta! eac'aşa!...

Şi tot îi bătea din pumni şi sărea in sus, că are să se facă Dumnezeiţă.

Impăratul dacă o văzut aşa, o lăsato in plata lui Dumnezeu, şi s'o pornit cu hăitaşii lui la vînat.

Da impărăteasa, cum era ea infoietă numai cu fuste şi cu rochii de mătăsuri şi de catifele„ îş pune in gînd să se suie ea singură pe bobul ei pănă la Dumnezeu, ca să'i ceară acolo s'o facă Dumnezeiţă.

Zis şi făcut — şi unde începu a se acaţa pe bob; şi se suie, se suie, tot se suie, până ce ajunge la vîntul cel turbat.

Da vîntul cel turbat, care de cînd trăeşte el încă n'o fost însurat şi nici chip de femee n'o văzut să-i calce prin impărăţia lui, cînd o zărito, s'o cuprins de dragoste pentru dînsa; şi cînd s'o pus de o suflat pe o nare, i-o umflat deodată tot fuştăritul şi rochieritul ce avea pe dînsa; şi precum ea nu ştia şi nici n'avea putere — dă! ca orce muere, — să se ţie zdravăn de firul de bob, pe care se suise, o zmuncito de s'o rupt bobul şi o început a o duce prin nouri cale de peste cincizeci de poşti, — păn ce o ajuns la o mare adîncă. Ş'acolo i-o dat drumul din înălţimea nourilor de o ajuns până în fundul mărei.

Ce o fi făcut vîntul turbat cu dînsa în fundul apelor, el ştie, că nimene de numele babei-impărătese nu i-o mai auzit; — atîta se ştie că deaturci marea rău s'o înegrit şi cu mare primejdie pentru călători s'o făcut, că numai talazuri şi vîrtejuri clocotesc printrînsa.

Ear impăratul cînd s'o întors dela vînătoare şi nu ş'o găsit impărăteasa, ş'o mai văzut bobul rupt şi vestejit, ş'o închipuit îndată de perzania nevestei lui şi adînc o oftat şi o suspinat — şi din gură aşa o grăit:

— Dumnezeu s'o ierte şi să'i fie sufletul odihnit! că pecît o trăit mult bine o făptuit; da şi dacă o murit, multă lume o liniştit!

STIUCA.

Cumătrul Nițu, prinzînd o ştiucă grasă,
O dă nevestei s'o facă răsolaş ;
Şi'n sat porneşte, poftind smerit la masă
Pe prea sfinții
Părinții
Gavril, Manasă şi Antonaş.

Cei trei popi, curînd,
Nici că stau pe gînd,
Şi cum sfînta leturghie
De cetit o isprăvesc,
La cumătru 'n deal la vie,
De a drept tustrei pornesc.

Cum intru la om in casă
Ei şi văd intinsă masă.
S'aşed toți, — blagoslovesc, —
Şi'apoi la gustat grăbesc.

Gospodina le aduce
Ştiuca 'ntreagă pe-un blid mare;
Toţi voesc ca s'o apuce,
Cînd deodat' Manasă sare
Şi cu glasui amorţit,
Zice :
— Staţi ! la impărţit
Eu să am întăietate, —
La toţi davoi pe dreptate !

Ş'apoi pe-al optulea glas
Intonează cam pe nas:
—„Troiţa sfîntă în Domnul
„Blagoslovita pre omul,
„In veci ca să pomenească
„Orşicare bun creştin
„Pre Tatăl, cum şi pre Fiul
„Şi pre sfîntul Duh, Amin !

Şi zicînd acest cuvînt,
Cu glasul lui cel prea sînt,
Ştiuca-apucă, ş'o croeşte,
Şi'n trei părţi o despărţeşte.

Apoi iar, evlavios,
Cântă incă un icos :
—„Domnul este inceputul,
„Pre dînsu 'l blagoslovim !
„Şi precum cerul, pămîntul
„Numai lui îi datorim, —
„Să incepem caşi dînsul
„Totul dela început,
„Că tot ce-i, numai printrînsul
„Cînd a zis s'a şi făcut !“

Dar n'apucă să sfîrşască
Cîntecul lui peste tot,
Şi, şi'nfipse furculiţa
La cea ştiucă drept in bot,
Şi, luîndui căpăţina,
Pe-a lui talger o lungeşte.

Antonaş se scoală iute
Şi, c'un „Doamne miluieşte !"
Iş înfipge furculiţa
Intr'al ştiucei gras mijloc,
Şi pe talgerui trăgîndo,
Cîntă iar cu un sfînt foc :

—„Nazareteanul Isus
„Intre doi talhari fu pus ;
„Dar el nu s'a necinstit,
„Că mijlocul e sfinţit —
„De Domnul aghezmuit !"

Pecînd incă prea-sfinţitul
Mornăeşte-acest icos,
Gavril iute pe-al seu talger
Coada ştiucei a şi scos ; —
Ş'apoi, rîdicîndu'ş glasul
Şi lunginduş puţin botul,
Zice :
— „Alfa şi Omega
„Pe pămînt şi 'n cer e totul !
„Să sfinţim locul din urmă,
„Pentru creştineasca turmă ;
„Că şi'n ceasul unsprezece
„Răii cătră bine-or trece !"

Dar cînd biet cumătrul Nițu
Dă să'ș ie și-el o bucată,
Vede că din blid cea știucă
A sburat, sermana, toată!
Și că n'are dinainte
Decît zama cea ferbinte!

Cumătrul se indîrjește,
Se scoală, la popi privește,
Și văzîndu'i cum îmbucă
Cu multă poftă din știucă, —
Blidu'n sus rădică 'ndată
Și se pune pe cîntat:
— „Văzînd Domnul răutate,
„Fărdelege și pacate
„Intr'a Sodomei cetate, —
„Trimisa o ploae mare
„De pucioasă, foc și pară,
„Să curgă pe ai Sodomei
„Răi, și neamul lor să piară!"

Și zicînd aceste vorbe,
Blidul din mînă 'l avîntă,
Și fertura toată-aruncă
Peste troița cea sfîntă! —

Bieții popi! — cea știucă grasă
Deloc nu le-a mai priit;
Că pe-acasă fie-care
S'a dus fript și opărit!

NUNTA CEA DEADOUA-I CU NOROC.

dată la o margine de drum impărătesc, nu departe de capătul satului ş'a pădurei, era un biet bordeeş, in fundul pămîntului, de părea maiales de departe ca un mormînt proaspăt mai degrabă decît o casă de adăpost pentru oameni; şi in bordeiul cela stătéu doi bieţi oameni bătrîni, de nu'ş mai aduceu aminte de ani şi de zile; era o babă ş'un moşneag, cu părul alb şi ghebosi de'ş incîrjoeu trupu mai până la genunchi şi umblau încă in două cîrji.

Toată viaţa lor cît au trăit ei, parte de viaţă fericită nici c'o mai avut; cu calicia s'o luptat zi şi noapte, an cu an, până la vremea aceea.

Ce'i veni intro zi moşneagului prin ţastă, că deschise gura mare, holbă ochii şi incepu a grăi aşa cătră baba lui:

— Măi babă mă! ştii tu tot aşa de bine caşi mine, că decînd ne-am luat — or fi vro cinzeci şeizeci de ani, — nu ne-o mai cîntat pisene cucu în faţă, şi cît am luptat şi cît am muncit şi ne-am schingiuit, parte de bunătăţile lumei n'am avut.

— Ei, ş'apoi? respunse baba; şi ce poţi tu să faci? să te baţi cu Maica-Domnului sau cu Sfînta-Troiţă: dacă aşa vre Domnu ş'aşa-i scris, tot degeaba să mai aştepţi altceva.

— Apoi vezi, măi babo, că eu ţin minte o zicătoare veche, care o spune baba Marina dela Ezăreni, că *nunta cea deadoua-i cu noroc!* Oare n'ar fi bine să facem şi noi o nuntă deadoua-oară acu la bătrîneţe, poate tot ne-a pica ceva mai bine...

— Apoi ştiu şi eu moşnege, — s'o facem dacă crezi.... Da cum s'o facem, că noi n'avem nici cu ce ne hrăni bine, dar încă să plătim popii şi să facem masă şi joc?

— Ia om face şi noi cum om pute, şi fără popă şi fără masă. Om juca noi in-de-ai-noştri, ş'om cînta tot noi, făr de nici o supărare.

Zis şi făcut.

Moşneagul scoase o veşcă de ciur şi începu a bate intrînsa, şi baba începu a ţopăi de nu'i zăreai copitele. Cînd căzu baba de osteneală, luă şi ea un cleşte, şi începu a bate cu un vreasc intrînsul, şi se apucă moşneagul de sărit, întocmai ca un arici de cei ghimpoşi.

Aşa jucînd ei, cînd unul cînd altul, — iaca că trece peacolo un negustor mare şi bogat... şi dacă

vede pe moşnegii ceia zghihuinduse aşa ca nişte ţonţoroi, se dă jos din trăsură, şi se pune să privească la dînşii.

O privit cît o privit negustorul, şi cînd s'o săturat de privală şi de rîs, s'o suit iar in chibitca lui şi s'o tot cam mai dus.

Cînd s'o astîmparat moşnegii de joc, s'o pornit baba să aducă un cofăel de apă să mai bea şi să se mai răcorească, — cînd eaca că deodată se impedică baba de ceva gros şi tare, şi pică cîtu-ţi era de lungă.

Incepu a ţipa baba cît o ajungea fălcile, de-o sărit bietu moşneag arsa depe prispă ca să vadă ce i s'o intîmplat. Cînd ajunse lîngă dînsa, o rîdică in sus.

— Da de ce te-ai impedecat babo hăi? o intrebă moşneagu.

— Vezi şi tu barbate, că doar nu'i fi chior, — că eu mi-am umplut ochii de colb.

Se pleacă moşneagul şi se uită pe jos: cînd colo! ce să vezi? — coşcogemite săculeţ legat la gură şi pecetluit.

Dă moşneagul să'l rîdice, şi după ce pune mîna pe dînsul, simte că zîngăneşte ceva intrînsul. Rîdică săculeţul şi'l pipăe mai bine, — şi vede că'i plin cu irmilici!

— Ii cu irmilici babo hăi!

— Taci moşnege că'i fi bat...

— Ba premelege! caută şi tu şi'i vedea.

De grabă se intoarse moşnegii la bordei, luară o custură şi spintecă sacul — şi incepu Mări-Doam-

ne a curge o pozderie de irmilici noi-nouleţi, de străluceau mai dehai decît soarele.

— Ei babo, minciuni ţ'am spus eu, cînd ţ'am zis că nunta cea deadoua îi cu noroc?

— Că bine-ai spus, mă barbate! şi bine am făcut şi noi că ni-am nuntit deadoua oară...

— Hehei, băbuşco! — de ştiam eu că învăţăturile bătrîneşti aşa's de minunate, nunteam pănă acu şi de trei ori, da nu numai odată.

— D'apoi eu! d'apoi! — Aşa'i însă norocul bietelor femei, că's slabe de inger şi se las pe mîna cîte a unui ghiuj de le toacă tinereţa şi norocul. Hehei! cum n'am avut eu mintea de astăz mainainte... că cine ştie ce cucoană mare mă alegem şi eu!

— Tu cucoană! tu să mă schimbi pe mine? da se vede că n'ai mîncat de mult papara lui moş Nistor, că altminteri n'ai mai grăi aşa!

— Iaca măi! nu cumva ţ'oi suferi eu mojicia ta, hoţ de pădure ce eşti?!...

Şi ea una, el alta, pănă ce s'o incăerat de cinipa dracului...

Şi pe cînd se scărmănau bine, iată că se opreşte dinaintea bordeiului iar căruţa cea cu negustorul care privise la nunta moşnegilor; şi cum se scobori el din trăsură şi zări săculeţul cu irmilicii pe prispă, — se repezi la dînsul, îl cîntări aşa pe deasupra in mînă, şi simţind că nu'i lipseşte nimic, îl luă cu dînsul şi purcese iar in drumul lui.

Cînd se descăerară moşnegii şi'ş mai potoliră

năcazul, incepu şi unu şi altu a căuta săculţeţu... Da săculţeţu *tufă !* nu'i mai era nici urma.

Atunci moşnegii se puseră iar pe un plîns amarnic, şi incepură a cuvînta aşa:

— Aşa'i cine nu se mulţămeşte cu ce are, şi darul lui D-zeu i se ĭa îndărăt... şi nici nunta cea deadoua nu'i mai aduce noroc... că nouă in loc de bucurie ne-o adus mai mare scîrbă şi bătălie.

CĂLUGĂRII.

Un călugăr, sfînt, cucernic,
Dintre-ai 'sei cel mai smerelnic,
Intr'o zi lă tîrg purcese ...
Cînd iată c'odat' îi iese,
In mijlocul drumului,
Pe la capul podului,
Un om scurt şi negricios,
Nici bogat, nici zdrenţăros.

Prea-sfîntul atunci îi zice :
— Incotro te duci voinice ?
Omul, fără de păsare,
Ii răspunde cu glas tare :
— Ia prin tîrg m'am zăbovit
Şi la iad mă'ntorc grăbit.
— Cum se poate ?
— Aşa zeu !
— Tu la iad ! tu ?
— Iaca eu ;
Mă duc la cei frăţiori

Că m'aştept încă din zori !
— Dar cum ? !
— Ia aşa !
— Se poate ? !
— Vezi bine ! dracul nu poate
Decît in iad s'odihnească,
Intre tagma cea drăcească.
— Ce, ieşti dracu ? !
— Da, cinstite.
— Piei satană dinainte !

Dracul pleacă liniştit, —
Sfîntul stă'n drum înlemnit ;
Dar nu-ş' ce'n cap îi trăsneşte,
Că după drac chiueşte :
— Mă ! n'auzi tu ! ian mai stăi !
Dracul stă'n loc şi'l întreabă :
— Ce mă vrei bătrîne hăi ?
— Aş vrea să'mi spui de o treabă ...
— Ce ?
— Ia'n spune'mi, prin cel iad
Cum îi, şi ce mai indură
Cei ce'n ghiara voastră cad ? ...
— Toţi mînîncă numai zgură,
Şi 'n smoală-aprinsă se scald, —
Iar atunci cînd li'i prea cald,
Le dăm de băut îndată
Oloi fiert cîte-o covată ?
— Elelei ! ce spui ! ce spui ?
Vai de capul acelui
Ce-o pica 'n a voastră labă !
— Las' pe noi că'i dăm de treabă !

Şi iar pleacă dracu'n drum ;
Sfîntul stă pe loc ş'acum ; —

Şi iarăş se mai gîndeşte,
Şi iarăş se chibzueşte, —
Ş'apoi iar mai strigă :
— Măi !
Măi drace, n'auzi, mai stăi !

Dracul stă, şi ist prea sfînt
Il întreabă cam sfios :
— Mă rog, nu fii mînios,
Şi'mi spune drept : prin iad sînt
Din tagma călugărească
Vre unul, Domnul ferească ! ?
— Nu cinstite !
— Nu ?
— Nici unul,
Premelege !
— Cum se poate ?
— Poţi macar să dai cu tunul
Nu'i găsi de leac ...
— Vezi frate !

Şi dracul iar dă să plece ...
Dar sfîntului nu'ş ce'i trece
Prin cap, şi'l opreşte încă,
Şi dup'o gîndire-adîncă,
Ii zice :
— Dar poate tu
Nu ştii ce'i călugăr ?
— Nu!
— Elei !
— Zeu !
— Nu şugueşti ?
— Habar n'am !
— Da prost mai eşti !
Călugări is cei ca mine,

Cu rasă şi comanac.
— Aşa ? atunci de-al de tine
Ca pozderia in iad zac !

Zis-a dracul, şi grăbit
De-alui cale ş'a căutat ;
Călugăru 'ncremenit
Napoi nu l'a mai chemat.

MIREASA DIN ŢARA UNGUREASCĂ.

Baba Maranda, babă era ea, da nu babe de cele care să pice'n bot de pe la şeizeci-şeptezeci de ani,—că ea era chér de şeptezeci şi cinci şi umbla moartă-coaptă după măritat. Că bărbatusău murise de vro patruzeci de anişori, şi toţi copii ei, şi chear nepoţii de copii se stînsese pe rudă pe sămînţă încă cu vro zece-douăzeci de ani in urmă, — dar babei parcă nici nu'i pasa, şi se aştepta să trăească cît şi zidu Goliei.

Ş'aşa cum v'am spus, ea avea acu şi poftă să se mărite; dar nu doar după vrun ghiujgalău pe care să'l hrănească ea cu lingura sau să'l poarte de ici-colo, da după un tîner flăcăiandru voinic şi frumos şi isteţ, de să piară toate fetele din sat de ciudă; că baba Maranda avea ş'un ulcioraş cu i-

cosari şi galbeni şi lefţi, şi feldefel de bănărit de pe vremurile turcilor, moscalilor şi altor lifte străine ce mai fusese prin ţară.

Mulţi moşnegi o tot cereau de nevastă, da ea nu se da nici la unu, pînă ce n'a veni s'o ceară un flăcău.

Aude vestea asta un flăcău hîtru dintrun sat de peste pădure, şi'ş pune in gînd să ĭee pe babă de nevastă.

Şi'ş pune el aşa boii la car, şi vine'n sat la babă şi trage deadreptul la dînsa 'n ogradă.

Dejugă boii, îi dă sub un şopron, că viscolea amarnic de urlau şi lupii pe vîrvurile dealurilor, — şi întră'n casă.

— Buna vreme! buna sara! cum ş'or fi zis ei acolo; — şi din una din alta spune babei c'a venit s'o ĭee de nevastă, că el îi flăcău cuprins cu de toate ale gospodăriei, şi că are răzăşie mare dincolo, in ţara ungurească.

— Hehei! zice baba; — da departe o fi ţara ungurească?

— Ba nu'i departe! Iaca cum treci dealul prin pădurea ceia, mai este apoi un iaz ş'un sat, şapoi cum ajungi cum se vede.

— Dacă'i aşa apoi ie-mă; mă duc şi eu in ţara ungurească; numai iaca ce: eu am un ulcior cu galbeni, icosari şi alte scule; şi tare mă tem pe drum de niscaiva oameni răi; deaceia să ĭei tu ulcioru ista să'l pui în sîn, ca să fiu mai fără grijă,

— Bine drăguţă, bine puică; n'ai nici-o grijă că odată cu capu nu dau ulciorul dela mine.

*

Adouazi dimineaţa se scoală'n zori flăcău, dă apă la boi, îi ingîugă, şi apoĭ vine şi spune babii:

— Haide nevăstuică dragă, să plecăm în ţara ungurească, că ne aşteaptă acolo cu nerabdare tata şi cu mama şi cu doi popi şi mai mulţi dascali, ş'o droae de flăcăi care de care mai hîtri, cu care ai să joci pîn ce nu'i mai vedea bine.

— Haide bărbăţele dragă, haide.

— Da uite ce: în ţara noastră ungurească aşa'i obiceiu, că miresele trebuie să vie deasupra carului cu zestre, şi cu ochii legaţi, ca să nu cunoască drumul inapoi, şi nu cumva întro zi să'i vie hachiţe, să lese pe barbat şi să fugă îndărăt acasă!

— Bine, pre bine bărbăţele! suimă în car şi'mi leagă ochii.

*

Zis şi făcut; flăcău îi încărcă mai întăi zestrea toată în car, de nu lăsă macar un cleşte lîngă vatră, nici un cuibar de cloşte în tindă; luă şi ulcioraşul cu icosari; apoi legă ochii babei, ş'o aburcă sus pe carul încarcat.

Şi *ţa Balan!, hăis Gioian!*, porni încet şi eşi din ogradă şi merse, şi merse fără popas ceasuri intregi, — da numai din giuru'npregiurul ogrăzei babei.

— Da mult mai este pînă'n ţara ungurească, bărbăţele? intreabă baba.

— Nu'i mult, nu'i mult! iaca acum ne mai scoborîm pe-o vale, trecem un iaz şi ajungem acasă.

Şi *hăis Balan! ţa Gioian!* flăcăul tot mîna bieţii boi şi tot ocolea casa şi ograda babei.

Dela o vreme, inspre sară, trage caru cu boi in ograda babei şi opreşte.

— *Haho! haho!* Iaca ç'am ajuns nevăstuică şi'n ţara ungurească!

— Ei, acu să mă desleg la ochi? — că tare mi'i intunerec.

— Nu cumva să faci pozna, că se strică nunta. Aşa'i obiceiul in ţara ungurească, că mireasa pînă nu face nunta şi nu-i ceteşte popa *Isaiia dănţueşte*, să nu'ş deslege ochii.

— Bine, aşa oi face dacă-i obiceiul aşa în ţara ungurească.

Şi flăcăul scoboară din car pe babă, apoi o ie de mînă ş'o vîră'n casă ş'o pune pe-un buştean şi'i zice să aştepte că se duce să cheme flăcăii şi druştele, şi neamurile şi popii şi dascalii, ca să inceapă nunta.

Ş'o lasă pe babă acolo inţepenită de frig şi nemîncată toată ziulica, şi iesă afară, şi dă bici boilor fără să mai zică nici *ţa Gioian!* nici *hăis Balan!* — Şi'ş caută de drumu lui de unde-o venit.

*

Stă baba tremurînd şi clănţănind din dinţi, — că pe lîngă altele flăcăul in grabă lasase şi uşa casei in lături; — şi tot aştepta nuntaşii şi pe popi, — şi tot intruna mornăia şi'ş zicea:

— Hehei! prin ţara ungurească frigu'i şi te

ustură la inimă mai tare decît in Moldova! Da dacă te măriţi, te'i incălzi la gioc şi nu ţ'a mai păsa de frig, Mărăndiţo!

Dela o vreme se rîdică baba de pe buştean, şi incepe a merge pe pipăitele.

— Iaca! o fereastră! şi fereastra asta are cruce, ş'un ochi crapat in trei — caşi la mine acasă... Iaca! am dat de-o furcă lîngă părete... parcă-i furca de-acasă dela mine, care am puso an să nu se lese podu... Şi vatra'i ca la mine... şi hornu'i ca la mine... şi melesteu pe horn ca la mine... Mare minunăţie mai este că şi'n ţara ungurească să fie gospodăria tot ca la mine acasă.

Şi cum umbla ea aşa pe pipăitele, iată că o potae de lupi năvăleşte deodată in casă şi nici una, nici două, incep a trage cu dinţii din poalele babei.

Da babei deodată i se părea c'au năvălit flăcăii şi druştele, şi'ncep a o intinde la hîrjoană; şi tot zicea baba:

— Da şideţi poznaşilor! Da astîmpăraţivă batăvă gina! Da nu mă trageţi aşa că mi'ţi rupe straele!

Da lupii trăgeau care de care mai abitir şi cît ţ'ai inoda aţele dela opincă, făcură un ospăţ din babă... de se duse drept vestea şi'n ţara ungurească.

Şi m'am pus pe-o şea, şi v'am spuso aşa! Şi m'am pus pe-o roată ş'am spus minciuna toată,— numai că asta nu-i ninciună, că'i adevarat că aşa păţesc toate babele cari umblu să se mărite cu flăcăi ce nu-s de nasul lor.

PREUTEASA.

Pe cînd, într'o grea durere,
Un biet popă-abia sufla,
Chiamă scumpa'i preoteasă
Şi îi zice, iac'aşa :

— Eu mă duc pe ceia-lume,
Al meu veac iată'l sfîrşit;
Vino dragă să'ţ dau sfatul
Ce'l cred az mai nemerit:
După moartea mea, nevastă,
Să faci cum te-oi învăţa
Dacă vrei in rai, cu dreptii,
Un loc bun a căpăta.
Tu nu poţi să stai vadană,
Asta ştiu.... pe legea mea !
Să'ţ deschizi dar ochii bine
Cu cine te'i incurca :
Să'ţ cauţi unul tot de-o samă,
Cum îs eu, de cincizeci de-ani,
Cu dînsul îi trăi bine
Fără grijă de duşmani.

Preuteasa, greu oftînd,
Şi pe popă căinînd,
Zise-atunce : — Părinţele,
Bărbăţele !
Sfatul teu îl voi urma
După cum e voia ta ;
Dar dacă din intîmplare
N'oi găsi unul cum spui,
De cinzeci ani, sau mai mare ...
Eu cred că alt mijloc nu'i,
Decît să cat,
In lung şi'n lat,
In locul celui de cinzeci,
Care să'mi fie soţ pe veci,
Doi de douăzeci şi cinci,
Sau chiar de treizeci, de'i vra,
Ca să'mi ţie locul tău,
După sfînta voia ta !

GÎSCA DASCALULUI.

In satul Pozneştilor era dascal, şi la scoală şi la biserică, Ioniţă Păstîrnac, om diştept şi bun de gură caşi de treabă. Unde pune el mîna pune şi Dumnezeu mila, şi ce'i intra in cap nu'i intra in traistă.

Da avea pacate bietu omu lui Dumnezeu, cu o muiere ră de spinare, care'i făcea casa de rîsul satului intreg, că nu era om sau copil peacolo care să n'o ştie că-i ingurluită cu ficioru vatavului, care era mai tinerel şi mai ocheşel decît dascalu.

Tot satul vue, da dascalu dealtmintrele habarn'ave, şi chiar dacă-i spune ba unul ba altul, el nici că vroe să creadă, că se ştia frumos, hîtru şi iubit de nevăstuica lui, cum un altu nu poate fi.

Intro zi iată că Dascalu aduce nevestei lui, dela un cumătru ce'ş avea doi băcţi la şcoală la dînsu,

o gîscă.... cîtumi-ţi'i gîscanu .... grasă ca plumbu şi înfoetă in pene frumoase, de'ţ era mai mare dragu şi s'o priveşti şi s'o mînînci ; şi dacă aduce gîsca asta, o dă nevestei lui s'o facă friptură pe desară, c'are să poftească şi pe popa şi pe preuteasa, şi pe domnu primar.

Cînd vine sara şi s'adună popa, preuteasa şi primaru in casă la dascalu, dascalul incepe a'i pofti ş'ai aşaza prinprejurul mesei, cu toată cinstea şi marafeturile boereşti ; apoi zise nevestii să dee 'n masă.

Nevasta intră in odaie c'un străchinoi mare cit ziua de mîni, plin de borş lung cu verdeţuri, şi li'l toarnă dinainte ; apoi se pune şi ea la masă, şi incep cu toţi a gusta din borş.

Da ei gustau şi nu pre, că toţi ştiau că au să se infrupte din gîsca cea grăsună, pe care dascalu li-o făgăduise c'are s'o facă friptură.

Dupăce lasară fiecare lingurile din mînă, sătui de borş cu verdeţuri, dascalu incepu să facă din ochi nevestei să cîrîe gîsca înspre masă... Da nevasta sta neclintită, şi păre că nu inţelege nimică.

— Măi nevastă, incepu dascălu cam eşindu'ş din fire, dă astăz gîsca ceia! că aşteaptă musafirii cu gura rece!!.

— Ce gîscă, măi barbate?

— Gîsca cea friptă!

— Care friptă?

— Da se vede c'ai căpchiet! — gîsca care ţ'am aduso azdimineaţă s'o faci friptă, că ţ'am spus c'am să poftesc pe sfinţia-sa cu cucoana preuteasa, şi pe domnu Primar.

Nevasta incepu să'ş facă cruce şi să stupească — caşi-cînd necuratu ar fi intrat in casă.

— Da vină'ţ in fire omule, zise dînsa, c'ai inceput a grăi depe ceia lume! Eu n'am văzut nici o gîscă azdimineaţă! nu mi-ai adus de astăiarnă gîşte de tăiet!...

Dascalu rămase cu gura cascată; popa se sculă dela masă, inghiţind in sec, preuteasa deaseminea.

Lui bietu Păstîrnac îi venea să nebunească:

— Da nu crede părinte... da nu te potrivi domnule Primar... da nu baga de samă coană preuteasă...

Da musafirii îş luară calea-sănătoasă inspre casele lor, pufnind şi blăstămînd in gînd pe dascal, care le-aţîţase numai pofta de gîscă friptă... Nevasta îş făce mereu la cruci şi stupea inprejurul ei, — iar dascalu, îi venea să se trîntească cu capu de păreţi.

*

Dar cum eşi Ioniţă Păstîrnac de acasă — tulburat la cap cum era, — ca să se mai răcorească la cea crîşmuşoară a cumătruseu Gavril, in locu'i iată că sosi ficiorul vatavului, care pentru voioşia şi zdrăvenia lui era şi vatamanu satului; — cum intră pe uşă, nevăstuica dascălului îi sări ca un titirez in gît, şi unde incepu a mi'l pupa şi mi'l guguli, de cîtpece era să'l înăduşe pe bietu om.

Ş'apoi îl pofti cu grabă să se aşeze la masa cea care-o părăsise musafirii lui barbatuseu, şi unde scoase coscogemite gîscă friptă şi umplută cu

feldefel de mirodenii, şi unde mi se puse amîndoi pe mîncare, de nu mai rămase nici din gîscă nici din umplutură barăm niscai fărîmele pentru pisicuţă.

Ş'apoi mai scoase muerea naibei ş'un roşior de sub pălămida tindei, ş'apoi dă Doamne bine... totaşa şi peste mine.

*

După o vreme oarecare, iată că Păstîrnac capătă iar un gînsac zdravăn dela un băetan din şcoala lui.

Dar, îş zice el in gîndu lui: — de l'oi da iar nevestei aşa numai in patru ochi, iar mi se poate întîmpla o poznă ca aceia...

Dupăce se gîndi el mai multă vreme, îi veni in cap ceva şi intră in şcoală, şi zise cătră băeţii lui rîdicînd gîscanul cela:

— Măi băeţi, ce'i asta?

— Gîscă! strigară toţi băeţii intr'un glas.

— Ba'i gînsac, măi băeţi!

— Gînsac! iar strigară băeţii toţi.

— Apoi să ştiţi măi că'i gînsac, — şi'l vedeţi ce grasu'i?

— Gras! strigară iar toţi băeţii.

Dacă s'o incredinţat dar dascalu aşa de bine de gînsacu lui, scoase toţi şcolarii din şcoală, şi le zise să meargă după dînsu.

Cînd ajunse la respintene, Păstîrnac iar ridică gînsacul în sus, şi intrebă pe băeţi:

— Ce'i asta, măi băeţi?

— Gînsac! strig toţi băeţii deodată.
— Gras îi?
— Gras! ţip cu toţii.
— Bun îi de friptură, mă?
— Bun, d-le Profisor!

Şi iar porni dascălu inainte, cu gînsacul subsuoară; şi cînd ajunse in dreptul bisericei, iar popăsî, iar se intoarse catră şcolarii lui şi iar îi mai intrebă:

— Măi băeţi, măi! ce'i asta?
— Gînsac! respunse cu toţii.
— Grasu'i mă?
— Gras! d-le Profisor.
— Bunu'i de umplutură, măi?
— Bun, d-le Profisor!

Şi porni iar inainte, pîn'ce ajunse la poarta casei lui.

Aici iar se opreşte dascălu, deschide poarta in lături, strigă pe nevastăsa afară, strigă pe argaţi, şi dupăce se adună cu toţii, iar se pune la intrebat:

— Măi băeţi, măi! ce'i asta?
— Gînsac!
— Grasu'i?
— Gras!
— Bunu'i de umplutură şi de friptură?
— Bun, d-le Profisor!!
— Iaca mă, să ştiţi că'l dau nevestei să'l facă fript şi umplut, c'am să chem desară la masă pe domnu Primar şi cu părintele Miron, cu cucoana preuteasa lui!
— Ştim, d-le Profisor! strigă toţi.

Apoi dascalu, dădu în mîna nevestei sale gînsacu, şi înprăştie pe băeţi pela casele lor.

*

Iată că pică sara într'amurg.

Vine iar popa şi preuteasa şi cu domnu primar, poftiţi la masă la dascalu, care le spusese că deacu doamne-fereşte nu se mai intîmplă aşa poznă ca mai inainte.

Şi dupăce se string toţi în casă, Ioniţă Păstîrnac îş cere ertare dela oaspeţi, să se răpadă pîn la crîşmă să aducă o ţîră de cel roşior de anţerţ, cu care era obicinuită mai ales măsaua cea gălnoasă a părintelui Miron.

Cum ese Păstîrnac din casă, nevastăsa şi sare ca scăpată din gura şerpelui în mijlocul musafirilor, şi incepe a'i intreba cu groază:

— Da bine prea sfinte, şi coană preuteasă, şi d-le primar, la ce aţ venit în astă sară în casa noastră? ce să faceţi? poate să'mi inchideţi bărbăţelu!

— Ba ferească d-zeu! respunse cu toţii deodată; am venit că ne-o poftit la masă, că cică are o gîscă friptă şi umplută.

— Iar gîscă! — sermanu om, mi-o nebunit cu totul!...

— Da ce fel, cucoană profesoriţă?

— Da ia'n poftiţi mă rog în bucătărie, şi'ţi vede ce fel de gîscă friptă vă pregăteşte el, sermănelul!

Toţi dădură busta in bucătărie; cînd colo ce să vadă? — o palalae mare cîtumi-ţi'i vatra arde acolo, şi'n mijlocul focului era inţăpaţă o coscogemite frigare, lungă de o jumatate de stînjin domnesc... şi era roşă caşi para focului de atita vreme decînd sta in pîrjol.

— Da ce'i asta! strigară cu toţii!

— Ce să fie, păcatele mele! — ia tot nebunia lui bietul Ioniţă! — D'apoi mnevoastră nu ştiţi ce narav are bărbăţelu meu?!

— Nu!

— Apoi totdeauna cînd îi pe la pişcatul luminei, îi vin hachiţe, de pofteşte musafiri la masă, spunîndule că are gîscă umplută la masă. Apoi pregăteşte o frigare inroşită in foc, cum aţ văzuto pe asta din bucătărie, şi pecînd începe masa, şi mînăncă musafirii borşul, el se furişază incet in bucătărie, umflă frigarea şi odată fără veste o inţapă in ceafa unuia din musafiri, ş'apoi strigă cît îi ţine gura:

„Iaca gîsca friptă şi umplută! iaca gîsca friptă şi umplută!..“

— Vai-de-mine! ţipară toţi, furnicîndu'i prin spate şi prin tălpi.

— Da nu vă temeţi, că numai pe la pişcatul luminei i se intîmplă gusturi deaieste!

— D'apoi acu-i tocmai lumina pişcată...

— Apoi dacă'i aşa... are să inpungă pe unul in ceafă numai decît...

Şi popa şi preuteasa şi primarul se inţelese din ochi ş'o luară repegior la sănătoasa din casa das-

calului, ne mai aşteptînd nici gîsca friptă nici friptură de ceafă ...

*

Cînd iată că peste o clipeală-două, vine şi dascalu cu cofăelu plin de vin roşior dela cumătru, se uită prin casă, şi nevăzind nici unu din musafirii lui, intrebă pe nevastăsa:

— Da, mă femee, unde mi's musafirii mei?

— Unde să fie! ia mi-ai adus şi tu nişte talhari şi nişte zăluzi in casă!

— Da ce-i mă femee?

— Ce să fie! ia s'o apucat ş'o furat gîsca de pe frigare ş'o fugit cu dînsa fără să le prind de veste; şi cînd m'am uitat cu la vatră, numai frigarea remăsese ... iacă vină de vezi!

Cînd se duse Ioniţă de se uită in vatră, ce'i drept că nu mai văzu decît frigarea inroşită ...

— Bată'i Dumnezeu să'i bată, strigă el: d'apoi nu'i păcat de Dumnezeu să fure aşa lucru! ca-şi-cînd nu era tot ei să'l mînînce!

Şi pune el mîna pe frigare, şi o rupe la goană in partea satului pe unde erau casele popei ş'a primarului.

Şi iată că'i zăreşte pe o culme, şi le strigă:

— Hei părinte! domnule primar! ia'n mai staţi să vorbim mai omeneşte!

Cînd îl zăriră musafirii că se alungă după dînşii, cu frigarea cea inroşită in mînă, se puse pe o goană de cele tătăreşti, şi strigau cît ce le ce ţinea gura:

— Să te ia dracul cu gîsca ta cea umplută, şi să'ţ infipgi frigarea in ceafa nevestei tale, da nu intr'a noastră!

Şi ţipau şi fugeau de le pîrîiau copitele, şi dascălul iar fugea după dînşii, ca să le iee gînsacul, — şi acasă vatamanul rodea din friptură şi din umplutură, şi dăscăliţa îi turna mereu de cel roşior dela cumătru.

*

Cîtă vreme or fi fugit Popa, Preuteasa, Primarul şi Dascalul, habar n'am, că ştiu atîta că feciorul vatavului şi cu dăscăliţa au avut vreme destulă să se sature de toate bunătăţile ce erau pregătite pentru alţii.

RUSU LA PRAZNIC.

Moș Ivan, un rus bătrîn,
Fu poftit la un romîn, —
Că dădea un praznic mare,
Să mînînce fiecare
De sufletul morților,
Morților, părinților.

Bune și cu 'ndestulare
Bucatele toate fură,
Că mîncară toți mesenii
Cît in burtă le'ncăpură.

Cînd toți erau ghiftuiți,
Și chear cam chefăluiți,
Romînul dă și cafele,
Tot in ceșteș mititele.
Dară intrun fund de oală
Remase drojdia goală;
Omul o dă deoparte,
Intre oalele deșarte.

Dar rusul, care zărise că in fund mai e ceva,
Se apropie de gazdă, și îi zice cam așa :

— A ti patleț gaspadin !
Tare'i înșalat pe min' ;
Tu ai dat la masafire
Tot ce'n ol'a fost subțire ;
Dar la min' treba se dai
Ce in ola mai gros ai.

Romînul, dacă văzu
Ce cere rusu, 'i dădu
Drojdia toată din oală.

Peste-o clipă rusu'i dete indărăt cea oală goală,
Și ștergîndu'ș mustețoiu, îi zise :
— Vezi, gaspadin !
Așa praznic pentru min' !
Dar nu șed' la tin' frumos,
Să mînînci tu singur numai tot ce'n ola îi mai gros!

FICIORU SPATARULUI.

Aproape de un drum mare şi pietruit, era un iaz lat şi adînc; şi veneau de se scaldau toţi sătenii de prin pregiur şi se uşurau de căldura şi arşiţa verei.

Şi iaca într'o zi că vine la iaz să se scalde Stănică, ficiorul lui Gavril Spatariu din sat; că Gavril era meşter mare de făcut spate la răsboie de ţăsut, şi toată lumea nu'i mai zicea pe altă poreclă decît Gavril Spatariu. Şi nu era nimene la iaz decît numai Stănică.

Se vîră el în iaz, se scaldă cît se scaldă; cînd deodată aude la celalt capăt a iazului nişte pocnete de bici şi chiuituri de surugii şi tropote şi clopote, de te asurza. Dă să se arunce înot voinicește spre partea ceia. — şi cînd zăreşte mai bine ce-i,

începe a'ş prăpădi cumpătul, şi a nu mai pute înota tocmai unde era mai adînc.

Era tocmai rădvanul lui Vodă, care trecea cu mulţi boeri şi ofiţări mari, să se ducă in alte tîrguri.

Atunci Stănică incepe a chiui şi striga cît îi lua gura:

— Săriţi că mă înec! săriţi că mă înec!

Vodă aude strigătul, şi întrebă că cine o fi strigînd aşa că se îneacă?

— Cine să fie, îi respunde un ofiţăr, — ia vr'un mojic s'a fi înecînd.

— Dacă-i aşa mergeţi inainte!

Da Stănică văzind că nu'i dă nime ajutor, începu a striga:

— Săriţi că se ineacă ficiorul Spatariului! săriţi că se îneacă ficiorul Spatarului!

Vodă auzi iar, şi iar intrebă pe ofiţăr:

— Da acu parcă strigă altă ceva? ia auzi ce strigă!

— Acu strigă că se îneacă ficiorul Spatarului, Măria Ta!

— Cum se poate! Ş'apoi tocmai asta'i moşia spatarului meu! Degrabă să sărim cu toţii să'l scăpăm!

Şi strigă la surugii şi opreşte caii, şi se scoboară cu toţii, şi'ş leapădă Vodă straele, şi ofiţerii şi boerii cu toţii tij, şi se arunc cu toţi in apă şi înot pînă ce ajung la Stănică, care începuse acu a înghiţi la apă fără de sete.

Şi cu nevoe mare îl scot pe Stănică la mal, şi'l

îngrijesc şi'l învălesc in strae de ale lor de'l usucă şi'l aduc la cunoştinţă.

*

Cînd Stănică îş vine mai bine in fire, incepe Vodă a'l intreba :

— Ei, da ce mai face tătuca matale? mămuca matale ? cum de ai venit singur să te scalzi la iaz?

— Apoi să vezi firtate, îi respunde Stănică: tătuca s'o dus la iarmaroc să vîndă o scroafă cu opt purcei, mămuca s'o dus la prăşit popuşoi, şi eu am lasat cei zece porci ce ne-o mai rămas să pască colo după deal şi am tras o fugă pînă la iaz să mă mai răcoresc.

— Cum? da tu nu eşti ficiorul Spatarului ?

— Ba's ficiorul lui Gavril Spatariu — care face cele mai bune spate de răsboaie din tot satul.

Cînd văzu Vodă cu cine are a face, cîrni din nas rău, zise ofiţerilor să desbrace iute pe mojic de straele cu care'l învălise şi se sui in radvanu lui, şi porni inainte pufnind şi mornăind.

Iar Stănică privind in urma călătorilor se miera grozav de strălucirea straelor lor ş'a surugiilor, şi zicea aşa :

— Mă ! că mulţi şi mîndri nînaşi am mai avut şi eu in ziua de az... numai că nu ni-o dat macar un testemel sau un piticel de cumătrie, calicii dracului !

CORTUL ȚIGANULUI.

ăducu odat' porneşte,
Cam pe jos — apostoleşte —
C'o trăistuţă pe spinare,
Ş'un suman nici gros, nici mare.

Fluerarul sutla gróznic,
Parcă ţipau corbi la praznic!
Şi ninsoarea valuri-valuri,
Făcea din văi dealuri-dealuri ...

Ajuns el într'o pădure,
Sfinţii toţi incep să'l fure;
Gerul groznic îl rezbeşte,
Picioarele'ncep să'nclească.

— Ei degeaba! ... danciu zice,
De-amu o să dorm aice!
Ce-a da tîrgu şi norocu —
C'aici îmi fac jarmarocu ...

Dar iar se mai resgîndește :
— Gerul naibei mă sfrijește !
N'am nici țîră de perde
Or o șandrama sade,
Că tot dos mi-ar mai ține...

Și deodat' îș zice : — Șut !
Aha ! las' c'am priceput ! ...

Repede dînsul îș scoate
Sumanul ce-avea in spate,
Și pe patru bețe'l pune —
Și face-un cort — de minune !
Apoi dedesupt se vîră
Și'i trage de somn o țîră.

*

Noaptea, pela cîntători,
Trecu prin țigan fiori ...
Se suci,
Se trezi,
Și'nțepenit se simți,
Pe musteață
Numai ghiață,
Pe la ochi
Crengi de plochi,
Pe picioare
Sloișoare,
Iar la nas
Curat zaplas !

— Of of of ! bietul oftă,
Și abea mai cuvîntă :

— Doamne-Sfinte cel din cer,
C'ai lasat prea mare ger !
Eu sub cort
Ş'încă-s mai mort ...
Dar sermanii cei deafară,
Fără ţîră de ferélă,
Fără pic de-acoperélă,
N'or fi ingheţat de-asară ? !

COCOVEICA.

Joiţa era fată frumoasă, dar fără avere; toţi din sat o iubeau, dar nici unul nu vroia s'o ice de nevastă, că cu un ciot gol cine dracu vra să'ş incurce zilele.

Şi tot îş aştepta norocu, biata fată, şi norocu ei nu mai venia. Şi da multe lumînări la sfîntu Neculai şi la sfîntul Vasile şi la Inviere, da degeaba, ursitul ei nu se ştia, nu se arata.

Şi iaca 'ntro zi, cum scotea apă din fîntînă, se lăsă o coceveică pe cumpăna fîntînei şi începu a grăi cătră fată aşa:

— Te-am auzit adeseaori bocind prin mijlocu nopţei şi jelindute că nu ai parte în lume; şi m'am înduioşat de tine, că şi eu sînt fată fără de noroc, şi de-am avut bogăţii în lume, dar n'am avut frumuseţă,— şi o fată fără frumuseţă şi cu bogăţie,

sau fără bogăţie şi cu frumuseţă, tot nenorocită este în lume. Dar tu de vrei numai de cît să'ţ afli ursitu tău, dute la sorămea, care-i femeie ca şi tine, numai mai bătrînă şi mai slută decît tóte femeile din lume, şi du-i semnul ista, şi ea dacă l'a vedea ţ'a arata ursitu tău.

Şi cocoveica rîdică o aripă şi lăsă de sub ea un inel cu o peatră ce sămăna tocmai cu ochii cocoveicei,— ş'apoi se făcu nevăzută.

Joiţei îi era deodată frică să pue mîna pe inelul cela, că parcă era viu; dar apoi îş făcu curaj, îl luă ş'il puse în deget.

Şi cum îl puse în deget, cum i se arătă înainte o carare lungă, şi o scînteie nestînsă ce şedea în mijlocul cărărei. Fata făcu un pas spre scînteie; scînteia plecă un pas mai departe; fata iar face un pas, scînteia iar se depărtează c'un pas; şi tot aşa fata păşeşte, scînteia se depărtează, şi Joiţa se trezeşte în mijlocu unei păduri mari şi întunecoase, de nu se zărea nici în cer nici în pămînt alta decît numai scînteia.

Mai merse cît mai merse fata in bobote după scîntee, şi deodată văzu înaintea ei o poartă veche de aramă, întrun zid ruinat, şi o candelă mică ardea deasupra porţei. Cînd ajunse fata pe prag, pórta se deschise dela sine.

Un fior trecu prin Joiţa cînd văzu o pivniţă mare în care te scoborai pe vro 30—40 de scări, dar nu dădu indărăt şi incepu a se scoborî pe scări, şi se scoborî, tot se scoborî, pîn ce văzu înaintea ochilor un finar mare care ardea atîrnat în văzduh.

De giur-inpregiur era o boltă mare de piatră, plină de muşchi verde; în fundul bolţei o masă lungă, pe care stau mai multe soiuri de păseri cloţóse şi urîte; între păseri, Joiţa zări un cap de babă, cu doi ochi ca două bucăţi de jaratec, cu capu gol de păr, cu doi dinţi eşiţi din buze de cîte un palmac; în mîni ţinea un cleşte pe care'l tot învîrtea necontenit; unghiele dela mîni păreau ca nişte ţepóe iar vinele dela git, dela pept şi depe braţe era ca nişte frînghii smolite şi încreţite.

Dar Joiţa nu se spărie nici de babă, nici de păseri, nici de alte sute şi sute de felurite dihănii care de care mai pocite ce răsăreau din fiecare ungher, şi dintre pietrele zidiului şi de pe deasupra şi de prin pămînt.

Joiţa înaintă drept in faţa babei, îi arătă inelul dela Cocoveică, şi cînd îl văzu baba sări odată în sus ş'apoi pică în genunchi la picióre le fetei.

— De unde'l ai inelul ista fetiţo, şi cine ţi l'a dat?

— Sora ta, Cocoveica, — mi l'a dat ca semn, ca să mă ajuţi tu să'mi văd ursitu.

— Numai pentru atîta? Dar dacă vrei să'ţ dau şi alte odóre şi frumuseţă mai mare şi tot ce'ţ póte cere mintea şi inima ta.

— Nu'mi trebue nimica mamo, dar arată-mi mai degrabă ursitu.

Baba bătu odată cu cleştele în masă; tóte păserile şi celelalte dihănii din boltă începură a se zburătui care încotro.

Un foc eşi din mijlocu pămîntului şi nişte huete fioróse se auzeau apropiinduse.

— Ursitu tău cel dintăi îi mort, zise baba. Vrei să'l vezi or nu?

— Vreu, răspunse Joiţa.

Un nour alb ca ninsórea întră în boltă din pămînt; apoi nourul se desfăcu deodată, şi un flăcău nalt, chipeş şi frumos se arătă,— dar pe cap avea un secriu pe jumatate putred.

După o clipă nourul se împreună la loc şi flăcăul se făcu nevăzut.

— Vrei să vezi pe al doilea ursit al tău, mai întrebă baba.

— Vreu, răspunse Joiţa.

Şi iar bătu baba din cleşte, iar se frămîntară dihăniele, şi iar un huet mare se auzi apropiinduse.

— Al doilea ursit al tău e însurat, zise baba; vrei să'i stric părechea?

— Nu, vreu numai ca să'l văd.

Şi iar un nour alb eşi, se desfăcu, şi dintrînsul eşi un om tînăr, de stat mijlociu, ţiind în braţe doi copilaşi ca doi îngeri adormiţi.

Şi după o clipă, nourul cel alb iar se strînse la loc, cuprinse pe om, şi se făcu nevăzut.

— Iaca acu ai să vezi şi pe-a treilea ursit, zise baba; dacă nici aista nu ţ'a fi cum trebuie, apoi n'am ce'ţ face.

Şi iar bate clonţata din cleşte, iar se tulbură jîgăniile şi mai tare decît pănă acum, pămîntul se cutremură, şi se aud iar huete mai amarnice decît pănă acu.

Un nour albastru eşi din pămînt, si era plin de scîntei şi stele cu feldefel de feţe. Şi cînd se limpezi oleacă nourul, sări din mijlocul lui un tînăr zdravîn şi frumos, cu părul ca grîu cel balan, cu obrajii ca rujii, şi calare pe-o códă de mătură lungă, şi striga mereu:

— Hii căluţ! hii căluţ! dumă la drăguţa mea că'ţ dau un bănuţ.

Baba rîdică cleştele în sus, şi tînărul se opri pe loc, şi nu mai zicea nici un cuvînt.

— Aista'i cel de-al triilea ursit al tău fetiţo; ieţi'l şi ţi'l du acasă, zise baba.

Ş'o pocnitură grozavă se auzi în boltă; Joiţa se cutremură şi pică cu faţa la pămînt.

*

Cînd se trezi Joiţa din spaimă, era in patul din casa ei, şi tocmai cînd se lumina de ziuă.

Iş făcu îndată cruce de trei ori, şi rîdică capu în sus.

Atunci auzi un glas de cocoveică cîntînd pe-o ţăpuşă de pe casa de peste drum.

Un vînător trecea pe acolo şi văzind cocoveica, trase cu puşca ş'o ucise. Joiţa eşi repede afară şi se uită cum cocoveica se zbătea jos de moarte, şi se rostogolea tot pe pămînt. pînce ajunge lîngă piciórele Joiţei.

Vînătorul veni pîn'in faţa Joiţei să pue mîna pe cocoveică. Cocoveica se făcu nevăzută deodată, iar

vînătorul puse mîna pe mîna fetei, care'ş întinsese tocmai şi ea mîna spre cocoveică.

Şi remase aşa unu cu mîna în mîna celuilalt şi se aţintiră în ochi — şi fata văzu în vînător pe ursitul ei cel de-al treilea.

Şi vînătorul remase farmacat de dragostea fetei.

*

Şi n'o trecut ca la o săptămînă, şi vînătorul s'o cununat cu Joiţa, ş'o făcut o nuntă mare, mare, şi cu masă bogată şi îndestulată de mîncau şi cînii colaci şi smochine pîn-ce nu mai vedeau bine, şi béu şi cucoşii la vin pîn-ce cîntau *Amin!*

LA HÎRLĂU.

Stan ţiganu-avînd să plece
Adouazi la Hîrlău,
Zise nevestisa Ronţa:
— Ronţo să'mi faci patul meu
Lîngă poartă, că acolo
O să dorm mai liniştit
Şi tihnit
Şi neclintit.
— Auleu! dece barbate?
Nu cumva ai nebunit?
Cum să dormi la poartă, ha?
— Proastă eşti, fa Ronţo fa!
Nu'nţelegi? de dorm la poartă
Cît din cale-oi mai scurta?
Şi mult mai curînd mîni, zău!,
O s'ajung eu la Hîrlău!

Şi pe cînd dormea cît şepte,
Pe la un mijloc de noapte.

Dencii din somn se trezesc
Şi răcnesc
Şi chiuesc,
De şi cîni'n sat trezesc.

Atunci ţiganu oftînd
Zise, din dinţi rău scrişcînd :
— Aveţi noroc dencilor
Că acu is călător ;
Că de n'aş fi pe drum, zău !
Spre Hîrlău,
V'aş stîlci spinarea rău !...

JALOBE ŢIGANESTI.

I

Ţiganii flămînzi, la Ispravnic.

Nu mult inainte de desrobire, un moşier mare avea o mulţime de ţigani robi, pe cari insă îi ţinea nemîncaţi cîte trei zile, şi a treia zi incă, nu le dădea de mîncat decît sara.

Ţiganii, rupţi de foame, făcură cislă, şi se sfătuiră in mare taină, să meargă cu toţii la Ispravnic, să'i spue că nu le dă mîncare decît „la trei zile odată şi atuncea sara", şi să'i ceară dreptate.— Zis şi făcut; Bulibaşa porni inainte, şi dancii toţi după el.

Cînd ajunse laia in faţa Ispravnicului, care era om arătos şi ciudos, lui Bulibaşa i se puse un nod in gît, cît o găluşcă de cele dela praznic.

— Da ce căutaţi aice, nespălaţilor? le strigă Ispravnicul.

Cu mare greu Bulibaşa putu să inceapă cam aşa:

— Apoi ia! cinstită fie faţa Mariei-vostre, şi v'am pupa genunchele şi talpele.. ia! am venit să ne jaluim de boiarul nostru!...

— Iaca bre! da cum vă nemulţămeşte boerul vostru? ha?

— Cu ce să ne nemulţameasca cocone ispravnice?! de!... ne nemulţameşti ca nu *ne da de mîncare decît... decît de trei ori pă zi ş'odată sara...* Faceţine dreptate Marial-voastre ca piarim de fome.

— Ce aţi zis, ucigăvă toaca? Mîncaţi de trei ori pe zi ş'odată sara, şi tot nu vă mai săturaţi? Dar eu nu mănînc decît de doue ori cîtumiţii ziulica de mare, cu sară cu tot!... Eşiţi baragladine, că pun să vă tragă cîte cinzeci de harapnice de fiecare.

Bulibaşa şi ceilalţi denci, văzînd c'au scrintit'o, o şterse la sănătoasa.

II

Ţiganii la Logofăt.

Aceiaşi ţigani, văzînd pacostea ce li se intîmplase cu incurcala limbei dinaintea Ispravnicului,— mai răbdară cît mai răbdară—ş'apoi iar se mai strînse odată la cislă, in taină, şi hotărîră să se ducă şi cu altă jalobă deadreptul la Logofăt.

Cînd ajunse la scara curţei logofeţeşti, spuse dorul lor la doi arnăuţi cît nişte zdrahoni, ce pă-

zeau la uşă, şi aceştia îi duse inaintea Logofătului.

— Ei băeţi! incepu a le zice Logofătul, ce vînt v'au adus pela mine?...

— Sa traiţi Marial-voastre!—respunse iar Bulibaşa; am venit cu jaloba la Marial-voastre, ca să spunem ca coconu Stavarache ne obijdueşte ca vai de capul nostru, incît *o să piarim de sete!*

— De sete! — la Bahlui ciórelor, da nu la mine! ce sînt eu, sacagiul vostru, ca să vă adăp?

Ş'apoi porunci arnăuţilor să'i pue pe goană cu iartaganele, de scînteia tălpile ţiganilor pe drum.

III

Ţiganii la Vodă.

Desnădăjduiţi, sărmanii, de atîtea frînturi de limbă ce li se intîmplase, se mai lăsară o bucată de vreme in chin şi năcaz; dar iarăş odată îi răzbi foamea, de nu mai puteau ţine; şi iarăş făcură cislă;— dar de astădată s'au hotărît să se ducă la Vodă şi să vorbească cu toţii, ca să nu li se mai intîmple aşa pozne şi ruşini, cum au păţit la Ispravnicul şi la Logofătul.

Toţi s'au inţeles depe loc cum care ce să zică, şi ce cuvinte mai de samă şi mai înţelepţeşti.

Aşa s'au hotărît, ca chiar la intrare pe uşă, in faţa lui Vodă, tot Bulibaşa să strige:

— Sa traeasca!

Al doilea ţigan se adăogească indată:

— Marial-Sa!

Al treilea:
— Şi cocona Marial-Sale!
Al patrulea:
— Şi feciorii Marial-Sale!
Al cincilea:
— Şi tot neamul Marial-Sale!

Şi aşa pe rînd fiecare ciorpandel cîte o vorbă,— doar or ţinea minte mai bine, şi nu s'or mai incurca.

Se duseră pe drum, şi sosiră peste puţin la Vodă.

Cînd li se dădu drumul să intre in odaia lui Vodă, bietul Bulibaşa, nedeprins a umbla pe covoare, se inpiedecă chiar dela uşă, şi incepu a injura cum e obiceiul ţiganului:

— Fir'ar al dracului...
— Marial-Sa! — strigă răpede al doilea danci;
— Şi cocona Marial-Sale! strigă al treilea;
— Şi feciorii Marial-Sale!
— Şi toate neamurile Marial-Sale! strigau alţii!

Vodă auzind aşa bajocură, îi veni să turbeze de furie... Eşi apoi iute din odaia lui şi porunci să scoată pe ţigani şi să-i dea pe mîna lui Gavril Buzatul — vestitul călău — care, in loc de milă şi dreptate domnească, le dădu la fiecare cîte cincizeci de cnuturi de cele moschiceşti, cu plumbi la fiecare şfichi.

CREZUL JIDANULUI.

Ieri sin Strul, sătul de necredință,
După multă chibzuință
Hotărî — cu bizuință —
Să se boteze în legea creștinească,
Pentru ca'n rai cu drepții să se'ntîlnească.
Ș'așa pornește
La popa din sat,
Și-i mărturisește
Că vra să fie botezat.

— Faci bine
Și ferice-a fi de tine!
Îi zise popa cu glas smerelnic;
Dar pentru ca să fii vrednic
De sfîntul botez, tu cată
Să știi psaltichia toată;
Ș'apoi vezi,
Trebue să mai și crezi,
Trei taine mari și sfințite,
De Isus greu pătimite.

— Trei taine? și cari anume?
— Cele mai sfinte din lume!
— Spune părinte
Acele taine sfinte.

— Trebui mai intâi să crezi,
Fără să mai cercetezi,
Cumcă s'a născut Isus,—
Dupăcum la carte-i spus,—
Din Maria cea fecioară, fără nici-o stricăciune,
Remîind ea tot fecioară după naștere!
— Minune!
— Al doilea, iar să crezi,
Tot fără să cercetezi,
Că Hristos s'a răstignit
Și pe cruce a murit,
Ș'atreiazi, după-aceia, el din morți a înviat,
Ș'apoi la cer s'a'nălțat!
— Ș'al treilea, să crezi iar,
Că prin cerescul seu dar,
Hristos a dat de mîncat,
Și chiar că a săturat,
Pe cinzeci de oameni numai cu doi pești
Și cinci pîni ...
— Glumești?
— Ba nicicum, și dacă vrei
Ca să crezi aceste trei
Taine mari și sfinte,—
Pot să te botez ...

— Părinte!
La tot ce mă 'ntrebi acum
Nu pot să respund nicicum,
Dar de'mi dai zile vr'o trei,

Ţ'oi respunde precum vrei.
— Fie! dute, şi'n trei zile să te'ntorci iarăş la mine
Şi dacă vei crede'n tóte, creştinatevoi pre tine!

După trei zile, jidanul la popă vine smerit,
Şi îi zice să'l asculte de tot ce i-a rînduit.
Popa-atunci un tabac trage şi strănută,
Apocalipsu'ş închide şi ascultă:

— Părinte, zice jidanul, eu adînc m'am tot gîndit
Ş'am chibzuit
Ş'am ajuns,
Făr' de greutate
Din ce mi-ai spus,
Să cred ... pe jumătate.

— Cum asta?
— Iaca aşa:
Eu cred că Hristos născuta din Maria, mama sa,
Dar, de ea a fost fecióră şi după ce a născut, —
Asta ... nu ştiu, u'am văzut!
Şi de vrei, zic zău! aşa,
Asta s'o crezi dumneata.
— Cred cumcă Isus pe cruce răstignit a răposat, —
Dar dacă după aceasta, el din morţi a inviat,
Asta zău! pre legea mea!
Să o crezi sfinţia ta.
— Cred, da! cu adevarat
Cinci pîni şi doi peşti c'a dat,
La cinzeci de oameni tocmai, ca să aibă de mîncat,
Dar dacă numai cu-atîta oamenii s'au săturat,
Asta, zău! pre legea mea!
S'o crezi tot sfinţia ta...

IN CIUDA LUI DUMNEZEU!

Fra odată, c'o fi demult c'o fi de curînd habar-n'am, — da aşa se zice, că era odată un om sarac lipitu-pămîntului, de n'aveau nici cînii ce trage dintrînsul. Că ce muncise el viaţa lui intreagă, nici colb nu s'alesese, şi de unde voia să agonisască un ban, îi pica cîte trei năpăşti pe spinare.

Ş'aşa, dacă s'o văzut omu cela c'o ajuns vremuri de căruntie, fără să se fi putut cotorosi batîr o zi de sfinta sărăcie, că nu'i mai remăsese decît un biet sumăcş in spinare, — incolo... era cum dă Dumnezeu! — dacă văzu el aşa, rupse o creangă din cea leasă dela capătul drumului, îş făcu dintrînsa toiag şi purcese pe drum lung, lung, ca s'ajungă tocmai la Dumnezeu; şi dac'a ajunge acolo, să'l intrebe pe Dumnezeu cac'aşa:

— Da bine Doamne! dai la toată lumea toate bunătăţile lumei cu indestulare şi chiar cu prisos, şi numai pe mine tot la post şi la calicie mă ţii! Apoi dreptu-i şi cu cale?

Şi cu vorba asta'n gînd şi'n gură, tot mergea inainte pe drumuri necunoscute, dînd deadreptul peste rîpi şi peste ape, doar a da mai degrabă de Dumnezeu.

Şi iată că deodată in drumul lui se intîlneşte cu un om nalt şi spătos, gras şi rumăn cum ţi-i cireaşa cea coaptă; — şi unde păşia, parcă se cutremura pămîntul; şi'n spate ave o aba numai cu alămuri şi canafuri, şi cămeşa îi era bătută numa'n flori — şi numai bogăţie era pe trupul lui intreg. Păn' şi opincele le avea legate cu găitanuri de mătasă, parcă era ficior lui Pori-impărat.

Atunci intrebă drumeţul ist slab pe cel ce i-o eşit inainte, gras şi rumăn:

— Da dincontro şi unde omule?

— Ia mă duc şi eu pe-un drum departe — tare departe bădicăi!

— Ehei! că mai departe decît mine nu ti'i fi ducînd tu frate!

— Ba mă duc mai departe decît tine.

— Unde bre?

— La Dumnezeu mă!

— La Dumnezeu? — Apoi acolo tocmai mă duceam şi eu.

— Da ce să faci omule la Dumnezeu?

— Ce să fac? — mă mai intrebi incă! Dar nu vezi ce s'a ales de mine in viaţa mea intrea-

gă! că decînd muncesc şi cu sudori şi cu opinteli peste fire, m'am ales ca o lulea ursărească, sfrijit, gîrbovit şi pîrlit. Şi mă duc să'l intreb pe Dumnezeu, pentru ce lasă el aşa necaz pe unii oameni, şi nu se îndură şi de mine să mă milostivească cu ceva ?!

— Apoi eaca eu, fîrtate, tocmai dimpotrivă. Eu mă duc la Dumnezeu să'i cer să'mi mai ieie din bogăţie, că-i prea mare sarcină pe capu meu. Uitete mai întăi la mine'n obraz, că nu'mi mai incap in piele; apoi am atîtea strae de preţ pe mine, că mă atîrnă la pămînt; acasă atîţa argaţi, şi atîtea vite, care fată cu sutele pe fiecare zi necontenit, că mi'i lehamete de dînsele. Şi atîta grîu şi păpuşoi se face pe ogoarele mele, că nu mai pot dovedi cu făcutu hambarelor şi coşerilor; iar cu banii se joc şi căţeii in casa mea. — Şi aşa mă duc la Dumnezeu să mă jălui, şi să'i cer să nu'mi mai dee atîta bogăţie, că mă strînge parcă de gît...

— Apoi dacă'i aşa, zise omul cel sarac, haidem amîndoi la Dumnezeu, să ne jăluim intr'un glas, să nu'ş mai facă rizilic aşa de capul nostru.

Şi purcese pe drum tot inainte.

*

Cînd ajunse ei la poarta raiului, eată că le eşi sfîntu Petre inainte, şi'i întrebă cu blîndeţe pe fiecare:

— Ce căutaţi oameni buni la impărăţia Celui-pre-inalt?

— Ia avem să vorbim şi noi ceva şi să ne jăluim lui, de pacostele din lume.

— Da puteţi să'mi spuneţi mie dacă vreţi, că amintirea o să aşteptaţi cam mult la poartă. Da eu i-oi pute spune toată jalba voastră şi voi aduce respunsu care mi l'a da.

Cei doi drumeţi, dacă o văzut că nu'i chip de dat ochii cu Dumnezeu, s'o apucat ş'o spus lui Sfîntu Petru toată patarania lor.

Şi s'o dus Sîn-Petru la Dumnezeu, şi i'o spus plîngerea celor doi oameni.

Şi s'o intors apoi iar la poarta raiului, şi le-o grăit aşa drumeţilor:

— Apoi eaca ce-o spus Dumnezeu, pentru voi: O spus că aşa e voia lui, că „celui ce are îi va mai da, iar celui ce n'are şi ce are încă îi va lua."

Oamenii rămase o vreme incremeniţi şi cu gura cascată.

Apoi îş veniră in fire, oftară din greu, şi se purcese la calea'ntoarsă.

*

In mijlocul drumului, omu cel sărac se opri deodată şi zise celui bogat:

— Aşa! o zis Dumnezeu că celui ce n'are şi ce are îi va mai lua?! Eu n'am decît sumanul din spinarea mea. Ian să văd dacă a fi în stare Dumnezeu să mi'l iee!...

Şi se puse jos, lîngă nişte vreascuri din drum, scăpără din cremene, aprinse o bucăţică de iască,

puse foc vreascurilor, — şi cînd incepu să pălălăească mai tare, îş luă sumanu din spate, şi'l asvîrli in mijlocul focului

— Eac'aşa! de-acu ieie-mi Dumnezeu şi ceea ce mai am, dacă poate!

Şi rîdea şi chiuia de bucurie, şi juca în giurul focului, pănă ce sumanul se făcu numai cenuşă, şi tot cînta cîntecu ista:

Eaca'mi fac şi gustul meu,
In ciuda lui Dumnezeu!...

LA MAMA MEA ȘTIAM MULTE...

Un barbat luînd o moacă
de nevastă, îi zicea:
— Nu-i femee să nu știe
a face cîte ceva
Pentru casa ei; tu nu știi
nici a coase o prostire,
Nici a mulge, nici a țese,
nici a impleti trei fire.

— Taci barbate, zice moaca,
că tu nu știi ce grăești?
La mama mea știam multe,
zic zău! așa să trăești...

— Ce știai fa moaco, fa?

— Știam a coase, așa!
Ba'ncă cum coseam, cînd mama acu'n pînză 'l impungea
Și eu îl scoteam de capăt... amarnic se mai cosea!
Și ce lucru mai lucram!
De frumos ce era, Doamne! toată ziua mă mieram...

MAI DULCE-I VIAŢA OR RAIUL?

Deasupra unui munte nalt şi plin de păduri şi de stînci, cică era odată o peşteră, şi'n peştera ceia locuia un sălhastru. Da sălhastru cela, in tinereţa lui făcuse multe pacate in lume, şi pentru ca Dumnezeu să'i ierte pacatele, el s'o hotărît să se lese de lume şi să se pedepsească in sălhăstria aceia până ce Dumnezeu l'a vesti că ş'o implinit pedeapsa şi că l'o ertat, ca să poată să moară liniştit şi să se ducă la locul dreptilor.

Ş'aşa, vreme indelungată el trăise acolo in mijlocul pădurei, a stîncelor ş'a fiarelor salbatice, mîncînd numai la rădăcini, şi numai odată pe săptămînă, Duminica, se infrupta cu oleacă de lapte ce'l mulgea dela o căprioară pe care o înblînzise şi o ţinea in peşteră cu dînsu.

Şi iaca după o vreme cum sta el in genunchi şi se ruga, i se arată Dumnezeu inaintea lui, şi-i zice :

— Omule, omule! toate faptele tale nelegiuite ţi s'au ertat de mine, şi dac'ai trăit pănă acum, ai trăit numai ca să'ţ ispăşeşti toate pacatele, că altmintrelea veleatul tău se mîntuise cu doi ani inainte; septămîna asta din urmă, care ţi se implineşte tocmai poimîni, o trăeşti incă pentru că ai greşit şi te-ai infruptat luna trecută cu lapte de căprioară intr'o Lune, crezînd că-i Duminică; dar n'ai grijă, iacă poimîni Marţi ţi se implineşte şi vadeaua celui din urmă al teu pacat, ş'ai să'ţ dai sufletul ş'ai să părăseşti viaţa pămînteasca ca să vii la mine'n rai la locul dreptţilor!

Ş'apoi Dumnezeu se făcu nevăzut, şi sahastru remase tot ingenunchet, şi'ş plecă capul lîngă părete şi remase aşa vreme ca la două, trei ceasuri.

*

Asta era intro zi de Duminică. Sahastru, după ce ş'o mîntuit rugăciunea, s'o sculat din genunchi şi chemîndu'ş apoi căprioara, au pus gura la ţiţa ei şi au supt laptele cu care se infrupta de obicei la aşa zi.

Apoi eşi din peşteră, se sui deasupra stîncei, se uită in juru lui, la păduri, la iarbă, la flori, şi la şesul ce se zărea printro colină mică pe unde copacii erau rari.

Şi se gîndi la lumea pe care de atita amar de

vreme o părăsise pentru fărădelegile lui ; ş'apoi îş indreptă iar gîndu spre Dumnezeu şi spre raiul care'l aştepta peste două zile.

Şi iar îş mai arunca ochii spre lume, — ş'apoi iar spre cer.

Lacrîmi mari, ca ploaia, îi curgeau din ochi, de făceau baltă la picioarele lui, şi se bocea ca copiii, incît impregiurul lui incepusă a se strînge şi căprioara cu eduţul ei, şi alte fiare şi păseri din pădure, care toate se induioşau de aşa plînset şi ingenunchiau şi ele inaintea lui, şi nu numai că nu'i făceau nici un rău, da'i lingeau incă picioarele de lacrămi, şi se linguşau pe lîngă dînsul ca să'l mîngîe fel şi chip.

Da el bocea şi bocea intruuna pănă la apus de soare ; şi după apusul soarelui intră iar in peştera lui şi se puse să mai odihnească.

*

Luni de dimineaţă se scoală sahastrul, îş face rugăciunea cu dor şi cu foc cătră Mintuitorul, ştiind că nu mai are de trăit in lumea ast' păcătoasă decît pănă mîne, Marţ.

Şi după ce mintue rugăciunea lui, nu ştiu cum se face, — se vede că'l ardea lacrîmile în piept tare şi-i uscase gîtul de sete, — că se dă alături cu căprioara, care tocmai atunci venise indărăt dela păscutul de dimineaţă, şi prinde de o ţiţă a căprioarei şi suge vr'o două-trei gîturi de lapte.

Şi nu apucă să lese ţiţa caprei din gură, cînd

iată că i s'arată un inger trimes de Dumnezeu, şi-i zice aşa:

— Iar ai păcătuit omule! căci te-ai infruptat intro zi sacă de Luni ; pentru asta ai să te mai chinueşti incă o săptămînă pe pămînt, dacă in vremea asta nu'i mai păcătui vreodată.

Ingerul se făcu nevăzut.

Sahastrul rămase cu ochii ţintiţi in pămînt şi nu arătă nici semn de bucurie, nici semn de jăle.

Ce s'au mai petrecut de atunci incoace, nu ştiu şi n'oi putea spune, — da ştiu că vorbesc oamenii că şi astăz incă mai trăeşte sahastrul cela, — dacă n'o fi murit, — sau dacă n'o fi inţărcat căprioara lui.

Iar mulţi vorbind de povestea sahastrului mai zic ş'aşa:

— Grea îi viaţa şi fericit îi cel ce are parte de intrarea raiului; dar pănă să'i vie vremea de intrat la rai, tot îi place mai bine să se chinuiască şi să verse lacrîmi pe faţa pămîntului.

ŞTIU-CĂ ARE.

Vlad, flăcău, vra să se'nsoare
Şi se duse in peţit,
La un om ce-avea o fată
Bună tocmai de nuntit,
Şi luă de stărostoi
Pe cumătrul Motohoi.

Flăcăului place fata,—
Fetei place cel flăcău;
Rămîne să'ş spue numai
Fiecare-avutul său.

Spune Vlad atunci ce are,
Şi că-i om cuprins, cu stare;
Apoi pe socru intreabă
De zestre. — Socru-i respunde:
— Am, cum-nu! de toate cele
Asta, zeu! nu ţ'oi ascunde ...
Spue chiar şi Motohoi,
Dacă nu ne crezi pe noi!

La cîte socru zicea,
Motohoi din cap dădea
Şi din gîtu'i cuvînta,
Iac'aşa:
— Are omu! ştiu-că are!
Doar îi om cuprins, cu stare!

— Sunt şi boi! şi porci de toate!
Capre multe! vaci cu lapte!
Motohoi din cap tot da
Şi cuvînta:
— Are omu! ştiu-că are!
Doar îi om cuprins, cu stare!

— Sunt şi lăzi cu torturi pline;
Burangiuc! sunt, vai de mine
— Are omu! ştiu-că are!
Doar îi om cuprins, cu stare!

Şi se'nsoară cel flăcău
Cu joc şi cu tămbălău!
Iar cînd nunta s'isprăveşte,
Pe mireasă o pofteşte
Să'ş incarce pe-un car mare
Zestrea toată cît'-o are.
Mireasa se sue 'n car
Şi s'aşază făr' habar,
Iar socru aduce 'ndat'
Pe un blid incoväiat
O ştiucă, da coşcogea!
C'abia pe blid încăpea.
— Iată'ţ zestrea mă Nastasă,
Ieţ'o şi ţ'o du acasă!

— Ce ? cum ! zestrea, asta e ?
— Mai aşa !
— Da ce fel, bre ?
Nu mi-ai spus că are stare,
Torturi şi vaci lăptătoare !
Şi mai cîte ! şi mai cîte
Lăzi cu nuştiu-ce umplute ? !...
Nu-i aşa mă Motohoi ?
Că ne-a spus la amîndoi ?
Ba şi tu ai spus — aşa ! —
Că ştii că are....
— Da, da
Că ne-a spus, ne-a spus el omu !
Şi eu inc' am mărturit...
Că „ştiucă" are, ş'acuma
Pot să'ţ spun curat-cinstit ! ...

Şi cumătru Motohoi
Se porneşte inapoi,
In sat de unde-a venit,
După ce-a chefăluit
Şi nuntit.

Iar bietul mire picălit,
Fript şi opărit, —
Cu ştiuca 'n spate a rămas...
Ş'a pornit'o 'ncet, la pas.

Şi pe drum îş zise-aşa :
— Ştiucei mele... crap i-oi da !
Şi, zău ! de nu i-a plăcea,
Am s'o'ndop păn'a crapa.

DUMNEZEU INGRIJESTE DE TOŢI.

Zicese că era odată o femee sărmană, şi că avea şese copilaşi, unii mai mărişori, alţii mai micuşori, şi cărora ea le era sprijin şi ajutor, că n'avea nici neamuri nici prieteni cu dare de mînă, care să'i ajute.

Şi iată că femeea pică la zacare de moarte, in bordeiul ei cel păcătos, in mijloc de iarnă, cînd îi gerul mai mare de crapă şi oule corbului. Şi nici o fărîmiţă de pîne, o mînă de făină sau o lecuţă de brînză nu mai era in casă; şi plîngea biata femee cu două rînduri de lacrîmi şi de durerea boalei şi de jelea copiilor, cari plîngeau şi ei de foame şi de frig, că le ingheţase trupuşorul şi le ghiorăiau maţele intruuna.

Şi iaca că tocmai atunci trimete Dumnezeu de sus pe un Arhanghel, ca să iee sufletul femeei.

Cum intră ingerul in bordei, vede copiii plîngînd şi digerînd de foame şi de frig, vede pe femee gemînd mai tare de jelea copiilor decît de boala morţei ce'i sta in faţă, — şi i se induioşază inima arhanghelului, şi i se taie picioarele şi nu poate să se apropie de pat ca să'i ice sufletul.

Şi după ce plînge şi el la un loc cu copiii, de jelea lor, îş intinde aripele şi zboară indărăt in cer fără sufletul femeei.

Şi se duce la Dumnezeu, şi Dumnezeu îl intreabă:

— Ei, ai adus sufletul femeei la care te-am trimes, şi unde l'ai pus.

— Nu l'am adus Doamne!

— Cum! n'ai ascultat tu poronca mea?

— Mi s'o induioşăt inima, şi m'am pus şi eu la un loc cu copiii şi am plîns de mila lor! Şese copilaşi frumoşi, dar saraci lipiţi pămîntului; n'aveau un cărbune in vatră, nici o ţîră de mîncare in tot bordeiul; n'au nici neamuri, nici prieteni cari să'i ajute; şi mi-am zis aşa: dacă oi lua eu sufletul femeei celeia, cine are să mai ingrijască de bieţii copilaşi.

Dumnezeu tăcu, şi luă pe Arhanghel de mînă, şi'l duse la o apă mare, şi dădu in apă cu cîrja lui şi scoase o piatră mare.

— Vezi tu piatra asta? zise Dumnezeu Arhanghelului.

— O văd.

— Ie ş'o dispică in două.

Şi arhanghelul dădu cu toiagu lui peste piatră ş'o dispică in două; da'n mijlocu pietrei văzu o

borticică mică, şi'n borticică un vierme ce se incolăcea şi începu a se tîrî acu afară din bortă.

— Ia spunemi Arhanghele, cine a ingrijit până acu şi cine va ingriji şi deacuinainte de viermele ista din mijlocul pietrei?

Arhanghelul răspunse:

— Numai tu Doamne, altul cine ar fi in stare.

— Apoi dacă eu ingrijesc de viermele din mijlocul pietrei, tot aşa oi ingriji şi de copiiĭ vadanei ş'a sermanei femei ce te-am trimes să'i iei sufletul. Haide, dute, făţi datoria ta, şi aldată să nu te mai induioşezi de faptele ce ţi le poruncesc, că eu ştiu ce zic şi ce fac.

Şi Arhanghelul se scoborî iar pe pămînt, şi luă sufletul femeei şi'l duse in cer.

Şi Dumnezeu au ingrijit de copiiĭ vadanei mai bine decum putea să ingrijască dînsa singură; că au trimes pe drumul cela pe un bogataş mare, dar fără copii; şi i s'o stricat o roată dela trăsură drept in dreptul bordeiului, şi până ce surugiiĭ să i-o dreagă, intră el in bordei să se mai oploşască de crivăţ; şi văzind pe femee moartă, şi pe copii de zbelişte, i-au luat cu dînsu, şi i-au dus acasă.

Şi femeia lui i-au primit cu mare bucurie. Apoi i-au infiet şi la toţi le au făcut zestre cîte o moşie mare şi cîte aşăsea parte din tot bănăritul lor.

Căci aşa ingrijeşte Dumnezeu de toată suflarea depe pămînt, şi inpotriva cuvîntului lui să nu se pue nimeni.

PARA 'N GURÂ.

Intro vară
In desară,
Un țigan balan
Ca un ciocan
Sub un păr stătea lungit
Și căsca neconteuit,—
Ș'apoi iar se intindea,
De te mieri cum nu plesnea!

Așa boroiul șezind
Se simți că-i pre flămînd,—
Că nu mîncase nimic
Din zori... barîm vr'un pitic!
Și privind la cele pere gogonate,
Ce 'n copac, deasupră-i, stăteau aninate,
Zice-așa in gîndul său
Cătră bunul Dumnezeu:
— Doamne, dă-mi o pară 'n gură
Că mi-i pîntecele sec;
N'am gustat de eri nimica
Și de foame chiar mă 'nec!

Domnului se face milă de ţiganul cel flămînd
Şi trimete pe pămînt
Un vînt,
Uşor şi blînd,
Ce aruncă o pară gogonată
In a ţiganului gură căscată.

Dar ţiganul, lenevos,
Nu se clatină de jos
Şi nici mişcă falca sa
Para spre-a o mesteca;
Ci mai zice iar, cu greu,
Către bunul Dumnezeu:
— Mestecămi Doamne iast' pară!

— Fiţar neamul de ocară!
Zice Domnul, — las', ţ'oi da
Mestecare — cît îi vra!...

Şi iată că deodat' vine, c'o vînă de bou in mînă,
Vătavul care de multă vreme căuta pe ţigan,
Şi găsindul lungit, ţapîn sub păr, îi trînteşte-o vînă,
Două, trei, nenumărate... peste cap şi bîrdăhan!
De ţipa
Bietul el
Ciorpandel,
Ca un purcel!
Şi se svîrcolea
De nu-i mai ajungea
Livada cît de lată era!

Şi cînd de bătut vatavul l'a lăsat,
Mai-mai mort şi mai-mai lat,

Bietul faraon oftă
Şi cu lacrîmi cuvîntă :

— Doamne! dracu l'o adus
Pe vătavu cel hursuz!
Că de mai intîrzia,
Domnu para'mi mesteca,
Şi, deşi bătut eram —
Dar flămînd nu rămîneam!...

GHIBIRDIC CEL MAI VOINIC!

cu odată, era un ucenic la un meşter ciubotar, şi'l chema Ghibirdic. Dar ucenicul ista cu toate că nu era mai mare de un cot cu cap cu tot, era harnic, harnic grozav, de toată ziua îş prăja burta la soare şi se trude cînd pe-o coastă, cînd pe alta, dela răsărit pănă la apus.

Meşterul îl cam otîngé cînd îl prinde, dar Ghibirdic căuta tot să se ascundă bine ca să nu'i mai dee de urmă. Şi aşa intro zi, văzînd că nu poate de răul meşterului să se odihnească la soare, se scoborî in pivniţă, şi acolo tologinduse pe o laiţă unde erau aşazate oalele de smîntînit, îi trase un pui de somn de se răşuna pivniţa de horcăelile lui.

Dar după ce incepu a'ş mai scoate din capete,

niște indrăcite de muște porniră să'l gîdile pela nas. Se apăra el o vreme cu mîna, se mai plesne cînd peste gît, cînd peste frunte, cînd peste nas, dar indrăcitele de muște nici că'l lăsau să se odihnească, sermănelul.

Așa deodată, îș ese din fire, se rîdică pe jumătate, și răstoarnă o oală cu smîntînă. Cum o răsturnat oala, cum un roi de muște dă busta pe smîntînă.

— Hî! zice el, las că v'oi invăța eu minte!

Și rîdică deodată palma, — și cînd plesnește odată in mijlocul smîntînei, săritau stropii de s'o umplut toți părețiî de zară, da și sub palmă cînd o rîdicato... cinzeci de suflete de... muște late au rămas.

*

Dacă văzu Ghibirdic isprava ce o făcut, o idee mare îi plesni prin cap. Și luînduș ziua bună dela meșter, porni in lumea mare ca să'ș caute de noroc.

Și așa s'o dus el cît s'o dus, da s'o dus o bucată de loc, de dimineață pănă la amurg; și cînd o amurgit, o ajuns intro pădure mare.

Da in mijlocul pădurei celeia era o fîntînă cu apă bună, și Ghibirdic se puse pe colac și trase un gît de apă rece, de se răcori la inimă. Apoi se lăsă pe iarba cea moale și verde ca să se odihnească. Și iaca că sufletele muștelor ucise nu'i dădeau pace... tot cu gîndul la dînsele Ghibirdic nu

putea să adoarmă nici pic. Aşa intr'un tîrziu de noapte, îi vine in cap să'ş scrie isprava pe colacul fîntînei. Scoate-o custură din brîu şi incepe a săpa in piatră cuvintele este:

Eu, Ghibirdic,
Cel mai voinic!
Cu o palmă lată
Am ucis cinzeci de suflete deodată.

*

Pela răsăritu zorilor, iată că trei zmei vineu dela marginea lumei ca să se ducă la culcare, şi tocmai treceu prin pădurea ceia, cînd deodată zăresc la colacul fîntînei pe Ghibirdic tolongit, cu burta 'n sus şi torcînd pe nas de se auză cale de o poştă. Se opresc zmeii, şi văd ceva scris pe fîntînă. Cînd cetesc şi aud că ghibirdicu o ucis cinzeci de suflete cu o palmă, rămîn cu toţii inlemniţi; se temeu parcă să zică şi mîrc, ca să nu'l trezească pe Ghibirdic.

— Mări, nu se poate ca un sîcai ca aista să fie aşa de voinic, zise zmeul cel mai mic.

— Ia taci frate! că nu degeaba-i scris pe colacul fîntînei, — că ştii, că ce-i scrisoare nu-i minciună.

— Măi, eu mă prind ca n'are să fie aşa de voinic, zise şi cel mai mijlociu dintre zmei; şi drept dovadă să'l trezim ca să ne incercăm puterile.

— Mă, nu te pune cu dracu, dacă-i aşa mic şi aşa de voinic! — răspunde iar fratele cel mai mare.

Da zmeul cel mic apucă de mînică pe Ghibirdic şi'l rîdică sus.

— Adevărat-îi măi, că ai ucis tu cinzeci de suflete dintro palmă, mă?

— Apoi se înţelege că'i adevarat, că ce'i scrisoare nu-i minciună.

— Apoi dacă'i adevarat bre, hai să ne prindem fraţi de cruce; da intăi să ne incercăm puterile...

— Hai să ne cercăm dacă'ţ place, răspunse Ghibirdicu.

Şi zmeu cel mai mare apucă un bolovan in mînă, — şi cînd l'o strîns odată, numai făină şi praf s'o făcut dintrînsu.

— Ia să te văd şi pe tine Ghibirdicule, poţi să faci aşa?

— Hei! ba bine că nu... Ba incă ţ'oi face să curgă şi apă din bolovan, cînd l'oi strînge in mînă, da nu numai praf.

Şi Ghibirdic se pleacă in jos, cu dosul la zmei, şi scoate din sîn o bucată de caş dulce. Apoi se rîdică iar cu faţa cătră cei trei zmei, şi strîngînd caşu in pumn, curse printre degite tot zerul şi nici brînză nu mai rămase in mînă.

— Uitativă proştilor! O curs apă din piatră, iar nu ca la voi să se prefacă numai in praf.

Cînd văzură zmeii una ca asta o sfecliră. Dar tot cel mai mic nu se lasă numai cu asta, şi mai puse pe Ghibirdic incă la o incercare.

— Te văd că la asta ai fost zdravăn. Da iacătă, eu oi svîrli o piatră in sus şi tocmai după

două ceasuri, are să cadă jos inapoi pe pămînt.

Zmăul asvîrli o piatră in sus, şi după două ceasuri piatra pică indărăt.

— Iaca vorbă! Ce mai lucru! Eu cînd oi arunca o piatră nici nu mai pică indărăt, că se opreşte in nouri.

— Ia să te văd! răspunse zmăul.

— Iaca aşa! Uite bine!

Şi Ghibirdic scoate din sîn o vrabie ce-o prinsese dintrun cuib din pădure, şi o aruncă in vînt. Şi vrabia zburâ răpede de n'o mai luat sama zmeii ce'i.

Se puseră apoi zmeii să asculte cînd are să pice piatra indărăt — şi pace; o trecut două, trei, chiar cinci ceasuri, şi piatra nu mai pica indărăt.

Cînd văzură zmeii, se incrucirâ, zău! dar totuş nu se lasară mai pe jos.

— Ian să te mai vedem la una! îi zise iar lui Ghibirdic, zmăul cel mai mic.

— Ce pofteşti?! răspunse cu ifos Ghibirdic.

— In pădurea asta sunt patru balauri mari. Să ne luptăm fiecare cu cîte un balaur şi cine a fi in stare să'i tae capul cu paloşul lui, acela are să fie cel mai voinic.

— Mare lucru, măi! măi! măi! Eu numai dintro aruncătură de paloş retez capul balaurului, de sare de cinzeci de paşi dela trup, strigă Ghibirdic.

Toţi zmeii incepură a striga aşa de tare de se cutremura şi rădăcina copacilor. Şi iată că patru balauri mari şi turbaţi, cu ochii cît cepele cele mari şi cu capul cît coşul morii, şi cu din-

ţii ca lopeţile, iată că ies din măduva pădurei şi se răpăd furioşi spre zmei şi spre Ghibirdic. Fiecare zmău s'o luat la luptă cu cîte un balaur; da Ghibirdicul cînd o văzut pe balaur, o rupto de fugă, — şi fugea mereu, tiva prin pădure, pănă ce ajunge la un paraclis părăsit. Acolo intră degrabă inăuntru şi inchide uşa cu zăvoarele. Da balaurul nu se lasă, şi vîră capul pintre gratiile ferestei. Ghibirdic dacă văzu aşa, incepu a da cu paloşul in capul balaurului. Şi balaurul vroie acu să'ş tragă capul inapoi, dar nu mai putu, că se prinsese intre gratii. Şi atunci Ghibirdic se apucă să ciorsăiască cu paloşul gîtul balaurului, — şi tot ciorsăi o bucată bună de vreme pănă ce insfîrşit tăie capul balaurului. Dacă o văzut el aşa, apucă de urechi capul ce picase jos şi'l trase afară din paraclis cu mare greu, la vro cinzeci de paşi de departare.

Apoi in fuga mare aleargă la zmei ca să'i găsască şi să li arăte isprava ce o făcuto! Cînd ajunse la zmei, zmeii abia mîntuise de luptă cu balaurii. Merseră apoi cu toţii ca să vadă ce ispravă o mai făcut şi Ghibirdic; — şi intradevăr văzură balaurul cu capul tăet, şi capul lui cine ştie unde departe de trup.

Acu zmeii incepură a prinde frică de Ghibirdic şi se hotărîră să'l piardă. Dar nici lui Ghibirdic nu'i era prea indămînă cu zmeii.

Aşa, se vorbiră zmeii să'l arunce pe-o creangă de copac, ca, cînd a pica pe pămînt să'i iasă sufletul dintrînsul. Fratele cel mai mic, fiind şi cel

mai al dracului din toţi, plecă o creangă mare de copac in jos şi rugă pe Ghibirdic să ţie de ea şi să culeagă cîteva poame! Dar cînd apucă Ghibirdicul de creangă, creanga se răsfrînsă şi'l aruncă odată cine ştie unde.

Şi cînd o picat Ghibirdic, o picat drept deasupra unui epure ce fugea in goana mare, şi aşa nu s'o stîlcit defel. Puse mîna el pe urechile epurelui, care era mai mort de frică şi de durere, şi porni calare pe el să iasă din pădure.

Dar cum face, cum drege, că iată ese iar in faţa zmeilor.

— Dar ce-ai păţit Ghibirdicule? incepu a striga zmău cel mai mic!

— Tare sunteţi proşti bre! Cînd m'aţ pus să ţin de creangă, eu am zărit departe un epure gras fugind, şi m'am aruncat după dînsu, şi iată că l'am prins, ca să'l fac friptură, căci mi-i cam foame.

Zmeii crezură că aşa-i intradevăr, şi li ţîţiie inima de frică.

Fiindcă inopta, se hotărîră ca toţii să se culce. Zmeii s'o culcat in casă, şi Ghibirdicu s'o culcat in cerdac. Acu, peste noapte, zmeii s'o sfătuit să'l ucidă cu bolovani pe Ghibirdic. Da el o auzit planul lor şi s'o sculat incetişor din aşternut şi o pus in locul lui un ciot mare de copac, şi l'o invălit,— iar el s'o dus de s'o pus in departare, ca să privească ce are să se intîmple. Intrun tîrziu de noapte, se scoală zmeii, es afară, şi incep a turna cu bolovanii peste aşternutul lui Ghibirdic, pănă ce n'o mai putut de osteneală. După ce zmeii cre-

zură că l'o făcut praf şi chiseliţă pe Ghibirdic, se duseră iar liniştiţi in casă şi se puseră pe somn. Ghibirdic, după ce o văzut că zmeii s'o liniştit, s'o dus iar la aşternut, o dat bolovanii la o parte şi s'o culcat binişor, trăgînd un somn de cele tătăreşti.

Pe după răsăritul soarelui se scol zmeii şi se duc să vadă dacă o mai rămas vr'un ciolanaş din Ghibirdic. Dar Ghibirdic îi torcea pe nas cît şepte. Cînd o văzut una ca asta zmeii, nu mai ştieu ce să facă de spaimă şi de frică.

Iată că in clipa ceia se trezeşte şi Ghibirdic, şi dînd bunadimineaţa zmeilor, le zise:

— Da bine am mai dormit fraţilor! Numai nişte indrăciţi de purici săreau asnoapte pe mine şi mă gîdileau pestot locul.

Zmeii dacă auziră că toţi bolovanii ce aruncase pe dînsul, lui i se păruse că's purici, se hotărîră cu credinţă să trăiască ca fraţii, şi să nu se mai pizmuiască unii pe alţii.

*

Aşa, acu, dacă trăiră ei o mulţime de vreme in linişte şi in pace, ca fraţi buni, că dă, şi Ghibirdic se temea de zmei şi-i asculta la cele ce-i zicea, da şi zmeii se temeu de Ghibirdic şi nu'l puneu nicidecum la treabă; aşa intr'o zi veni zmău cel mai mic şi aduse o veste mare fraţilor lui.

— Hei fraţilor, zise el, imparatul de Roş se bate grozav cu imparatul de Verde. Şi imparatul

de Roş o făgăduit că cel ce a fi voinic să mîne oastea lui inainte şi să biruiască pe duşman, are să'i deie pe fata lui de femee şi o jumatate de impărăţie, iar după moartea lui să se facă imparat peste tot.

Acu, se sfătuesc zmeii şi cu Ghibirdic, ce să facă ce să dreagă, ca să capete fata ceia de imparat şi jumatate de impărăţie? Cit erau zmeii de voinici, nici unuia nu'i pre vine pofta să meargă să se bată cu oastea imparatului de Verde. Toţi trei zmei se puse dar pe capul lui Ghibirdic, să meargă el inainte, şi ei să meargă in urma lui, şi dacă a cîştiga Ghibirdic să li dee zmeilor numai cîte-o turmă de vite albe şi ei or fi mulţămiţi.

Lui Ghibirdic se inţelege că'i scapara pe dinaintea ochilor cînd se gîndea să meargă in fruntea oastei să se bată, dar temînduse să nu'l simtă zmeii că-i un nemernic, îş luă inima in dinţi şi spuse să'i pregătească un cal năstruşnic, care mînca numai jaratic şi bea lapte clocotit, şi alerga ca vîntul şi ca gîndul, şi să-i lege la piept o tablă pe care să scrie isprava lui cu cele cinzeci de suflete.

Aşa zmeii pregătiră calul, şi Ghibirdic se sui pe dînsul; dar el nu ştie nici să călărească, şi spuse dar zmeilor să'l lege cu curele de şaua calului, chip ca să nu alunece cînd s'a lupta cu oştile.

Aşa, o pornit ei la război.

Pe un cîmp mare erau inşirate amîndouă oştile şi aşteptau numai să trîmbiţe ca să se arunce una peste alta. Da iată că deodată incepe a trîmbiţa şi

a da din tunuri, şi pocne şi zuruie — de te năuce. Şi calul Ghibirdicului unde o rupe de goană cu dînsul pe spinare. Da Ghibirdicu cînd vede grozăvenia ceia, îi sare inima din loc, şi vroi să sară jos; şi cum era legat de cal, nu putu să sară jos. Tot aşa ducîndu'l calul pe cîmp, iată că trece pe lîngă o cruce mare, şi Ghibirdic cînd o vede se apucă cu amîndouă mînele de dînsa şi vra să se oprească cu calul. Dar crucea era, se vede cam putredă şi se rupe din pămînt, şi calul fuge cu Ghibirdicul ce'ş încleştase crucea in braţe. Cînd oastea imparatului de Verde o văzut un cal aşa de năstruşnic alergînd spre dînsul şi o cetit isprava lui Ghibirdic, pe tablă, şi mai ales l'o văzut cu crucea cea mare in mînă şi aninat sub pînticile calului, ş'o făcut închipuire că, dacă el cu o palmă o ucis cinzeci de suflete, apoi cu o coşcogea cruce poate să doboare trei oşti mari, mari, — mari! da nu ca a imparatului de Verde!

Şi aşa îndată toată oştirea o închinat steagu şi s'o supus cu totul.

Atunci imparatul de Roş o venit la Ghibirdic şi l'o îmbrăţoşat, şi i-o zis:

— Voinicule, eacată fata mea! să'ţ fie de femee, şi să impărăţeşti cu bine peste impărăţia mea, că eu îs bătrîn şi nu mai am putere să stau la războiuri şi să mă lupt cu oştile imparatului de Verde.

Atunci Ghibirdic arată pe fraţii lui de cruce la imparatul, şi zice că doreşte să-i facă boeri a lui; şi imparatul i-o sărutat pe toţi şi i-o

imbrăţoşat, şi o poroncit să se facă o nuntă mare, cum nici n'o fost nici n'a mai fi.

Şi am fost şi eu poftit peacolo, şi cînd veni rîndul la plăcintă, nu-ş ce'mi mirosi pe dinainte, şi cînd am luat o hreancă in mînă, şi cînd am izbito in creştetul lui cuconu Pavalache, — să'l vedeţi că şi astăz îi şede luna in frunte şi luceafărul in vîrvu nasului, de parcă'i pilugul cel mare cu care se desghioacă ciocălăii şi fasolele cele tîrzii.

PASEREA MÂESTRÂ.

Un romîn intreabă-odată
Pe-un ţigan ce sta privind
La o cioară, ce pe-o casă
Stătea croncăind:
— Măi ţigane, spunemi mie
Ce pasăre a fi oare
Cea ce croncăneşte colo?

— Aolico, frăţioare!
E o pasare maeastră,
Cum n'a fost şi n'a mai fi!
— Zi-i pe nume?
— Hm! i-aş zice —
Da mi-i ca m'oi pacali!

FEMEIA NUMAI DUPĂ URS NU SE DUCE.

Cică aşa era vorba din bătrîni — din bătrîni din oameni buni, — că femeia se ducea după orcine, numai să se mărite şi să nu impletească la cosiţe albe, — afară că după urs nu se ducea, că se temea să n'o mănînce. Da acum s'o schimbat şi vorba asta, c'am să vă spun o istorie, care'i chiar adevărată — c'o femee şi c'un urs.

Cică era odată un vătăjel intr-un sat, nu departe de-o pădure. Şi era omul dracului, — rău, beţiv, mueratic, cheltuitor, harţagaş şi bătăuş.., de toate podoabele cele bune le avea şi nici una nu'i lipsia. Vai de capul bietei femeei lui — că nu inghiţe bucăţele cîţi gîrbaci in spinare, că n'avea pe dînsa strae cîte vînătae, şi nimica-nimicuţa nu se mai a-

legea de gospodăria ei, că beţivul naibei tot îi lua din casă şi-i da la crîşmă pe bulearcă.

Amărîtă, plînsă şi usturată era biata femee, de nu'ş mai ştie unde i'i capul, şi intruuna tot ofta şi zice aşa:

— Doamne, Doamne! dă peste mine vro boală să mă ucidă, vrun trăsnet să mă trăsnească, or vro fiară sălbatică să mă mănînce — că tare m'am săturat de atîta viaţă.

Şi iată, cum se intîmplă odată, că se duce femeia inspre sară să culeagă in poală nişte fragi din coasta pădurei.

Şi aşa tot culegînd, intră tot mai in pădure, că peacolo erau fragi şi mai mulţi decît pela lumină.

Mai culegea, mai gusta din fragi — apoi mai sta pe iarbă la odihnă. Şi cum sta ea aşa, obosită şi amărîtă, îi veni un somn greu şi se intinse cîtu-i de lungă, şi adormi deabinelea.

Cum dormia ea, cu faţa in sus, cu braţele goale, cu cămeşa desfăcută la sîn, iaca trece peacolo un coşcogemite urs, cîtuţii namila de mare!

Cum ajunge ursu la femee se opreşte, o miroasă, stă de se uită ţintă la faţa ei, apoi la sînul ei, — şi ce-i vine ursului in gînd, că cuprinde pe femee cu labele de dinainte in braţe, se rîdică in două picioare, şi tiva băete cu dînsa in fundul pădurei!

*

Cînd s'o trezit femeia şi s'o desmeticit mai bine, se vede in vizunia ursului... Era intro peşteră

mare şi curată şi luminoasă, şi de giurîmprejur erau ştiubee cu miere, şi crengi cu cireşe şi vişini, şi epuri vînaţi proaspăt de urs, şi alte multe lucruri bune de mîncare. Ursu se mai dusese prin pădure, — iar femeia deodată nu mai ştia ce să facă... Să fugă, s'a întîlni cu ursu, or s'a rătăci prin pădure, ş'or da şi alte fiare sălbatece peste dînsa, mai ales că şi începea a înopta bine; — să stee, a veni iar ursu, şi Doamne fereşte! ce i s'a mai întîmpla.

Iaca peste puţină vreme vine înapoi şi ursu cu un miel în gură, care behăe încă, că îl ţinea numai cu dinţii de spinare; şi cum ajunge în vizunie îl lasă pe mieluţ dinaintea femeei, şi el se lasă încet la pămînt, şi începe a se gudura şi a se fasoli pe lîngă biata nevastă, de-i venia ei şi a muri şi a rîde de hazul ursului.

Cum s'o făcut, cum s'o nimerit, că femeia o rămas în vizunia ursului, — şi chiar cînd ar fi putut să scape şi să fugă acasă la dînsa, ea habar n'avea de una ca asta, că s'o deprins a trăi în pădure mai dihai decum trăia acasă la dînsa, şi'ş făcuse vizunia mai frumoasă decît îi era odaia ei din sat, şi mai toate uneltele ei de gospodărie şi le adunase, şi ţoale avea pe jos, şi de mîncare avea deajuns şi de rămas, şi cojocele de miei, de oi, de vulpi, de epuri, de cîte nici nu gîndia de toate avea — şi bucuroasă în sufletul ei totdeauna era.

*

Ĭată că se face intr'o zi vînătoare mare in pădurea ceea şi incep din toate părţile pocnete şi şuerături şi chiuituri, de clocotea pădurea nu alta... Şi iaca şi ursul femeei că vine in goana mare, sîngerat la cap şi la spinare, se vîră in vizunie şi gemînd, caută să se ascundă între pae şi intre blăni, caşicum ar vra să se indosască de ochii duşmanilor. Femeia pricepe lucrul, şi'l ascunde aşa că n'ar mai fi crezut nimene că-i ursu in vizunie, — că şi el se făcuse lipcă pe pămînt intrun colţuşor. Femeia ese şi se pune in uşa vizuniei. Şi nu trece mult şi iaca un vînător, cu puşca intinsă, inaintă furiş printre copaci. Dar deodată se opreşte in faţa femeei, care rămîne incremeniţă. Era tocmai barbatul femeei care trăia acum cu ursu.

Cînd o vede barbatusău, nu ştie de să creadă ochilor or ba.

— Ce, tu eşti nevastă ?!

— Da, eu-s.

— Dar cum tu, c'am auzit de oameni că te-a prins un urs in pădurea asta şi te-a mîncat!

— Ba nu m'a mîncat, că mă vezi că trăesc — şi incă mai bine decît cu tine.

— Da cum trăeşti? unde trăeşti?

— Iaca 'n vizunia asta trăesc şi eu, şi mi-i bine.

— Ce! intro vizunie de urs, şi zici că ţi-i bine?

— Păi se'nţelege că mi-i bine! Trăesc cu urs in vizunie; dar el, săracu, nu vine niciodată ba dela crîşmă, nu mă bate şi nu mă probozeşte pentru nimica toată, nu mă sudue, nu'mi rupe hăinu-

ţele depe mine, pe care eu le făceam cu sudoare şi oftare, nu'mi face trupu numai vînătae cum mi'l făceai tu. El nu cheltueşte in tîrg cu muierile şi bagabonţii tot ce-o muncit şi ce-o cîştigat; el nu'ş face rîs de casă şi de vitele lui — cum îţ făceai tu; nu'i hursuz macar că-i urs! Noaptea doarme acasă, da nu prin sat; eu am demîncare tot feful de bunătăţi, aduse deagata la picioare, de-mi rămîne să arunc şi afară, iar nu ca la tine, să mă indop cu mămăligă cu cir şi cu borş de urzici. El nu mă trimete să aduc lemne din pădure cum mă trimeteai tu, nici să duc boii la adapat, nimica din toate aceste... Ce vreu eu aceea fac, şi cînd nu vreu să fac, iaca şăd, şi nimene nu'mi zice cîrc! nici nu mă stîlceşte cum mă stîlceai tu...

— Vra să zică ţi-i mai bine la urs decît la mine?

— Mai bine, de-o sută de ori mai bine! şi să'mi dai marea cu sarea că nu mă mai intorc la casa ta, şi chiar carăte mai degrabă depe locurile ieste, că chem pe barbatumeu ursu şi te face fărîmi-fărîmiţe!

Omul oftă şi'ş luă calea'ntoarsă; şi zise 'n sufletul lui aşa:

— Ce-i muere, tot muere! zice lumea că femeea numai după urs nu se duce,— da muerea mea s'ar fi dus şi după o potae de lupi, dacă i-ar fi eşit inainte, cînd îi venia hachiţele ei de dus.

TRÎNTORAȘUL...

cucoană, deném mare,
Merse intro serbătoare
Să se'nchine, mult smerită,
La biserica din sat;
Și'ș luă la subsuoară
Cărticica de rugat.

Cum intră, se puse'n strană
Și făcîndu'ș cruci vr'o zece,
Deschide cea carte sfîntă
Și filele 'ncepe-a trece;
La un loc ea se oprește,
Face cruce, și... cetește.

Popa ese din altar,
Purtînd pe cap sfîntul dar;
Pe norod blagoslovește
Cu mai mulți „Dón'lește-mlește!“
Și trecînd
In rînd

Pe toți cei credincioși
Evlavioși,
Ajunge și la cucoană,
Tot cîntîndu'i „Doamne mlește,"
Și la cartea ei deodată
Popa ochii și-i țintește.

— Fica mea! îi zice popa
Ce faci acolo?
— Cetesc,
Rugăciunea lui sfînt-Luca,
Ca să mă spovăduesc!
— Sfinte Luca! mare ești!
Strigă popa deodat',—
Orcă lumea năucești,
Or vederea ne-ai schimbat!
— Dar ce e, părinte, spune?
— Cum? nu vezi!
— Nu!
— Ce minune!
Dar cetești cartea... pe dos,
Căci o ții cu susu'n jos!

— Cum se poate, părințele!?
Vai de pacatele mele...
Pozna asta mi-a făcuto,
Trîntorașul meu drăcos!
Căci acasă,
Stînd la masă,
S'a jucat cu cartea sfîntă,
Și mi-a întorso pe dos!

NU TE JÚCA CU ... BABA!

Fosta-fost odată un drac pizmaş, care'ş pusese ochiul pe doi tineri insurăţei, decum se luase şi vreme de vro cincişese ani intruna; şi voia cu orce preţ să'i facă să se sfădească şi să se bată; dar de florile mărului făcea satana toate cîte'i plesnea prin cap, cîte iscoade 'n lună şi 'n soare, că pace, — tinerii eştia parcă erau nişte ingeraşi a lui Dumnezău, aşa trăiau de liniştiţi şi'n bună inţelegere, că nimene n'o auzit din gura lor vorbă rĕ sau ocară sau macar să'ş zică unu altuia „fă 'ncolo!"

Dracu crapa de ciudă, nu alta; îi vinea să'ş facă o samă.

Aşa, cum se plimba el posomorît şi prinprejurul gardului gospodarilor istora, iată că trece pe

drum o babă bătrînă, care se sprijinea in două cîrji roase pe jumatate, aşa că umbla incîrjoetă spre pămînt, că mai dădea peste oameni in drum.

Dracu posomorît, cu capu in pept, baba cîrjoetă, se lovesc nas in nas şi se opresc in mijloc de drum.

Dracu dă să păşască pe alături; baba se uită la el, îl cunoaşte, şi'l opreşte cu cîrja.

— Ian mai stăi fîrtate, că te cunosc cine eşti!

— Da de unde mă cunoşti, babo?

— D'apoi eu să nu te cunosc? d'apoi eu am cunoscut şi pe babaca matale, Scaraoschi cel bătrîn, şi pe moşutău Sarsailă, şi tot neamul cel drăcesc... că de multe ori m'o ajutat la multe bunătăţi in lume...

Şi din una 'n alta se ieu la vorbă şi'ş spun pataranía — dă, ca oamenii ce nu s'au văzut demult

— Ce? numai atîta te supără puiule? atunci las pe mine. Ce'mi dai mie să fac ca pănă desară să se bată pănă la sînge gospodăraşii ieştia.

— Tu babă ai să faci lucru ista!?

— Iaca eu!

— Dacă n'am fost eu in stare, care mai mult de cinci ani mi-am ros tălpile prin casa asta, şi inprejurul ei, şi n'a fost chip, —d'apoi tu!...

— Ei, îmi dai o păreche de buşmachii noi?

— Da 'ţ dau şi trei, numai să faci.

Baba şi cu dracu se prinse din vorbă, ş'apoi îş luară ziua-bună unul dela altul, hotărînd ca ado-

uazi să'i aducă dracul buşmachiii pe ţarina de lîngă jitărie.

*

Se pune baba şi se duce în casa gospodarilor celor paşnici.

Şi cum intră în casă, nu găseşte decît pe nevastă, care stă cam intristată şi toarce din furcă.

— Da ce ţi'i dragu bunicăi de şezi aşa de jelnică şi ogilită: parcă'ţ tot ninge şi tot ploua?

— Ce să am mătuşo dragă; ia mi-i dus barbatu cu plugu, — şi-i tîrziu, şi a fi flămînd şi ostenit... şi văd că nu vine mai curînd acasă.

— Hei! asta ar fi cum ar fi, zice tot baba, da alta şi mai mare poate să te ingrijască...

— Da ce'i mătuşă?

— Apoi vezi, draga bunicăi, că din cîte ştiu eu — că sînt femee de multe ştiutoare, nu cum mă crezi, da barbatu tău l'am văzut de cîteva zile prea schimbat la faţă, — şi tare mă tem de viaţa lui!

— Ce spui mătuşă! taci că mă sparii!

— Aşa'i dragu bunicăi, aşa'i!

— Da ce are? ce i s'o intîmplat?

— Ce să aibă puică; ia se vede că aşa-i scris omului... Da eu te-oi invaţa ce să'i faci ca să'l scapi de orce intîmplare naprasnică.

— Invaţămă mătuşo şi ţ'oi da ce mi'i cere.

— Apoi dacă mi'i da naframa cea depe aşternut tot te-oi invaţa de bine.

Şi gospodina hîţ naframa, şi i-o dă babei — şi baba o invaţă aşa:

— Dragu bunicăi, cînd a veni barbatutău acasă, să'i spui că ai vra să'i cauţi in cap; da tu să'ţ pregăteşti la indămînă briciul lui cu care se rade duminicile şi sărbătorile; şi pecînd i'i căuta in cap, să ei sama că ai să găseşti chiar in creştet trei fire de păr alb. Atunci să scoţi incetinel briciul, fără să'l vadă barbatutău, şi să'i tai acele trei fire de păr — că numai aşa are să scape de moarte naprasnică.

Aşa oi face mătuşă dragă.

*

Baba luă naframa şi eşi din casa gospodinei, şi opintinduse cît ce putea, se indreptă spre ţarină unde ara gospodarul.

Şi iacă îl intîlneşte in drum şi'l opreşte, şi pică ingenunchi inaintea lui strigînd:

— Omule! omule! nu trece păn' nu mi-i asculta, că la moartea ta te duci fără să ştii.

Omul remîne încremenit in loc şi priveşte la babă; apoi o întreabă:

— Ce spui babo!

— Iaca ce spun: tu te duci acasă la gospodăria ta, dar tu nu ştii ce te aşteaptă... Iaca nevasta ta se iubeşte cu cinovnicu satului, şi s'o hotărît aşa, ca să'ţ răpue astăz zilele numaidecît.

— Ai nebunit, babo?

— Ba nicidecum, şi adevăru'ţ grăesc; de n'a fi aşa să mă spînzuri cînd mi-i mai întîlni. Şi iaca cum s'o sfătuit: Cînd te-i duce acasă, după ce'i ospăta, nevăstuica ta are să'ţ caute în cap; da ca

are să aibă lîngă dînsa ascuns briciul cu care te razi tu. Şi pe cînd ţ'a căuta c'o mînă în cap, cu alta are să'ţ facă hîrşti gîtu ... şi pe urmă are să te ingroape in dosu coşeriului şi să chefuiască ea cu cinovnicu, nesuparată de nimene.

Barbatul, care ştia cît preţueşte nevasta sa, scuipă pe babă, şi porni repede spre casă.

Da pe drum in sufletul lui tot resunau cuvintele babei, şi inima tot îi bate mai tare.

*

Ajunge omu acasă; sare nevasta şi'i dă de mîncare; mănîncă omu, — şi nu apucă bine a se rîdica dela masă, şi nevasta îi şi zice:

— Bărbăţele, bărbăţele, nu'i vre tu să'ţ caut oleacă in cap? Ia vin şi te pune cu capu pe braţele mele.

Omului i-o sărit inima din loc. Da era tare de fire, şi se hotărî iute să vadă pănă la sfîrşit ce-a fi.

Şi se lungi pe laiţă, şi'ş puse capul in braţe la nevastăsa.

Nevasta incepe a'i căuta in cap, — şi iaca dă intradevăr in creştet de cîteva fire de păr alb.

Ea pune mîna incet in buzunar şi trage briciul şi'l deschide.

Da omu care pîndea, văzînd că nevastasa a scos briciu şi l'o deschis lîngă gîtul lui, odată sare depe laiţă, trînteşte o fleaşcă nevestisa de-ĭ sare briciul tocmai la uşă, ş'apoi o înşfacă de cînipa dracului, şi dă-i, şi dă-i... de ţipa bîata femee că s'auzia la a noulea casă.

*

Adouazi, desdedimineaţă, dracu sta ghemuit după gardu jităriei, şi aştepta să vie baba să-i dee cele trei părechi de buşmachii cari i le făgăduise.

Da cînd o văzu că se apropie, îl cuprinse o frică aşa de mare de babă — care intrun ceas o făcut ce n'o fost in stare să facă dracu in cinci ani, — incît puse buşmachiii ceia legaţi in vîrful unei prăjini lungi, lungi, — şi'i intinse de departe băborniţei — ca nucumva să se atingă de dînsa..., că drac era dracu, dar mai indrăcită-i şi baba cînd se pune pe atîta!

IVAN.

ă Ivane! Mă Ivane?
— Au' cucoane! au' cucoane!
— Dragi ți's fetele Ivane?
— Dragi cucoane! dragi cucoane!
— Dragi ț'or fi, știu, ele ție,
Dar tu lor?
— Și ele mie!

TONTU-MAMEI-PREUTESEI.

Asta nu-i poveste, asta-i chiar adevarat, că Doamne! mulţi tonţi mai sînt in lume, de te mieri cum îi mai ţine pămîntu. Da aista era şi mai tont decît ceilalţi, şi deaceia îi zice tot satu *Tontu-mamei-preutesei*; că era ficior a preutesei Savasta vadana, care trăe in bătrîneţe pe lîngă casa lui fratesău, moş Gligore, cel cu barba albă şi păru negru.

Ş'aşa i-o venit şi vremea tontului ca să se'nsoare; şi l'o chemat măsa intro zi lîngă dînsa, cum şidea ea mai mult pe cuptor, că cu greu o mai ţineu picioarele, — şi i-o zis aşa:

— Uite mă Tanasă fătu meu! (c'apoi îl chema şi Tanasă pe tontu); iaca ce am gîndit eu: că eu îs bătrînă acu, cu un picior in groapă şi unu afară; şi dac'oi muri eu, tu ai să rămîi de zbeliţe şi de rîsu lumei; şi deaceia am crezut că tot mai

bine ţ'a fi să ai o nevastă, care macar să te ingrijască la boală sau primejdie — dacă nu la altăceva.

Tontu incepu a scînci şi a se sclifosi, că e nu se insoară, că el n'are ce face cu nevasta, ca are văcuţele lui, care le paşte şi le fugăreşte toată ziua, — şi cîte şi mai multe tot deaieste.

Da măsa nu se lasă cu atîta, şi se pune pe lîngă moş Gligore, ş'aista — care nu pre ştiea multe şi nu era dus des la biserică, îi zice tontului că, or să meargă la 'npeţit or să'ş iee tălpăşiţa din casa lui, că'i stîlceşte coastele aminterea.

Vreĭ, nu vreĭ, be Gligore agheazmă. Tontu s'o prins să meargă la'npeţit.

— Da cată mă să nu mă dai de ruşine inaintea miresei; — să'ţ arăţi duhu bre!

— D'apoi lasă moşulică, că mi'l arăt eu, n'ai grijă.

Şi se duse in celalt capăt al satului, unde era o fată mare de măritat, a lui badea Stoian Strajă, cu zestre doi boi ş'o păreche de capre, şi alte ciuhăie de pe lîngă casa omului.

Şi intru ei inuntru, unde-i aştepta masa întinsă, şi'ş fac poclomenturi, şi se pun cu toţi la sfat.

*

Şi cît vorbeau toţi, Tontu-mamei-preutesei numai sughiţa, dar nici un alt cuvînt nu da dintrînsul. Şi moşusău îi mai turna cu ghiontu prin şele, sau cu picioru peste drîglele lui cele lungi

şi deşirate, da degeaba,— nu-i scotè vorba nici cu cangea.

Acu s'o pus cu toţii la masă. Şi iată că fata aduce un castron cogemite cu colţunaşi calzi ş'îl pune in mijlocu mesei.

Cînd o văzut tontu colţunaşii cei unsuroşi, că pluteau numa'n unt şi ieşè dintrînşii un abur pofticios, ş'o dislegat limbuţa, şi trăgînd pe moşusău de mînică, îl intrebă iute:

— Da ce-s aiştia moşule?!

— *Taci şi'nghite* dobitocule .. c'atîta lucru n'ai invaţat pănă acu! respunse moşusău încet.

Tanasă se puse pe înghiţit, şi haide-hai, haide-hai, cărăbăni in cîteva clipele mai toţi colţunaşii din castron; apoi cum îi mîntui, se sculă şi purcese la casa mînisa, lăsînd locului şi pe moşusău şi pe fată, şi pe toate rubedeniile din casă.

*

Dacă intră tontu in casă, îl întreabă măsa repede:

— Ei, da unde'i moşutău?

— El o ramas la praznic.

— Da tu ce-ai făcut acolo? Ţ'o plăcut mireasa? da tu i-ai plăcut ei? ha?

— Habar-n'am, mamăi! eu ştiu numai atîta, c'am mîncat *cinzeci şi cinci de taşinghite*,—şi m'am pornit acasă.

*

Veni şi moşusău indărăt, şi mi'l apucă la cetărat pe tontălău, şi'i trinti şi cîteva ciomege zdra-

vene pe spinare, păn ce incepù a ţipa cîtîi ţine gura, şi a se jura că n'a mai face aşa cît a fi ş'a trăi.

Iar măsa, după ce'l lăsă din mîni moşusău, începu a'l învaţa iaca aşa:

— Mă tontule, apoi cînd intri in casă străină, trebui *să arunci cu ochii* la fată, să-i zimbeşti, să-i spui vorbe dulci, ca s'o faci să te primească de barbat,— da nu numai să'nghiţi şi s'o şperleşti din casă.

— Ihî! hî! mamăi, las c'aşa oi face de altădată.

*

Şi porni altădată la altă casă, iar moşu Gligori şi cu Tontu. Şi pe drum se abătu Tontu pelîngă o circadă, pecînd moşusău mergea incet, şi scoase o custură din brîu, şi incepu a scoate ochii depe la toţi boii şi vacile pe care putea să puc mîna. Şi umplu o poală intreagă de ochi de vite, şi grăbi pasu de ajunse pe moşusău.

Cum ajunse in casă la fată, — la care se ducea inpeţit, Tanasă incepu a scoate cîte doi-trei ochi din poală ş'a arunca in capu fetei ş'a măsei, ş'a tuturor femeilor din casă. Ele incep a ţipa ş'a fugi, moş Gligori rămîne incremenit, barbaţii ceilalţi din casă nu ştieu ce să facă — iar tontu'i turna mereu cu ochii in capul femeilor.

Dela o vreme se desmeteci un barbat mai ţanţoş deacolo din casă, care era fratele miresei, puse mîna pe tont, îi trînti un dupac după gît, şi'l

culcă la pămînt. Atunci se răsturnă din poală încă o gramadă de ochi şi de sînge inchegat.

*

Bătut, opărit, fără cinipa dracului pe cap, intrun tîrziu de noapte s'o intors Tanasă acasă, unde'l aştepta moşusău cu o tînjală vînoasă in mînă, — ş'apoi dă Doamne-bine!...

Pănă la mijlocul nopţei nu l'o mai slăbit din otînjală, aşa că de ce venise el mai in patru labe, acu rămase lat deabinelea lipitu-pămîntului.

Ş'adouazi plătiră bieţii moşnegi vitele schilodite ale oamenilor, de mai nu li mai rămasă nici ţolince pe laiţe.

*

Deatunci Tontu-mamei-preutesei n'o mai mers inpeţit, nici nimene la aşa lucru nu l'o mai poftit, — da nici cu colţunaşi nu s'o mai hrănit, şi pe unde'l zărea o fată cu cinii 'l amuţa, şi i-o făcut ş'un cîntec iaca aşa:

Tontu-mamei-preutesei
Inghite din fundu mesei,
Ce inghite,
Nu'ş ce'nghite
Da pe spate multe 'nghite.

CAȘ DE-AISTA! N'AȘ MÎNCA...

enofon, dascal din sat,
Avea burta ne'nfundată,
La praznic de-era chemat
Mînca, zău!, ș'o juncă tótă!

Și așa, trecînd adesa
Pe lîngă o stînă mare,
Vedea trei ciobani l'améză
Cum stătéu ei la mîncare,
Și'ndopau la caș, dărăburi,
De lui bietul dăscălaș
Ii curgéu bale de poftă
Să'ndópe și el din caș.

Insă ca să nu'ș dé ton
Înțeleptul Xenofon,
C'ar cerși pe la ciobani,
Nențelepți și gogomani,
Zicea către dînșii astfel: — „Auleu! mă! ce mîncați!
„Caș de-aista! Caș de-aista! n'aș mînca, să mă legați!„

Așa astăz, așa mîne.— Ciobanii îș pun în gînd
Să'ș răsbune pe cel dascal;—și éca'ntro zi îl prind,
Și'l pun jos.
Lin, frumos,
Și îl leg c'un curmei gros,
Că nu se mai putea deloc
Dascalul urni din loc.
Apoi ïéu bucăți de caș, pe rînd,
Și'ncep in gură-ai vîri, zicînd:
— De îț place, de nu'ț place, na înghite...'nghite tu!
Ca pe noi, măi Xenofóne, să nu ne mai rîzi deacu!...

Și așa, îi vîrî'n gură un caș, da caș coșcogea!
De burta lui kir Xenofon începea a se umfla;
Ș'apoi pe-al doilea'ncepe.

Dar dascalul, suspinînd,
Incepe-a grăi la dînșii — cu un ton jălnic și blînd:
— Ómeni buni! creștini cucernici! dacă voi cu dreptul vrați
Cașul tot din cășărie în pîntec să mi'l bagați,
Cel puțin... mă deslegați!
Ș'apoi érăș mai bagați,—
Căci fiind strîns cu curmeiul peste pîntec, n'a'ncăpé,
C'am mai mîncat az opt litii și — o colivă sadé...

DELI VIZIR SI ALI MITROPOLIT.

Zice că fusese odată, nu e mult deatuncea, dar nici puţin n'a fi, — că spunea bunicul lui tatămeu că i-ar fi spus un moş al lui bunicăsău, care o auzise dela străbunul tatei socrusău — că fusese pe devale pela Galaţi doi turci calici, — cum îs turcii de obicei, — şi pe unul îl chema Ali, iar pe celalt Deli.

Acu ei ţineau mare negoţ de plăcinte cu bostan copt, care pe vremea ceia, era un mezelic rarita numai pentru boerii de soi ; cîtă vreme or fi ţinut ei negoţu ista habar-n'am, că dela un răstimp nu li se mai trecea plăcintele şi ajunse amîndoi mofluji.

Dacă văzu şi văzu ei, că nu'i chip de mers inpreună cu aşa negoţ, — că la altul nu se price-

pea nici ioc, că de muncă mai groasă le era silă, — apoi hotărîră să se despartă din tovărășia lor, și să pornească in lumea toată, care incotro or vedea cu ochii.

Zis și făcut; ei s'o pus să vîndă cu ce puteu tingirile și celelalte ciuhcie ce mai aveu pelîngă dînșii, și cu banii ce prinse pe ele, s'o hotărît să pornească in toată lumea, unde s'a'ntîmpla să ajungă.

Acu Deli, care era ceva mai isteț decît tovarășul lui, ce făcu ce drese, că se porni deadreptul la Țarigrad. Aici plăcintele cu bostan copt n'aveu nici atîta trecere macar ca la Galați. — Și era cît pe ce să rămie lat de foame pe malul mării, dacă un hoge mare nu se indura să'l iee portar la palatul lui. Stătu Deli așa, inchizînd ușile, și ștergînd papucii musafirilor de colb, vreme de vro patru-cinci ani de zile. Da norocul lui tot trebuia să'i vie odată, că dă! — ce dracu! așa-i era scris să fie...

Intro zi el văzu că se face o mare adunare la stăpînusău, de tot soiul de hogi, ulemale, viziri și pașale, bei și agale, tot boerime turcească de toată mîna. Depe numărul papucilor ce'i lăsase la ușă, el pricepu că trebue să fi intrat in odaia stăpînului lui la vro sută de capete de turc.

Curios, ca tot omu, puse și el urechea la borta cheei ca să asculte cam ce se vorbește, ce se plămădește peacolo... Și cum naiba făcu el, că numai decît pricepu că ei vorbeu nici de una, nici dealta, ci curat ca să răstoarne pe Sultan, și să pue pe vizir in locul lui să fie Sultan.

Tii! mămulică! dacă auzi Deli aşa lucru, ce să facă, ce să dreagă, ii plesni o năsbutie in cap! —Şi numai decît alergă la palatul Sultanului, dădu busta inăuntru şi-i spuse tot ce auzise. — De bucurie Sultanul 'l pupă drept in bot, apoi chemă ienicerii lui şi-i trimese de făcu intro clipă pilaf şi harcea-parcea pe toţi cei ce erau adunaţi acasă la hogea; iar pe Deli 'l făcu nici una nici două, coşcogemete Vizir.

Cînd s'o văzut Deli vizir, cît-pe-ce, cît-pe-ce să nebunească! da n'o nebunit săracu, că era dealmintrelea om detreabă, şi de l'o lăsat Mahomet prost pe pămînt, dar nu era plecat la păcat nicidecum.

D'apoi bine, că el nici nu ştia să iscălească!.. da l'o invăţat Sultanul să'ş moaie palma in cerneală şi s'o lipească pe hîrtie; — şi aşa îş punea el turaua pe toate ravaşurile stăpînirei.

Toată lumea vuea de vestea venirei lui Deli ca vizir... prin toate colţurile lumei nu se vorbea decît de Deli vizirul, — şi iar de Deli vizirul.

— Deli-vizir! brea! Deli-vizir! cine să fie aista? — îş zise intr'o zi bietul Ali, vechiul tovarăş mofluz al lui Deli, care ajunsese abia la Sulina, şi-ş mîncase demult tot ce avuse la sufletul lui. — Bre! aista trebue să fi tovarăş a me. — Gîndul ista 'l munce necontenit vro trei-patru luni de zile. Pănă ce intro zi se hotăreşte să pice in genunchi la dascalul dela giamia din Sulina, ca să'i facă o scrisoare la Ţarigrad, ca să'l intrebe pe Deli, dacă el îi Deli, tovarăşul lui de moflujie.

Zis şi făcut, şi numai iaca că peste vr'o lună îi vine un răspuns dela Deli, dela Ţarigrad, că el îi Deli, şi că'l aşteaptă să vie la dînsul, şi-i trimete şi două pungi de irmilici.

Cît te-ai scărpina după ureche, Ali se hotăreşte să plece la Ţarigrad; se suie in corabie, — şi iacîtă'l ajuns la Deli vizirul.

Cînd îl văzu vechiu lui tovarăş, incepură a se pupa ş'a se strînge in braţe, şi iar se pupau şi iar se strîngeau, că gîndei că o să le iasă ochii la amîndoi deatîta pupătură şi strînsătură. Da după ce s'o mai liniştit, Deli zise lui Ali:

— Bre! bine c'ai venit! îmi trebue numaidecît pe cineva să'l fac Mitropolit (aici — sau cum se chiamă peacolo Şeicul-Islam, — şi nu am pe cine să fie aşa vrednic. Da tu ai să fii foarte potrivit!

— Eu mitropolit?... bre!

— Păi să'nţelege, bre!

— Şi crezi că aş putea, eu?...

— Da eu bre! cum sunt vizir? bre!

Dacă auzi aşa Ali, nu mai avu incotro face, şi se făcu mitropolit.

Trecu vro doi, trei ani deatuncea.

Odată Deli şi cu Ali, mergeu in carita lor pe uliţa ce mare, cînd deodată iaca că trece un mort bogat pe drum. Deodată Ali se scoală şi se dă jos din carîtă, şi strigă să oprească mortu in drum. Oamenii cu mare mirare opresc mortul. Ali se a-

propie şi'i desvăleşte faţa, apoi se pleacă la urechea mortului, de-i şopteşte cîteva cuvinte; apoi vine şi se pune iar in carîtă alăturea cu Deli.

Dacă văzu aşa, Deli îl intrebă:

— Cum se poate bre, să faci aşa lucru?! să opreşti mortu in drum... Asta scrie pacat la Coran, şi bate Mahomet!

— Taci bre! că eu tocmai am spus mortului să ducă o veste bună lui Mahomet.

— Ce veste, bre?

— I-am spus, că dacă cumva lui Mahomet îĭ va veni gustu să intrebe cum merg lucrurile in ţară la noi, să'i spue atuncea numai atîta: că tu, Deli, *eşti Vizir!* şi eu Ali *sînt Mitropolit*, — şatuncea are să priceapă el nu se poate mai bine, cum merg de bine toate in ţara noastră!

Ş'au pornit tot inainte.

Şi deatuncĭ Mahomet îngrijeşte aşa de bine de ţara turcească, că crede că póte şi astăz tot Deli îĭ Vizir şi tot Ali îĭ Mitropolit.

DE SUFLETUL TATEI...

Kirilă, răzăș, avea o livadă mare,
Și livada cea era de pomi plină tare;
Ba'ncă ce pomi, Dómne! tot unu și unu!
Mere cît bostanu și vișini cît pumnu.

Și iaca că-o blestemată
De cioară clonțată,
In livada omului se lasă
Și se pune la masă
Ca la dînsa acasă.
Și făr' de vorbă a și 'nclonțit
O perjă! ce perjă!... ceva neauzit!
O perjă, da mare, cît ș'o căciulă,
Și la preț mai mult decît o sculă.

Răzășu, cum vede astă poznă mare,
Umflă o prăjină și la cioară sare
Ca să o stîlcească dintr'o lovitură
Dar iaca că cioara umflă perja'n gură,

Şi din aripi bate,
Spre apus s'abate,
Mai iute ca vîntul,
Ba chiar şi ca gîndul!

Kirilă aleargă, peste garduri sare,
Cu prăjina 'n mînă fuge 'n goana mare,
Ca să prindă cioara şi perja să'i iee —
Dar cioara nici chip e pe loc să mai stee.
Şi cînd cată bine răzăşu in sus,
Peste Prut clonţata ca glonţu s'a dus.

Atunci pe mal omul stă
Şi, oftând, îi zice aşă:
—„Cioară, cioară, clonţ balţat!
Perja tu tot mi-ai furat...
Dar să nu fiu păgubaş
Că n'ai vrut perja să'mi laşi,
Ce mi-ai furat clonţo mie
„De sufletul tatei fie..."

UN RÂMAȘÂG PE MINCIUNI.

Fra odată, cam nu demult, intr'un sătișor nici pre mare nici pre mic, un om care din pacate ajunsese burlac; copiĭ nu'i dăduse Dumnezeu, decît numai sula, ciocanul și calupul cu care se indeletnicea a cîrpi iminii sătenilor; pe el 'l chema Nac și ii cam plăcea mult fructele descoperite de Noe, cu care aduce la nume și obiceiu.

Dar tot in satul ista mai era și un prea sfințit preot, care in fiștecare Duminică sau sărbătoare nu uita de a se impărtăși incă din zori, cu sîngele Domnului din butoiul orîndarului, astfel că indemna pe săteni așa la biserică, că dacă apucă a intra in oltar, apoi trebuia să doarmă un somn bunicel pănă se mai iasă ca să mornăească cîteva cetanii.

De unde și pănă unde iști doi oameni, au făcut

o prietinie, dar o prietinie năstruşnică, că nici Nastratin Hogea nu le-o mai putea strica.

Dacă munte cu munte s'ajunge, apoi beţiv cu beţiv n'o să se ajungă.

Intr'una din sările unei erni friguroase, cei doi prieteni stăteau in casă şi numărau paharele cele deşerte, căci pline nu se mai găsiau.

— Dar ce şedem noi cu gura rece şi să nu inchinăm ceva, bunoară in sanatatea d-tale şi a cucoanei Preutese zice ciubotarul.

— Hei! şiretule, vrei să mă mai smomeşti! de ceva şi tu se nu dai nimică.

— Ba tocmai, ia se vedem a cui a fi norocul! Ian ascultă părinţele; „cel ce a spune o minciună, acela să bee o vadră de vin, iar cel ce a adeverio s'o plătească! Te primeşti?

— Brava ţie, cîrpaciule! strigă popa.

— Cine-o să inceapă!

— Eu, strigă părintele cu veselie.

Deci se aşezară bine pe scoarţă, şi după ce mai supse cîte un gît bun din gărăfi, popa incepu:

—„Pe cînd eram abea de vr'o doi ani, tatămeu o lăsat pe mama şi s'o dus Dumnezeu ştie unde. Mama o aşteptat o lună, două, trei, dar după ce-o văzut că nu mai vine, nu mai ştie ce se facă, se sbătea cu capul de toţi părenţii; eu dacă am văzut aşa, m'am priceput cum merge treaba, şi intro bună dimineaţă după ce mi-am umplut traista de malaiu ş'am luat ş'un ulcior cu rachiu, am zis către mama:

„De acu se ştii mamă că mă duc să caut pe

tata," şi altă nimic, ş'am purces; da mama ţipa şi răcnea in urma mea ca să nu mă duc, — dar degeaba!

— M'am dus şi tot m'am dus; după o cale lungă şi bună, am ajuns la o pădure, am intrat intrînsa şi după ce apucăi pe o potecă, deodată văzui o namilă de om lungită la pămînt, şi părea că ascultă nu ştiu ce.

— He hei! strigăi eu către dînsul, ce faci acolo măi omule?

— Ascult muzica cea mare a imparatului Roş cum îi cîntă la masă.

— Da care dracu mai e şi acela imparatul Roş! şi de unde 'l auzi?

— Hei! măi băeţele, eu aud ce lucrează toată lumea, şi ce face fie-care om eu ştiu.

— Ei şi ce mai auzi tu?

— Multe aud eu, dar cînd oi sta să ţi le spun pe toate, nu mai sfîrşesc niciodată.

— Ştii ce, îi zisei eu, hai să ne facem fraţi de cruce, căci vrau să mă duc se caut pe tatăl meu, şi poate mi'i fii de folos.

— Haidem, zise el.

Şi amîndoi pornirăm.

— Trecurăm pădurea cea: şi dădurăm de o stîncă inaltă pe care nici eu nici tovarăşul meu nu ne puteam sui. Aşa şezînd acolo, numai aud un vuet, şi cînd mi-am ridicat capul se văd ce'i. Doamne! un om ca toţi oamenii, cu nişte lanţuri, aproape cît şi muntele de mari, legat de picioare, mergea de 30 de paşi dela pămînt in sus prin văzduh şi striga:

—„Nu mă lasaţi, că sbor in cer.“

— Ia se poate, zice ciubotarul, se vede că era păcătos şi se temea de sfinţi....

— Cum o fost, răspunde popa care se indîrjise la minciuni; destul că după strigarea noastră, el se dădu jos.

— Dar de unde vii mă omule? 'l intrebarăm amîndoi deodată.

— Hei! depe pămînt viu, şi cătră cer m'aş duce, dacă n'aş avea lanţurile legate pe picioare. — Sunt in stare se duc tot pămîntul cu mine, cînd oi vra.

— Ia se poate! zice iar ciubotarul, adeverind minciuna.

— Măi omule îi zisei eu, zice iar popa năcăjit pe ciubotar, — nu vrei tu să mergi cu mine, că mai am un frate de cruce voinic, şi vreu să merg să caut pe tatămeu?

— De ce se nu merg, numai să vă suiţi pe degetul cel mic depe picior, căci altfel nu pot merge la pas cu voi.

— Noi ne suirăm pe degetul lui, intocmai ca intr'o căruţă, şi pornirăm.

Merserăm intro clipă ceea ce ar fi mers altul intrun an, şi ajunsăram iar lingă o pădure. Cînd colo altă minune. Un om se apucase şi legase pădurea de jurinprejur cu o funie şi se incerca să o iee in spate.

— Măi omule, ce faci acolo!... răcnii eu, făcînd semn omului de fer să steie.

— Ia voesc să ieu pădurea s'o duc la stăpînul

meu acasă, să nu mă mai năcăjască în tot minutul cu braţul de lemne.

— Ha! ha! ha! ea să te văd, îi putea rîdica?

— Ce, nu mă crezi, strigă el, şi de odată rîdică din funie, şi toată pădurea o scoate din rădăcină, şi începe a fugi cu ea. Noi alergarăm după dînsul şi după mai multe indemnări el stătu.

— Bre omule!, îi zisei tot eu, doi fraţi puternici suntem şi cu mine al 3-lea, iar tu dacă te'i adăugi, vei fi al patrulea.

— Hop şi eu! strigă el, sărind ca o minge, de bucurie; de acu scăp de stăpînumeu.

Se sui pe un al treilea deget a omului de fer, şi plecă cu noi.

Peste un ceas ajunsem pe o vale; un om şedea tocmai în vîrful dealului şi se ţinea cu mîna de o nare, iar cu alta sufla aşa că 24 de mori se învîrteau din suflarea nărei lui. Mă mirăi şi de ista, şi mă apropiei de el.

— Măi omule, văd că eşti şi tu puternic mare,— dar de ce te năcăjeşti aici?

— Cum nu m'oi năcăji, după ce stăpînumeu mă pune în toată ziua să'i macin cîte 9,999,999 merţe de făină, şi nu pot scăpa de el.

— Dacă'i treaba pe aşa, apoi suntem patru fraţi voinici aici, şi hai cu noi, că nu'i ave nici o frică, şi cu tine om fi cinci.

— Minunat, strigă Vînturaşul, sufiînd din amîndouă nările, aşa că toate morile, casele, copacii şi tot ce era pe acolo se prefăcu în praf şi sburăm în văzduh.

Se incălecă şi el pe al patrulea deget şi porniräm tot inainte. In mersul nostru auzirăm o detunătură de puşcă grozavă intro pădure.

— Ia să mergem să vedem ce'i, zise omul de fer.

— Altă nimică decît Sandu puşcaşul o impuşcat ceva bun.

Intrun minut furăm acolo, şi văzurăm pe Sandu cu o pasăre prea frumoasă in mînă.

— Ce mai faci Sandule? zise Ureche (cel ce asculta la pămînt) carè se vede că'l cunoştea.

— Ia am impuşcat pasărea asta, că vroia să se ducă la Dumnezeu să ceară viaţă mai multă, şi eu i-am dat bani pe miere.

— Vrei să mergi cu noi vere? Sîntem cinci voinici, şi cu tine om fi şese.

— Foarte bine! mă prind bucuros.

— Atunci incalecă pe degetul al cincelea şi să pornim.

El incălecă şi noi porniräm. Acu merseräm cam multişor, trecu o zi intreagă, cînd iară ni se arată un om imbrăcat in 1111 cojoace, care şedea intratiţa stînjeni de lemne aprinşi şi striga că i'i frig de ingheaţă. Noi nici nu ne putem apropie de locul cela, ci numai făcurăm semn să vie el, spre noi, şi el porni indărăt clănţăindui dinţii de frig.

— Măi omule, mai zisei iar eu, văd că eşti voinic şi tu in felul tău, caşi ieştilalţi fraţi de cruce ai noştri; hai şi tu cu noi ca să fim şepte de toţi.

Aista cam pe vrute, pe nevrute, porni cu noi.

Merserăm nouăzeci şi nouă de ani, (Popa se uita lung la ciubotar, care tot adeverea fiecare minciună) şi ajunserăm la imparatul zmeilor.

Bun !... acolo să vezi grozăvie !... avea nişte palaturi de ajungeau până la cer, şi şedea pe un picior de steclă, şi in toată ziua se invîrteau de cîte nouă mii de ori imprejur. Intrarăm noi acolo, iar imparatul dacă auzi de venirea noastră, ne pofti la masă mare ca pe nişte oameni de ispravă.

Acolo la masă veni feldefel de mîncari şi băuturi. Cu toate acestea nu'mi plăcea ca vinul dela moş Trohin; imparatul dacă mă văzu că nu'mi place vinul, mă intrebă:

— Dar ce nu'ţ place la masa mea, măi boaită?

— Hei! măi imparate, ca la moş Trohin nici ai avut, nici că'i mai ave vin, afară dacă ţ'oi aduce eu.

— Ce, este vin mai bun decît la mine? strigă furios imparatul; cel mult intro săptămînă să'mi aduci să sorb din vinu cela.

— Intro săptămînă? dar in două ceasuri vei vedea vinul inainteţi.

— Cît a putea duce un om in spinare, atîţa bani de aur îţ dau dacă mi'i aduce, dar dacă nu, capul tău ş'a oamenilor tăi va fi in vîrful sulităţelor mele!

Eu eşii afară la oameni, şi pusei de deslegă lanţurile dela omul de fer, şi'l trimesei ici la moş Trohin.

Aşteptăi un ceas şi jumatate, şi văzui că omul meu nu mai vine.

— Măi ce să fie? întrebăi pe fraţii mei.

— Stăi că ţ'oi spune eu acuş, zise Ureche.

El se puse la pămînt şi începu a asculta.

— Hei!... el doarme cît un tun lîngă copacul cel mare!

— Aşa ţi'i vorba? strigă Sandu, las' că ţi'l aduc eu acuş! Şi puse puşca la ochi şi după ce o descărcă, un vînt se auzi şi omul de fer sosi.

— Dar ce mama dracului ai păţit de te-ai întîrziet? strigăi eu la el.

— Ia trecînd pe lîngă copacul cel mare ce'l stăpîneşte mama dracului, m'a lovit un somn, care dacă nu impuşca Sandu in copacul cela, putem să dorm pănă la anu.

— Amarnici mai erau oamenii tăi, zice ciubotarul.

— Ce, poate crezi că's minciuni? răspunde popa.

— Ba! ferească D-zeu, — tot lucru ce se poate!

— Şi aşa, după aceia, urmă iar popa, suparat grozav, luăi vinul şi'l dusei la imparat.

— De cînd m'o făcut mama, aşa vin bun n'am mai băut, zise imparatul.

— Ei? ce ţ'am spus eu imparate, minciuni?

— Ba nu!

— Ei dacă nu, să'mi dai făgăduiala.

— Foarte bine, dar să aştepţi incă o zi la mine.

— Bine imparate.

Şi deodată veni nişte feciori de ai lui şi mă băgă impreună cu toţi ai mei intro casă de aramă. Pe la mijlocul nopţei, unde începu a ne frige pe sub tălpi, incît jucam tananica fără să ne fi cîntat cineva.

— Ahaha! aha! incepu a clănțăni cel friguros! iar noi săriam de trei coți in sus! — și deodată scutură din cojoace, și pe păreți se făcu brumă de un lat de mînă.

Așa tot scuturînduse Frigurosul, o dusem pănă dimineață, cînd, șezînd intrun ungher cu toții deodată auzirăm:

— Haideți măi să svîrlim cenușa celora afară. Și ușa se deschise, și oamenii ceia cînd nevăzură vii și intregi, o rupse la goană țipînd și răcnind; iar Vînturarul ca să mai rîdem puțin, suflă dintro nare și cu toți se duse de 3000 de ori de-a tumba ca mingile.

Merserăm iar la imparatul, și'l rugarăm să ne dee făgăduiala. Imparatu se miră mult cînd ne văzu, și pe semne tot ca să ne piardă zise să'l mai așteptăm o zi intro altă casă.

— Hei! imparate, strigă Sandu, te duce acuș mama dracului depe fața pămîntului de nu ne dai făgăduiala și drumu.

Cînd auzi imparatul așa, se infricoșă grozav, căci cunoștea pe Sandu demult, și ne dădu o țidulă cătră visternicul lui, ca să ne dee bani cît a pute duce un om, și noi ne duserăm la visterie.

— Ei măi voinice, zisei eu cătră cel ce rîdică pădurea in spate, acum să te văd.

Omul unde aruncă odată otgonul pe visterie, și o umflă cu temelie cu totul, și pe ici ți'i drumul. Noi ne suirăm iar pe degetele omului de fer și pornirăm după dînsul. Ajunserăm la mare; acolo intrarăm toți intr'o corabie, și nici nu ajunsesem

la jumatate, cînd corăbiile imparatului alergau după noi să ne prindă. Vînturarul indată ce văzu, deschise amîndouă nările, şi cînd suflă odată, praf şi pulbere se alese de toate corăbiile imparatului. Ajunserăm la mal; toţi fraţii mei mai departe nu vroiră să mă urmeze.

— Dacă nu mă urmaţi, cel puţin invaţaţimă cum şi unde să găsesc pe tatăl meu?

— Hei! răspunse Urechc, tatăl tău e departe, şi pe jos nu'i pute ajunge, îi tocmai pe al doilea pămînt.

— Las' că'l trimet eu drept la tatăsău acasă, zise Sandu.

— Şi unde mă luă de fundul bernevicilor, şi mă puse in ţava puştei şi 'mi dădu o bătătură, incît îmi eşia inima pe gură! După ce dădu drumul puştei, eu mă trezii lîngă o casă mare, iară fraţii mei, Dumnezeu ştie unde au mai rămas.

— Intrăi eu in casă, şi deodată zării pe tatăl meu şezînd pe o canapea şi trăgînd dintro narghilea de cele turceşti; iară el dacă mă văzu, mă strînse de nas, mă stupi intre ochi, şi'mi zise să nu'mi fie de deochi, că eu aşa de mic am ajuns pe locuri aşa de departate.

— Ei tată, deacu să mergi acasă, că se sbuciumă mama cu capul de toţi păreţii de cînd te-ai dus.

— Dacă chiar de acu aici rămîn cît oi trăi, căci m'o furat zmeii şi nu pot scapa din mîna lor, zice că le mai trebue şi lor duhovnic.

— Ei lasă că te-oi scoate eu de aici, zisei eu.

Şi popăsii acolo cîteva zile.

Intro zi, incălecăi pe un cal sur, şi mă dusei

să'l adăp la fîntînă; cînd ajunsei la fîntînă, calul meu şi incepu a bea la apă şi bea, şi bea, şi bea, incît mîntui toată fîntîna şi nu se mai sătura.

— Măi, ce dracu să fie? zisei eu, şi intorcîndumă văzui un iaz mare dinapoia mea, iar calul era numai pe jumatate, aşa că pe gură bea apă, iar pe pîntece îi eşa.

Dacă văzui eu una ca asta, dădui pinteni calului şi cînd ajunsei acasă mă scoborîi să deschid poarta, care nu se trăgea in lături ci se rîdică in sus; după ce o rîdicăi, văzui in ogradă cealaltă jumatate de cal. Acu ce să fac eu? se vede că cînd m'am pornit, poarta a picat pe dinapoia mea şi aşa mi-o tăet calul! — Luăi eu degrabă nişte viţe de vie, şi cu ele cusui calul la loc.

Să nu te gîndesti că intro zi s'o făcut o vie pe calul meu, de putea să se ascundă un pole de soldaţi.

După asta mă dusei la o baltă şi văzui o mulţime de răţe pe dînsa. Ce să fac? să le impuşc, are să pice numai una, două, şi celelalte au se sboare! Imi veni ceva in minte; luăi o bucată de şfară, legăi de un capăt o bucăţică de slănină, şi o aruncăi pe baltă; să nu te gîndeşti, o raţă indată o şi inghiţito, şi trebue să ştii că răţile cum mînîncă ceva, indată îi şi dau drumul afară, fiindcă ele au numai un maţ; aşa şi asta, după ce o inghiţi îi dădu drumu, şi slănina plutea pe apă, iar şfara rămase prin raţă; după asta o altă raţă veni şi inghiţi slănina, şi făcu tot ca cea dintăi; astfel am prins pe şfară 1001 de răţi; le-am luat in spate şi le-am dus acasă.

După asta luăi pe tatămeu şi'l vîrăi in via depe calul meu şi sburăi cu el acasă.

După care am venit aici şi ţ'am spus minciuna asta...“

Aşă-i că-i minciună? — strigă popa furios.

— Ba-i foarte adevarat, răspunse ciubotarul, un lucru ce se poate.

— Acum spunemi tu indrăcitule de ciubotar, minciunile tale zice popa.

— Apoi ia să incep şi eu:

„Intro zi, mă jucam afară in arşici, pe cînd eram mic, şi in nişte glod găsesc patru fire de bob. Ca unul ce n'avem ce face, mă apucăi şi pusei in fiecare colţ a grădinei cîte un fir de bob; peste cîteva clipele numai văzui că bobul meu răsare şi crescu de se anină de toarta cerului!

— Măi! zisei eu in mintea mea, toată lumea vra să vadă cerul şi nu poate: ea să mă sui şi eu pe bobu meu şi să vedem ce-o mai fi prin cer.

Mă acăţăi din bob in bob, din bob in bob, şi mă trezii la uşa Raiului.

— Hei, care'i acolo? strigă meşterul Petrea.

— Eu, Nae, fiiciorul lui Troscot ciubotarul, Ce mai face cuconul tatămeu, măi jupăne Petre!

— Intră in năuntru şi'i videa.

Dacă auzii aşa, dădui busta'n raiu şi petrecui acolo aproape vrun an!

— După asta îmi veni iar dor de pămînt; mersei la poartă, dar nu mai găsii bobul meu; se vede că'l mîncase caprele. Ce să fac, ce să dreg? mă dusei in medean şi cumpărăi o ocă de tărîţă.

şi din ele impletii un otgon, îl legăi de torţile Raiului şi incepui a mă lăsa in jos; dar deabia ajunsesem la jumatate de drum, cînd tărîţile mi se mîntui şi nu mai avem pe ce se mă scobor. Prinsei cu nişte musculiţi şi nişte ţinţari ce sburau prin văzduh şi le jupuii de pele; şi după ce legăi una cîte de una, incepui iar a mă da in jos

Ajunsesem cu zece stînjeni aproape de pămînt, cînd mi se sfîrşi şi peile şi nu mai avui pe ce să mă scobor. Gîndii cu aşa: zece stînjîni nu'i lucru mare, şi deodată 'mi dădui drumul; dar cum am picat, de zece stînjîni in pămînt am intrat.

Ce să fac? mă dusei cu fuga acasă, luăi un topor şi un hîrleţ şi săpăi in sus păn ce am eşit pe faţa pămîntului.

— Zici c'ai fost in cer? intrebă popa cam uimit; atunci spunemi ce făcea tatămeu acolo?

— Tatătău, răspunse Ciubotarul, spala picioarele tătînimeu!...

— Minciuni ticălosule, strigă furios popa, tatămeu o fost Arhimandrit şi nu poate să spele picioarele unui potlogar?

— Hehei! nu te infuria părinte, că dacă aieste's minciuni, apoi scoate cea vadră de vin.

Popa cînd auzi că s'o păcălit, sări in sus păn' in podele de ciudă, că el s'o trudit atîta vreme şi n'o putut face nimica, pe cînd ciubotarul din cîteva cuvinte l'o picîlit. Apoi aduse vadra de vin dela moşul Trohin, ş'apoi dă Doamne bine, — că pănă la cîntători rămasă vadra uscată, şi popa şi cu ciubotarul se tăvăleau pe sub laiţe de treji ce erau.

OALA CU LAPTELE.

Intr'o șatră
Sta pe vatră
O oală cu lapte
Pe jumătate;
Ș'o păzea un țigan buzat
Și lăbărțat,
Că țiganca se dusese la crîșmă,
Să cumpere pentr'un fin crîjmă.

Și iaca, cum focu ardea
Oala se'nferbînta
Și laptele 'ncepu a se umfla!
Țiganul ochi 'n oală și'i boldește
Și vede cum laptele sporește!
Și de bucurie sare 'n sus jucînd,
Și așa strigînd:
— Dă Doamne! dă Doamne! dă Doamne mereu!
Să curgă tot lapte păn' și 'n heleșteu!

Şi cum laptele sporea
Şi din oală afar' dădea,
Ţiganu iute se repezi,
O covată de nu-ş'unde găsi,
Şi de vatră o lipi,
Să curgă laptele în ea,
Măcar cît a încăpea...

Dar cît lapte 'n vatră-a curs
In covată n'a ajuns,
Şi cînd cată în cea oală —
O găseşte danciu goală!

Atunci, bietul, greu oftează
Şi spre ceruri cuvintează:
— Doamne, Doamne, mare eşti
Cînd laptele ne sporeşti!
Dar cînd laşi oala deşartă,
Nu faci nici o veşcă spartă!...

SPICUL DREPT SI SPICUL PLECAT.

Mergea pe-un drum impărătesc un biet romîn, nu bătrîn de ani, dar cu capu plecat in piept, cu spatele grebănoase, de părea mai mult o cîrjă decît un om.

Şi cum mergea el rar, şovăind, gînditor şi oftînd din cînd in cînd, — iată că se'ntilneşte in drum cu un flăcăiandru care se intoarce dela tîrg, unde fusese ca să'ş cumpere strae frumoase şi flori aurite de pus la pălărie. Da pecît era cel dintăi gîrbov şi bleg, peatîta flăcăiandru ista, merge ţanţoş, cu nasu in sus, cu trupu drept ca lumînarea, de ţ'ar fi părut că-i croit numai dintro bucată.

Şi aşa, după buna-ziua, intrînd ei in vorbă şi

spuinduşi fiecare trebile lui, — din una in alta iaca aduce vorba aşa:

— D'apoi bine mă Miroane, ce umbli tu tot aşa de grebănos şi cu capu 'n jos? — parcă cauţi ce n'ai prăpădit şi te boceşti după ce nu ţ'o perit! Priveştemă pe mine, uite ce dîrz şi mîndru umblu eu! Te ştiu că nu eşti om bătrîn, că ne jucam acu cîţva ani poarca amîndoi, ş'acu tu pari ca de cinzeci-şeizeci de ani, şi eu par ca de douăzeci numai!

— Ai dreptate, mă Gavriluţă! Aşa-i precum zici. Da vezi, cu greu ţ'oi da eu lămurire numai aşa din gură; trebue să găsesc ceva mai priceput pentru tine.

Şi zicînd vorbele ieste, îl luă Miron pe Gavriluţă de mînă, şi'l indemnă aşa:

— Ia să mergi o bucată de drum cu mine, păn mai incolo, — păn' la lanul cela care se vede sub coastele dealului, şi te-oi lămuri eu după cum vrei.

Şi amîndoi oamenii porniră in spre lanul care se vedea sub deal, — unul drept, ţanţoş şi cu ochii tot pela soare şi pela nouri, — celalt cu ochii ţintiţi in pămînt, capul plecat in piept şi spinarea incîrjoetă caşi cîrja vlădicăi.

Şi nu merse mult, şi iaca că ajunse lîngă lan. Şi aici se opri grebănosul, pe unde era grîu mai răruţ. Apoi se plecă puţin şi puse mîna pe un spic care era mai nalţ, mai drept şi mai ţăpos, şi zise lui Gavril:

— Ia ie şi rupe spicu ista şi'l desfă, — să vezi ce-i găsi intrînsu?

Gavriluţă rupse spicu, îl desfăcu şi — ce să găsască inuntru? că spicu era sec, boştură!

— Nu'i decît pleavă şi găoace de grîu fără fir, răspunse el.

— Zău?

— Chiar aşa?

— Atunci, zise iar Miron, punînd mîna pe un spic pe jumatate plecat spre pămînt, — ia rupe spicu ista incîrjoet şi grebănos, şi vezi ce'i găsi intrînsu.

Gavril rupe spicu, îl desface, şi — i se umple palma de firele de grîu, galbene ca auru şi grele şi frumoase de'ţ făceau parecă poftă să culegi cît îi pute duce şi să alergi la moară iute, să'ţ pregăteşti de-o pîne caldă.

— Ei, ce-ai găsit Gavrile in spic?

— Numai boabe strălucitoare şi grele şi pline de miroaznă.

— Ian taci!

— Zeu aşa!

— Apoi vezi tu, să'ţ iei pildă dela asta, şi aşa să ştii şi'n veci: — cum ţi-i spicu cela, drept şi ţanţoş, cu paiu neclintit, aşa'i şi omu care umblă dîrz şi cu nasu 'n vînt, şi nu'ş mai scoboară niciodată ochii pe pămînt: deşert, sec, numai pleavă şi găoace! Iar spicul cel indoit şi grebănos, se asamănă cu omu ce merge totdeauna cu bărbia sprijinită in piept, cu spatele incîrjoete şi cu ochii aţintiţi in pămînt. Dac'ar deschide cineva ţidva unui dîrz şi ţanţoş, ar găsi intrînsa tot atîta minte cît şi 'n spicu cel drept. Dar dacă ar deschide

cineva tidva celui grebănos, negreşit c'a da intrînsa caşi in spicu cel plecat, peste atîta grijă, nevoe, pricepere, cumpeneală şi bună-judecată, că te-ai miera cum de-a incăput toate aceste intr'un loc aşa de strîmt, şi cum de bietul romîn mai poate purta pe umeri capul lui, cu atîta greutate inăuntru.

LA TÎRG...

Un țăran mergea la tîrg
Cu un car cu pae,
Și deasupra carului
O pusese, clae,
Pe Leana, nevastăsa,
Să'și mai cumpere și ea,
Ba mărgele
Ba cordele
Să se gătească cu ele
Că s'apropia curînd
Sfintele ferii perind.

Iată că un tirgovăț
Isteț
Trece pe drum cu capu'n sus
Și c'un ochi de steclă pus
Lîngă nasu'i cîrjoiat
Și văzîud pe Leana cum stă cocoțată
Îi hlizește, și deodată
Pe țaran l'o intrebat:
— Badio! de vînzare'i doar

Gîsca ce o ai pe car?

Romînul, în data mare,
Răspunde:
— N'am de vînzare
Gîște, — dar dacă voești
Ochii ca să'ț doftorești,
Ț'oi vinde eu,
Cu preț bun, zău,
Pentru ochi vro trei stigleți...
De cei grași și cucueți!

NEVASTA MORȚEI.

Dică odată Arhanghelului Mihail, purtătorul de moarte, i-o venit și lui poftă, — dă, ca tot omul! — să se scoboare pe pămînt și să se gospodărească.

Da Dumnezeu cel bătrîn i-o zis lui: — Mă Mihaile, bagăți mințile in cap, și șezi la locul tău, — că cei ce's in lumea de jos nu știu cum să fugă deacolo, și tu vrei să te bagi in prapastie?

— Ba că nu vrau, ba că voi să văd lumea mai deaproape, ba că cîrc, ba că mîrc, Arhanghelul se tot codea pe lîngă Dumnezeu, pănă ce l'o făcut să-i fie lehamete de atîta buimăceală, — și i-o zis Dumnezeu:

— Da dute omule, și mă lasă in pace! da să știi dela mine că la bun capăt n'ai s'o scoți!

Dacă'i dete voe Dumnezeu, Arhanghelul se pogorî intro clipă pe pămînt. Şi nu trecu nici trei zile la mijloc şi'ş şi alese o femeiuşcă, coz de frumoasă. S'o dus cu ea la popa, s'o însurat, ş'o făcut o nuntă mare — mare — de se auzeu cobzarii tocmai la al optulea sat departare.

*

Aşa, după ce s'o însurat el, nu apucă să trăiască, dragă-doamne, nici tu o lună cum ţi'i omu, — şi s'o şi început a se tărăgăi de chica dracului.

Muierea, ca toate muierele, hărţăgoasă, sfîntu cu mofturile lui, az hîr! mîne haţ! — în toate zilele trebuia să sară starostele şi cu megieşii să-i dispartă, că nu mai era chip... îş scoteau ochii de vii.

Mai az cu mai bine, mai poimîni cu stropşală, o dusc ei cîne-cîneşte vro patru-cinci ani; că intro zi chiar i-o scos un ochi sfîntului, nevasta lui. — Şi de atunci îi moartea chioară şi nu vede bine pe cine să iee. — Dacă văzu aşa că nu'i chip, se duse sfîntul la dicasterie şi ceru să se despărţească. Vlădica însă l'o trîntit la butuc trei zile şi trei nopţi, numai pe apuşoară şi pe o mînă de hrişcă, şi dacă n'ar fi impins ceva gălbiori pe sub mînă sfinţiei sale, şi az încă Arhanghelu ar sta la butuc, şi cu nevastăsa în spinare.

Da o dat Dumnezeu de s'o milostivit Vlădica, şi i-o dat drumul, şi l'o despărţit de talpa iadului.

*

Acu, după multă vreme şi după multe metanii şi post, Dumnezeu l'o primit iar în cer pe Arhan-

LA PARIS.

cucoană prea 'nvățată,
Ce fusese la Paris,
Povestea la lumea toată,
Minuni mari, cum numa'n vis
Le mai poate avea omul.

Și așa, dup'alte multe,
Zise dînsa cu glas tare
La cei ce stau s'o asculte:

— Toate-aceste îs *rienuri*
Pe lîngă ce v'oi mai spune:
Civilizația-acolo
A ajuns *vreman* minune!
Filghiurevu dragă Froso,
Ca acolo orșicine
Parleşte pe franțuzește
Chiar ca mine și ca tine!...
Pănă și porcarii țațo,

Franţuzeşte toţi vorbesc!
Can jantanè una c'asta
Imi venea să nebunesc?
Şi deaccia spun *maşerlă*,
Mafoa! ş'oi mai tot spune:
Civilizaţia-acolo
A ajuns *vreman* minune!

BOERU, DUMNEZEU SI POPA.

adea Stănică se purta alene prin o-gorul stăpînului său, şi azvîrlea din cînd in cînd din traistă cîte o mînă de popuşoi. Şi ca să'i mai treacă de cele aleanuri, Stănică cînta cît îi ţi-nea gîtlejul c'am aşa :

Frunză verde porumbrică
De boer n'am nici o frică !

Frunză verde scînteioară
Cînd m'oi duce eu la moară,
Fie bine, fie rău,
N'oi să cred pe Dumnezeu !

Ş'apoi, frunzuţă de linte,
Iapa mea îi mai cuminte
Decît moş popa Arvinte !

Şi cîntecele ieste, după ce le zicea odată, le mai zicea încă odată, ş'apoi iar, ş'apoi iarăş, — şi tot aşa de diminiaţă depe la cîntători şi pănă noaptea ce închidea ochii.

Intro zi se întîmplă că boerul Mihăluş, stăpînul lui badea Stănică, să meargă prin ţarina lui, ca să'ş mai vadă de sămănături; şi iaca deodată că aude cîntînd înaintea lui pe ţaranul cela, cîntecele ce vi le-am spus.

Stă boerul deodată pe loc şi se gîndeşte;

— Măi! ce să însemneze vorbele aiestea a ţaranului? De ce nu se teme el de mine, şi nu crede nici pe Dumnezeu, — ş'apoi mai zice că iapa lui îi mai cuminte decît popa Arvinte?

Tace boerul şi se duce acasă; acolea, pune să-i pregătească un harapnic ştii colea!— de să rupă bucăţica unde a lovi;— ş'apoi trimete de aduce pe badea Stănică la curte.

Cînd ajunge Stan la cerdac, eşă cuconul Mihăluş înainte, şi începe a mi ţi'l lua la dopros.

— Ia'n ascultă mă mogîrlane! — da ce cîntece cîntai tu az diminiaţă pe lan, de se resuna în toate părţile, mă? — Ce cuvinte boscorodeai tu acolo, mă? ha? răspunde...

— Păi dă! cucoane!... cinstită faţa mitale, — cîntam şi eu să'mi mai treacă de cele aleanuri...

— Da nu erau cîntece de alean cele ce cîntai tu, ţopîrco! că cîntai mai întăi că n'ai teamă de mine nicidecum! — Cum de nu ţi-e teamă de mine, mă? răspunde, or îţ rup carnea depe tine cu harapnicu!

— Ț'oi răspunde cucoane, țiț'ar fața cinstită: Apoi cum să am teamă de niata? — dacă eu mi-oi face totdeauna toată treaba ce'mi orînduești, și nu ț'oi da niciodată pas de bănuială, dece dracu să mă tem de d-ta, că doar nu ești hoț de codru să șchingiuești oamenii degeaba! răspunse Stănică!

— Ei brava ție mă Stane! îi zise boerul. Da știi tu că ești deștept, bre! — Așa'i, că dacă vei face treaba cum se cade, la ce dracu să te temi de mine, că doar nu's mama pădurei!

— Așa'i cucoane, așa'i!

— Ei, da vezi tu, — răspunde acu: de ce nu crezi tu pe Dumnezeu mă, cînd te duci la moară, mă?

— Apoi, să vezi boerule: mai astă toamnă era o zi frumoasă și senină; și m'am pornit tocmai la moara cea mare de dincolo de codru, fără să ieu cojocul in spinare, că asudam de cald ce era; și unde dă dracu peste noapte de se iscă o givorniță a naibei, și un ger și o ninsoare, de mi'o înghețat pănă și măduva inimei in mine. Apoi să te mai increzi in Dumnezeu, și să pleci la drum fără cojoc, cucoane, ha?...

— Apoi că și aici ai dreptate Stane; cîteodată și Dumnezeu'i tare schimbăcios. Dar i'an spune cu cîntecul al treilea, cum de iapa ta îi mai cuminte decît popa?...

— Păi să vezi cucoane! cinstita fața dumitale! cumparasem dela iarmaroc un dalac de iapă, și avea narav de svîrlea cum se apropia cineva de dînsa; eu m'am apucat și i-am tras de vro două-

trei ori niște ceseli zdravene cu ciatlăul, și iapa s'o lasat de naravv. D'apoi, pe moș popa l'am prins de vro cinci-șese ori la nevastămea, și l'am otînjit și cu țăpoiu și cu hîrlețu, și cu oiștea carului, — și tot bată'l toaca să'l bată! că de naravul lui nu s'o lasat, — și mai eri l'am zărit rupîndo de goană, cînd m'apropiam de casă!

— Batăte norocul să te bată, că mare hîtru mai eşti! zise boerul ţinînduse cu mîna de pîntece de rîs.

— Și ca să te mulțămesc mă Stane, iaca harapnicul ista: il pregătisem pentru tine; acu ți'l dăruesc ție, și dacă li'i mai prinde pe moș popa pela nevasta ta, și dacă nu li'i desnărăvi și cu sfinţişorul ista cu şepte şfichiuri, — pe mine să dai pacatul Stănică...

Și așa s'o și intîmplat, că deatunci Stănică ș'o schimbat cîntecul al treilea așa:

Frunză verde lemn scobit
Marghioliţa m'o'ndrăgit,
Și mă pupă și mă scaldă
Sfîntul șfichi să nu'l mai vadă;

Iar moș popa prea-sfinţit,
Chiar din sat s'o tălpăşit.

NEAMȚUL LA BĂTALIE.

Wolf, un neamț spătos și țanțoș,
Cu o torbă la spinare,
Cu o pușcă, trei pistoale,
Glonți, cuțite, amînare,
Și c'un cîne după dînsul,
Legat de un lanț frumos,
Mergea pe un drum de țară,
Fumînd și cîntînd voios.

Un romîn îl intîlnește
Și rămîne prea mirat
Văzîndul așa de mîndru,
De chipos și înarmat;
Și îi zice:
— Buna ziua!
Incotro te duci voinice
— Eu? si merș la patalie!...
— Ce? sînt bătălii pe-aice?
— Eu si merș la Turc se'i bate!
— La turci! A! priceputam...

Dar în torbă ce ai frate?
Că'i ţoşcă...
— Este salam,
Sfaiţer, ş'ander mezelic, —
Che eu nu sînt neamţ calic!
— Dar cu cînele ce'i face
La războiu?
— La Hector place
Cap de turci... Eu pe toţ tai,
Şi la Hector să mînînce
Cap de turci eu am se'i dai!

Trece-o vreme, ş'apoi iară
Pe-acel drum se întîlneşte
Wolf şi cu romînul nostru;
Wolf stă, — pe romîn opreşte:

— Gutentag! îi zice neamţul...
— Iaca dracu! dar tu eşti?
Ogîrjît, pîrlit şi 'n zdrenţe!
Parcă eşti de prin poveşti!
Da ia spune: de-unde vii?
— Tela patalii!
Răspunde neamţul tremurînd,
Abia fălcile purtînd.
— Ei? tăetai la turci mulţi
De-ai ajuns acum... desculţ?
Un'ţi-i puşca cea ochioasă,
Şi pistoale şi cuţite?
Un'ţi-i torba cu merinde,
Cîrnaţi şi cîte mai cîte?
— Le-am muncat, demult, pe toate,
Ş'apoi... nu-ş ce-am mai muncat;

Că de două luni te zile
Păn' acu n'am săturat...
— Cel puțin javra nitale,
Ce-o duceai in lanț frumos,
S'a fi săturat de turci, ea!,
A fi grasă.
— Est niht gross...
— Dar unde'i?
— Muncat pe dînsu
— Turcii?
— O nein!
— D'apoi cine?
— Eu nu'i dat la turci pe Hector, —
Facut șnițel pentru mine.

DARURILE LUI DUMNEZEU.

Se zice că Dumnezeu cind o făcut lumea, o ingrijit să dee felurite daruri la fiecare popor.

Aşa, viind intăi jidanul inaintea lui Dumnezeu, şi fiind intrebat de Atotputernicul că ce doreşte să'i dee, el răspunse :

— Bani !

Şi Dumnezeu i-au dat banii jidanului.

Veni apoi Romînul, şi intrebat fiind şi el ce doreşte, ceru *bani* dintăi.

— Apoi vezi, îi răspunse Dumnezeu, că banii i-am dat jidanului.

— Atunci dămi *lucrul*.

— Al tău să fie, îi răspunse Dumnezeu.

Veni al treilea şi ţiganul.

— Dămi Doamne *bani*! ceru el deodată.

— Banii i-am dat jidanului, răspunse Dumnezeu.

— Atunci dămi lucrul!

— Şi lucrul l'am dat Romînului.

— Ce *rîs şi bajocură* e asta Doamne! să dai toate la toţi şi eu să n'am cu ce rămînea?

— Ba să rămîi de *rîs şi bajocură*, şi ele să se ţie de tine! îi răspunse Mîntuitorul, fără să se tulbure cît de puţin.

Şi deatunci ţiganul ramase de rîsul şi bajocura lumei intregi, că nici o naţie pe lume nu'i mai bajocorită şi mai injosită decît ţiganu, şi bine-i zice romînul cînd îi zice:

— Ţiganu nu-i om.

SÎTARUL.

Babei Neacșa îi murise
Feciorușău, ce era
Sîtar singur în tot satul,
Cum altul nu se afla!
Și'l plîngea mereu
Pe dănciucul său,
Pe orce carare
Și pe șleaul mare:
— Vai sarmanul ciorpandel,—
Cum muri de tînăr el!
Amărîtă m'o lăsat
Singură'n lume și'n sat!
Dar mai amar decît mine
Va mînca de-az lumea pîne...
Că dacă nu mai e el,
Dragul mamei ciorpandel!,
Sîte cine va mai face,
Ca să cearnă cea făină...
Ș'or mînca de az toți pîne
Necernută, cu neghină...

ANDRONACHE BOLÂNDĂU

Fra odată, şi nu era demult, că era intrun sat o păreche de oameni gospodari; şi'l chema pe barbat Andronache Boländău şi pe femee Savasta; da gospodăria toată o ducea numai biata femee, că Andronache era un tont şi jumatate şi inloc de treabă numai pacoste făcea in casă, şi de nici un ajutor nu era. Femeia ingrija de copii, femeia de vaci, de găini, de prăşit şi de samanat, de cules şi de deşghiocat, —şi Boländău ştia să mînînce numai deagata, ba 'ncă aştepta să'i vîre şi'n gură de multe ori.

Mult ofta şi'ş blăstăma zilele ei biata Savasta, dar n'ave ce face, că'ş incurcase viaţa cu beleaua asta şi n'o mai putea descurca nici Hogea.

Aşa odată, pe cînd se dusese un cumătru a fe-

meei in tîrg, aproape de Crăciun, să mai cumpere cîte ceva pentru sfintele sărbători, dete Savasta doi lei lui Andronache să meargă şi el cu cumătrusău, şi să cumpere o bucată de costiţă de porc, să fie de zilele acele.

Merse Andronache in tîrg cu cumătrusău, cumpără el cum a fi cumparat o bucată de costiţă de porc, dădu cei doi lei, şi legă costiţa de coada carului cumătrusău; apoi se sui in car şi haide-acasă.

*

Ajunge tontu acasă; strigă pe femeie, şi'i zice să se ducă să iee slănina dela coada carului; să duce femeia se iec costiţele cu slănina; — cînd colo, ie dacă ai ce! Cînii depe drum rosese toată slănina incît numai frînghioara cu care o legase mai rămăsese atîrnată de osia carului.

— Bătăte trăsnetu năucule! zise Savasta barbatului său; d'apoi bine, aici ţ'ai găsit să anini tu slănina, s'o mănînce cînii depe drum?...

— D'apoi unde era s'o pun, că'n cap nu eram s'o pun, — şi'n sin nu'ncăpea! —

— Da nu putei s'o pui in car, intre lucrurile cumătrutău, — că nu o mînca cînii ş'o aducei intreagă acasă...

— Ei las nevastă, c'aşa oi face deacunainte!... Nu te mai supara şi tu deatîta lucru!...

*

Şi'l trimese nevasta altădată iar la tîrg, tot cu

cumătrusău, care se ducea să vîndă un car de fîn, şi-i spuse nevasta să'i cumpere nişte ace subţirele şi nişte bolduri de prins horbota, că vroia femeia să mai lucreze cîteceva pentru casa ei şi pentru copii.

Şi Bolăndău merge in tîrg şi cumpără acele şi boldurile, apoi se suie in car la cumătrusău, şi zice aşa:

— Ei! deacu nu'mi mai mînîncă mie cînii tîrguiala! las că le aşez eu bine pe toate.

Şi incepu a aşaza acele şi boldurile printre fînul lui cumătrusău, care nu putuse să'l desfacă in tîrg, că nu i se da preţ, şi se intorcea cu el acasă. După ce aşăză toate acele şi boldurile binişor prin fîn, se lungi cît era carul, şi'i trase un somn ţapîn pănă acasă.

*

Cînd soseşte acasă, îl trezeşte cumătrusău, sare el gios incetişor, şi zice femeei care'l aştepta in prag:

— Iaca ţ'am cumparat tot ce mi-ai poroncit; dute şi caută'n car acele şi boldurile!

Pas femeie de caută ace şi bolduri in caru cu fîn!

Incepe femeia a se scărmăna de cap ş'a blestema pe dobitocul de barbatusău; ş'apoi îi zise aşa:

— Dapoi atîta lucru nu te-ai priceput tu ?... să le fi infipt toate in suman, sau in brîu, sau in cămeşoiul tău, că le aduceai pe toate şi intregi acasă, da nu să le arunci tu in caru cu fîn, să nu le mai găsască nici han-tatar:

— Las Savasto c'aşa oi face deacunainte! Iaca

să vezi de n'oi face aşa, să nu'mi zici Bolăndău pe nume!

*

Şi'l trimese altădată femeia pe Bolăndău să cumpere o bardă, două fiere de plug, şi vro şepte-opt chiroane de cele mari pentru prinsul grindeilor.

Şi merse tontu'n tîrg, şi cumpără ce'i zise, şi începu a le vîrî care prin suman, care prin brîu, care prin cămeşă, de făcu numai borte şi ferfeniţi straele depe dînsu; şi veni cu ele aşa bălălăind acasă.

Cînd îl văzu nevasta cu fierele cele atîrnate de suman şi de cămeşă şi prin brîu, îş puse mînele'n cap, şi oftă iar şi blăstămă pe ceia ce au mai stărostito cu un aşa zăvzăc, şi ceasul in care o mai cunnunato popa.

— Apoi nu m'ai invaţat aşa tu nevasto?

— Apoi eu te-am invaţat să vîri acele şi boldurile in strae, da nu fiere de plug şi barda şi chiroanele, să faci ferfeniţă straele pentru care am muncit cu sudori până ţi le-am făcut.

— Ştii ce nevastă, zice Bolăndău, — dacă nu'ţ mai place tîrguiala mea, apoi dute tu singură în tîrg şi tîrgueşte, că eu oi rămîne acasă ş'oi ingriji de gospodărie.

— Că chiar aşa oi face, că nu ţ'oi mai da pe mîna ta paralele să'ţ faci rîs de dînsele.

*

Şi aşa purcese intro Duminică femeia să tîrgu-

iască; şi dete'n grijă barbatusău să ingrijască de copil şi să'l scalde, să bată nişte smîntînă pănă s'a alege unt, să piseze nişte pasat, să mai răcorească gisca depe ouă şi să'i dee demîncare, şi cîte şi mai multe alte chiţibuşuri de ale casei.

— Las că le fac eu pe toate nevastă! Grijă să n'ai, că cînd te'i intoarce acasă toate ai să le găseşti gata!

*

Cum pleacă femeia, ingrijeşte Boländău de pune o oală mare cu apă la foc să facă scăldătoare copilului; apoi ie gîsca depe ouă ş'o dă afară să mînînce şi să se mai răcorească; apoi ie la bătut smîntîna; şi bate, tot bate, da unt nu se mai alege. Atunci îş aduce aminte că are şi pasat de pisat.

— Dac 'oi bate smîntîna numai, nu se pisază pasatu; dac'oi pisa pasatu nu se alege untu... Aha! las c'oi face eu amîndouă trebile deodată, să iasă şi unt şi pasatu să se piseze.

Şi haţ putineiu cu smîntînă, şi'l răstoarnă in piuliţa cu pasat şi bate, şi bate, şi bate cu piugul, de săreau stropii prin pod şi pe păreţi, de se făcu toată casa numai benghiuri.

Cum pisa el îş aduce aminte c'o dat gîsca afară; fuga afară şi cînd colo, iaca vede nişte cîni cari se mîncau şi alungase gîsca de sburase pe baltă.

Ce să facă el degrabă, cu ce să arunce in cîni să'i despartă,— vede un polobocel cu vin sub şopron, haţ dopu dela polobocel şi asvîrle'n cîni!

Da cînii nu se despart şi tot se mînîncă inainte; el mai apucă nişte oale depe gard şi le aruncă in cîni, pănă ce sfîrşeşte şi oalele şi străchinile şi paharele şi tot ce o mai găsit inşirat pe gard sau pe poliţă.

Apoi se intoarce in casă şi ie piuliţa cu pasat şi smîntînă şi o aruncă cît ce poate in cîni, de ologeşte vro doi, şi'i desparte insfîrşit.

Iaca că atunci se trezeşte şi copilu din covăţică şi incepe a orăcăi ş'a ţipa cît îi ţinea gura!

— Aha! zice in gîndu lui Bolăndău; ţipă copilu că nu i-am făcut scăldătoare; las că'l scald eu acuş dragul tatei!

Şi se duce la vatră şi ie oala cu apă cum clocotea, şi o toarnă in covată peste copil, de cît te-ai şterge pe ochi copilul tace şi nu i se mai aude glăsuşorul.

— Aha! iaca ce răpede l'am liniştit, zice Bolăndău! Da ce dracu să fac eu că nu mai vine gîsca şi să răcesc ouăle...

După ce se mai gîndi el, şi răsgîndi, se dumeri însfîrşit şi se vîrî incet sub pat şi se lungi peste ouă ca să le ţie el căldură pănă ce s'a intoarce gîsca.

*

Vine şi femeia din tîrg.

Cînd, dela poartă, vede toate oalele şi paharele şi străchinele numai hîrburi prin mijlocu ogrăzei; vede polobocu fără cep şi vinu curs tot pe pămînt; vede pasatu amestecat cu smîntîna şi piuliţa aruncată pe dinaintea prispei. Îş pune femeia

mînele in cap, şi intră văicărînduse in casă, şi caută pe barbatusău. Se uită in toate părţile, da nu'l vede nicăeri. Il strigă, el nu răspunde nimic: da aude femeia un glas puternic fîsîind sub pat: *fîs! fîs! fîs! fîs!*

Se pleacă femeia sub pat, şi vede pe barbatusău deasupra cuibarului, şi fisîind pe amîndouă nările cît ce putea.

— Da ce faci tu acolo, ucigăte crucea?

— Clocesc nevastă, că o fugit gîsca la baltă, că o spărieto nişte cîni; — ş'am aruncat intrînşii şi cu cepu dela poloboc, şi cu oalele şi cu străchinele, şi cu piuliţa cu pasat şi cu smîntînă, şi abia i-am alungat; şi dacă am văzut că se răcesc ouăle, m'am pus pe cuibar să clocesc eu păn' ce-a veni gîsca să cloceascâ.

— Vai pacatele mele cele grele! cîtă pagubă şi cît nacaz pe capu meu! — Dar cel puţin copilu l'ai scaldat, n'o ţipat, nu i-o fost rău?

— Las că l'am scaldat eu bine, de n'o mai zis nici circ cum i-am turnat scăldătoarea.

Să duce femeia să vadă copilul, şi ce să vadă! covăţica plină de apă, şi Copilul opărit şi mort.

Se smulge femeia de cap iară, răcneşte cît o ţine gura, se boceşte, se zbate de toţi păreţii, — da ce era să facă acu, că pozna era făcută!

Trebuia să caute acu de ingroparea copilului, biata femee, şi tocmai nu avea in casă para frîn-

tă, că cheltuise şi leţcaia de nafură in tîrg pe cîte şi mai multe trebuitoare la casa omului.

Acu zice prostului de bărbatusău:

— Dute mă şi caută undeva nişte parale, să îngropăm mortul din casă.

— Da de unde să găsesc eu parale, că ştiu că n'a fi samanat nimene!

— De unde'i şti să găseşti! puneţi capu şi'n răslogi, numai să'mi aduci parale, că nu mai eşti de nici-o treabă pe faţa pămîntului.

— Nu-s de nici-o treabă? ia las c'am să'ţ arăt eu că ştiu să fac treabă cum vrei.

Şi eşi Bolăndău afară, şi se duse la răslogi, şi'ş vîri capu in ei, şi stătu acolo neclintit.

Iaca trece un cumătru a lui Bolăndău pe acolo, ş'il vede pe tont cu capu vîrît in răslogi, şi'l intreabă:

— Da ce-i mă Androane? Ce ţ'ai vîrît capu în răslogi?

— Apoi tot nevastămea! nu'i mai poţi face pe voe, că zice că nu-s' de nici-o treabă; iaca acu m'o trimes să'mi pun capu în răslogi să'i aduc parale ca să ingroape copilu, că zice c'o murit!

Ii zice cumătru să'ş scoată capu din răslogi, şi merge cu dînsu in casă, şi face ce face omu şi'i ajută să'ş ingroape copilul.

*

Cînd porneşte mortul la groapă, zice femeia tontului să mai stee o leacă acasă, să ingrijască de

bucate, cînd s'or întoarce acasă dela groapă; să mai pue în borş o bucată de petrinjel şî de cimbru, şi după ce-or fierbe, să dee oalele deoparte, apoi să tragă uşa după dînsu şi să vie după mort la biserică.

*

Porneşte mortu cu toţi la biserică; rămîne Bolăndău acasă; dă foc bun la oale, ş'apoi caută petrinjel şi cimbru; caută el, caută mereu, nu găseşte nicăeri.

Iş aduce aminte tontu că are un cîne care'l cheamă *Cimbru* ş'o mîţă care-o chema *Petrinjica*.

— Aha! zice el, se vede că nevasta mi-o spus să tai o bucată din *Cimbru* şi din *Petrinjica*, ca să pun în borş să fie mai gras... Aşa am să fac.

Şi ie răpede un cuţit tăios şi prinde pe Cimbru şi-i tae coada; prinde şi pe Petrinjica şî-i tae capu, şi pune coada cînelui şi capul mîţei în oala cu borş; după ce clocoteşte bine, le dă deoparte şi scoate uşa din ţiţini şi începe a o trage după el, — şi porneşte după mort.

*

Iacătă că agiunge la o punte; şi cum trecea puntea ceia, se zăreşte în apă, şi'ş aduce aminte că de cînd s'o însurat în oglindă pînă acu nu s'o mai uitat! — Şi se uită el cu jind, că se vede chipos de tot, şi cum se uită aşa, alunecă de pe punte cu uşa lui cu tot şi pică 'n pîrău, jumătate

in glod, jumatate'n apă, şi cu uşa peste dînsu. De să iasă el din glod, nu poate! Se frămîntă, se aburcă, degeaba!... Dacă vede aşa, stă şi el dela o vreme acolo in glod şi nu mai zice nimica.

Se intorc oamenii dela biserică, că îngropase copilul; cînd la pîrău vede un mormoloc cogemite in glod. Deodată li se păru oamenilor că'i porc; alţii gîndeau că'i un malac, — da femeia lui cum îş aruncă ochii îl şi cunoscu, mai ales cînd văzu şi uşa ei în pîrău.

— Da ce faci acolo, ucigăte crucea!

— Apoi ia m'am pornit să vin la biserică după voi, ş'am tras uşa după mine cum mi-ai zis, şi m'am oglindit in apă, ş'am alunecat de pe punte...

*

Il scot oamenii cu mare greu pe Bolăndău din glod şi'l duc acasă.

Se aşază cu toţi la masă; scot cîte-un rînd de borş şi mînîncă toţi cu poftă mare, că era tare gras şi gustos.

Da popa, — dă, ca toţi popii,—nu se satură cu o strachină, şi mai scoate ş'a doua, cînd la urmă scoate din fundu oalei cu polonicu şi capu cel de mîţă.

— Da de ce'i borşu, fiico?, intreabă popa mierat pe gospodină; ştiu că nu'ţ fi avînd miei tineri acu spre toamnă!

— Da nu-i de miel, îi de pui părinte!

— Ce pui! da aista-i cap de pui?

Se uită cu toţii mai bine la capu cela, da nu pricep nimene ce-i.

— Ce vă mai miraţi şi nu vă pricepeţi atîta lucru; aista-i capu Petrinjicăi, şi coada lui Cimbru o mîncato jupînu dascalu, — că mi-o spus nevasta cînd s'o dus la biserică să pun cîte-o bucăţică de petrinjel şi de cimbru in borş, şi dacă n'am găsit de cel din grădină am tăet coada lui Cimbru şi capu Petrinjicăi, şi le-am pus in oală; şi dacă nu credeţi, iaca şi trupu Petrinjcăi şi iaca şi pe Cimbru fără coadă!

Şi scoate de sub masă trupu mîţei fără cap şi'l arată la meseni şi apoi aduce repede şi pe Cimbru care schiolălăea incă de usturimea cozei.

Ce li s'or fi intîmplat mesenilor după asta, nu mai ştiu spune, — da ştiu atîta că popa şi cu dascalul deatunci încoace nici la priveghiuri, nici la praznice, nici la cumătrii nu s'au mai lăcomit să mînînce de pomană, da nici în casa lui Bolăndău nimenea nu mai intra nici să'i zică buna-dimineaţa, nici să'i întrebe de sanatate.

DROPIA ȚIGANULUI.

Intro zi un țigan fuse la vînat,
Și s'a 'nturnat
Cu o.. curcă pe spinare.

Un romîn l'a întrebat:
— De-unde vii cu curca'n spate
Mă Gavrile?

— Taci fîrtate!
Asta-i dropie curată,
Chér de mine împușcată.
— Dropie!? taci mă țigane!
— Dropie...
— Mă gogomane.
E o curcă ce-ai furat
Dela vrun vecin din sat...

— De nu-i dropie, și-i curcă,
La ce dracu-atunci se'ncurcă

Astă curcă,
In zorii-zorilor,
In calea vînătorilor!
Dar știi ce?, — nu fie vorbă...
Să facem din ea o ciorbă; —
Dropie s'o botezăm
Și-i veni ca s'o gustăm..
Ș'apoi ce-o s'o mai udăm!
De-o să meargă vestea 'n sat
Despre un așa vînat.

HALUMIŞ-BALUMIS DELA CUMATRA.

Nu mai era in sat altă femee ca cumătra Zanfira, care să ştie să facă *halumiş-balumiş* mai bun şi mai gustos ; deaceia i-a rămas numele şi pănă az: *Halumiş-balumiş dela Cumătra !*

Veni intro zi un fin, ţigan de neam, la cumătra Zanfira, şi mîncă la dînsa o strachină de halumiş-balumiş ; cînd mîntui de mîncat, incepu a'ş linge buzele şi degetele, şi intrebă pe nînaşisa că ce fel de mîncare e asta?

Cumătra îi spuse numele, şi cum se face ; iar ţiganul porneşte iute spre casa lui, ca să înveţe pe nevastăsa să facă şi ea aşa bune bucate.

Trecînd pe o punte, ţiganu îş zări mutra in apa liniştită ; părînduise că frumos ca dînsul nu mai este altul pe faţa pămîntului, se răzămă de

parmaclîcul punţei şi rămase incremenit o bucată de vreme. Cînd se trezi de vuetul unor care ce veneau pe malul apei, îş aduse aminte de mîncare... dar numele ei nu'i venea pe limbă nici in ruptu capului.

— Ei, cum se poate asta! Cum să mă duc eu acasă la nevastă dac'am prăpădit numele ista... pentru care alergam aşa de iute...

Şi incepu a se scărpina sub căciulă şi a scînci pe punte, şi a'ş da cu pumnul in cap, de se cutremura şi puntea cu el.

Cînd îl zăriră oamenii cei cu carele că se zbigue aşa, se apropieră de dînsul şi incepură să'l intrebe:

— Da ce ai păţit mă ciaurică, de te văicărezi aşa?

— Ce să păţesc rumînico! am prapadit mare lucruţ!

— Ai prăpădit!... ce ai prăpădit?!

— Am prapadit ceva... bun şi scump.... ca un boţ de aur!

— Boţ de aur?...

— Mai boţ de aur nici că se mai poate!

Toţi cărăuşii cînd auziră de „boţ de aur" se aruncară in pîrău şi incepură să răscolească toată apa şi glodul, că doar or găsi boţul cel de aur; dar pace şi tufă! n'au mai găsit nimica.

Sătui de atîta trudă, dela o vreme cărăuşii zic ţiganului:

— Da bine bre omule, unde dracu l'ii fi prăpădit tu boţul tău, că noi n'am mai dat de ni-

mica cît am căutat! — Uite, de atîta frămîntătură s'o făcut glodul şi apa *halumiş-balumiş!*

— Asta-i fraţico ce-am prapadito! asta-i!... asta-i!...

— Care asta mă ţigane?

— *Halumiş-balumiş, halumiş-balumiş!*

Ş'o rupse ţiganul de goană spre casa lui, strigînd cît ce putea necontenit:

— *Halumiş-balumiş! balumiş-halumiş! halumţş-balumiş!*

Iar romînii rămaseră încremeniţi pe punte, c'au fost pîcîliţi aşa de al naibei de-o baragladină clonţată.

CU LIMBA DE MOARTE.

heorghe Nistor răposase,
Şi in urma lui rămase
Leana, soţioara sa,
Jelindu'l ca vai de ea!...
Popa Radu îi cetise,
Sfintele'i orînduise,
Şi acum cu dulci cuvinte
O mîngăia el fierbinte:

— Nu mai plînge draga mea,
Pe barbatutău aşa!
Că in urmă'i a lasat
Vite,-ogoare, lan, suhat,—
Şi chiar cu limbă de moarte
O zis de tot să ai parte!...

— Aşa'i părinte, aşa!,
Vai de inimioara mea!
Ştiu că toţi au auzit
Că aşa a hotărît!

— Dar iarăș a mai lasat,
Ca bisericei din sat
Să'i dai două vaci cu lapte,
Opt godaci și miei vro șapte...

— Asta, părințele, zău!,
Nu am auzito eu...

— O mai zis că astă casă
Ție numai el ț'o lasă.

— Auzitam, auzit,
Că așa o hotărît!

— Dar o zis mese să faci,
Sîmbăta, pentru saraci...

— Asta părințele, zău!
Nu am auzito eu.

— O mai zis — o zis, așa!,
Cumcă după moartea sa
Poți să te măriți, de'i vra...

— Sfînt gura lui o grăit,
Și cu drept l'am auzit!...

SOACRELE SI GERUL.

elea Gafiţa avea şi mamă şi soacră; şi amîndouă şedeau in casa ei ş'a barbatusău. Decît barbatu toată ziua cu robota prin lan sau prin tîrg, şi nevasta făcea ce'i plăcea acasă; ear dacă venea omu trudit acasă, mînca ce mînca, şi ostenit cum era se arunca pe o laiţă, sau cînd era frig pe fundu cuptorului şi dormea de nici tunurile lui Hahambaşa nu l'ar mai fi putut trezi.

Nevasta nu se impaca nici-cacît cu mama barbatului ei, c'o făcea tot leneşă şi mîncăcioasă şi cîte'n lună şi'n soare; da soacra nu zicea nimica, şi tot se inchina la Maica Domnului pentru pace şi linişte'n casă.

Aşa odată, lelea Gafiţa, pe o vreme gre de earnă, după o sfadă ţapînă cu soacra, se hotărăşte s'o desbrace numai in piele şi s'o arunce pe ger, că doar a luao naiba de frig pănă adouazi.

Şi aşa pîndeşte pănă ce adoarme bine barbatusău, ş'apoi hîţ! in gîtu soacrisa, o trînteşte jos, o desbracă de toate rufuşoarele ce le avea pe dînsa, ş'apoi îi dă brînci afară, pe ghiaţă şi ninsoare, şi inchide uşa după dînsa cu rătezu.

*

Biata bătrînă cum se văzu in starea asta afară, in toiu ernei, cu ghiaţă sub picioare, ninsoare deasupra şi vîntu şuerînd năprasnic, pică in genunchi, şi lăcrămînd cu foc, strigă cătră Maica-Domnului:

— Maică precurată, in tine cred şi la tine mă rog! Indulceşte gerul şi vremea de-afară sau răpunemi zilele intro clipă.

Maica Domnului o auzi, se milostivi, şi nu numai că imblînzi vremea, dar incă poronci vîntului să'i aducă strae călduroase şi blăni scumpe şi s'o infăşure toată, aşa ca nici la degetul cel mic să nu o aburească răceala.

Şi aşa se făcu.

*

Cînd dimineaţa se trezi lelea Gafiţa, îş aruncă ochii pe fereastă să vadă pe soacrăsa ingheţată bocnă, sau poate şi mîncată de lupi sau alte dihanii.

Cînd colo ce să vadă! soacra se primbla incetişor pe dinaintea casei, invălită in blănuri cîtuţii ursu de mare, şi nici nu'i pasa de frig!

Degrabă deschide Gafiţa uşa dela tindă şi grăeşte cătră soacrăsa:

— Da ce'i mamă soacră! De unde te-ai inţolit cu blănurile ieste scumpe şi cu celelalte strae, ha?

— Apoi caca, cînd m'ai dat afară, cum s'o făcut cum s'o dres, că o venit parcă un vînt călduţ şi mi-o pus in spate straele şi blănurile ieste, de toată noaptea îmi era cald parcă şedeam pe cuptor!....

*

Gafiţa turba de mînie şi ciudă, că cum soacrăsa pe care voia s'o vadă ţapănă, să capete încă aşa lucruri, iar măsa, care dormise in casă la căldurică, să remîe tot cu fuştişoarele ei de cit şi cu o polcuţă abia vătuită.

Da'ş pune ea in gînd aşa:

Las că la noapte îi fac eu feliul; n'o mai arunc pe soacră, da am să arunc pe mama, tot fără nimică pe dînsa, că a inţolio el vîntu!

*

Şi cum vine sara, cum sare in spatele măsei, şi cu vrute cu nevrute, o desbracă de-o lasă cum fusese cînd o născuse măsa, — ş'o aruncă afară, şi inchide repede cu rătezu uşa tinzei.

Cum ajunge baba asta afară, incepe a clănţăi din dinţi, a se stropşi, a juca tananica din picioare, şi văzind că nici n'o imbracă nimene nici nu'i deschide uşa flicăsa ca să intre in casă, unde prinde a blestema şi ocărî geru, că să'l bată Dumnezeu, să'l trăsneacă ucigăl-crucea de ger, să dea naiba 'ntr-

însa de earnă! — şi cîte şi mai cîte de'i mergea gura ca o moară stricată!

Şi unde se infurie odată gerul, şi prinde a sufla naprasnic de se zguduia casele şi copacii din rădăcină şi sleia până şi fumu din hornuri, — incît baba inlemneşte deodată, şi pică jos pe ghiaţă fără suflare.

*

Adouazi dimineaţa se scoală Gafiţa, şi gîndind voioasă la blănurile ce are să i le aducă măsa, ca să i le dee tot ei, se uită prin geam să o vadă ca ce fel de blănuri o capatat. Da fereasta era bocnă, că şedea ghiaţa şi omătul de trei degete pe dînsa.

Ese femeia afară, caută pe măsa, o strigă, da măsa pace! nu răspunde!

O caută mai cu deemăruntu prin omăt, şi iaca vede un cîne care trăgea cu dinţii din un picior de om; tiohăeşte cînele, pune mîna pe picior, trage, şi scoate pe măsa ţapănă de sub omăt.

*

Şi iaca aşa au pedepsit Maica Domnului şi cu gerul cel naprasnic pe nora cea ră şi nemiloasă, care vroia să răpuie zilele bietei soacrisăi, care o mai trăit incă deatunci vreme 'ndelungată, şi umbla toată earna numai 'n blănuri inbracată.

CUPTIORUL BABEI.

babă, din vremuri bune,
Pe feciorusău trimese
La pădure, să aducă
Nişte lemne bune, alese,
Căci era un pui de iarnă,
Cum demult nu mai fusese.

Zăbovi cam multă vreme
Feciorașul bietei babe;
Ea eşia mereu la poartă.
Cu picioarele ei slabe,
Să vadă de vine Nițu.

Ş'apoi, tot suflînd in labe.
Se'ntorcea'n bordei cu ţurţuri zicînd:—Vai ş'amar, de el!
Pe-acest ger de foc ce-o face sarmanul meu băeţel?

C'o fi degerat pe drumuri, Nițu mamei mititel....

Și degrabă pe cuptioru'i căldicel, se suie baba,
C'o țolincă se'nvăleşte,
Și cînd din tremuru'i mare ca puțin se mai stăveşte,
Zice dînsa cu glas blînd,
Mai in voe răsuflînd:

—„Doar că'n cerurile sfinte nu e Dumnezeu degeaba
Bun și mare,
Cum păreche'n lume n'are!
De feciorul meu el milă văd bine că a avut,
Că gerul l'o mai scăzut...
Și nădejde indestulă pot avea
Că Nițu meu in pădure de-acu n'a mai degera?

CIAURICA IMPARAT.

Fosta-fost un strănepot de-a lui Faraon, in ce ţară nu se ştie, şi ajunse iarăş să fie inalţat la impărăţie.

Cînd se sui el pe tron, incunjurat de toţi logofeţii cei mari şi puternicii ţării, se apropie şi tatăsău de dînsul, şi'i zise incetinel:

— Dragu tetii! dragu tetii! ie sama să nu'ţ dai pe teapa ta ţigănească, că ne feşteleşti neamul şi nu ne-om mai putea cîştiga pînea cu ciocanul! Mai cere şi tu minte dela alţii cu imprumut, că doar îi şti cum să te porţi impărăteşte!

Ciaurică-imparat îi răspunse:

— Să n'ai grijă tată! şi ca să'ţ arăt că ştiu să stăpînesc prea bine pe supuşii mei, iaca poroncesc să te pue pe tine in juvăţ!

Cum a zis s'a şi făcut, — şi deatunci neamul ţigănesc nu'ş mai găseşte păreche de isteţime pe lume.

SAGA.

a'ncotro fetițe dragi?
— Mergem la cules de fragi.
— Nu vă temeți prin pădure
Cineva să nu vă fure?
— Nu ne temem, că noi știm
Pe cei hoți să'i domolim!
— Dar cu ce îi domoliți:
Cu salbe sau cu guriți?...
— Ba nici una nu le dăm,
Dar mințile le furăm,—
Că'n codru de mai găsim
Oamenii cari să'i iubim,—
Căci pe la cei tîrgoveți,
In loc de inimă 'n pept,
Ț'o spunem drept:
Cresc bureți și pădureți

SARA LUI SFÎNTU-ANDRII.

odirel, flăcăul cel mai chipos din sat, şidea zgribulit in casa lui moş Kirilă, lîngă vatra in care aţiţa mereu puţine vreascuri ce mai rămăsăse nepirlite.

— Iată inoptează măi Toadere! cuvîntă moşusău, — dute acasă, că ştii bine că mîne e Sfîntu-Andrii.

— Să mă duc acasă fără nici pic de făină! fără nici leacă de brînză, cînd copiii zbiară de foame! şi femeia indeamnă la plîns cu ei!... nici nu ştiu ce să mai fac.

— Ie căuşul ista de făină, şi ţine şi cinci gologani, că mai mult nu'mi dă mîna să dau, căci sunt şi eu cu genunchii la gură, şi omătu-i cît casa.

— Sărut mîna şi bodaproste moşule, cuvîntează Toader, şi esă, şi porneşte pe drum.

Incepe a merge, a rupe omătul care'l sleia din

ce in ce, merge ca la 100 de stînjini ; noaptea se lasa mereu şi picioarele nu'l mai ţineau.

Lîngă un pod stricat era o casă părăsită. Toader se vîră'ntrînsa spre a se mai oploşi de frigul ce'i intrase in oase, se aşază pe nişte pae, şi dinţii incepu a'i clănţăni, genele i se prind una de alta, şi deabia mai putea răsufla ; peste puţin adormi greu.

Deodată Todirel inspăimîntat sare din locul unde dormia, drept in picioare, la huetul unor tropote ce le auzi ; şi vede o roată mare de oameni imprejurul lui, un huet grozav şi nişte glasuri miorlăitoare ; cînd ie sama mai bine, vede o bătălie mare imprejurul lui, in care se scărmănau o mulţime de barbaţi şi de femei, cu capul ca de om, cu părul tot roş, la trupuri goi, picioarele de cai, şi cozi mari se incolăceau in jurul trupului lor. Fiecare avea in mînă cîte o coadă de mătură, o cociorbă sau o frigare, cu care se băteau unii pe alţii, alungînduse cînd afară, cînd in casă, cînd peste casă.

— Periţi dracilor ! strigă Toader spăriat, şi vroind a fugi deacolo !

— Stăi ! strigară toate dihăniile cele intrun glas ; eşti in mîna noastră !

Şi deodată îl apucară de subsuori, şi incepură a'l purta in mijlocul bătăilor, şi'l aruncau mereu in sus şi'n jos, cînd intro parte cînd intralta.

Apoi se ridicară cu toţii spre cer purtînd şi pe Toader prin înălţimea nourilor, iară in urma lui se zări o mare arşiţă de foc, in care jucau felurite

dihănii, capre, porci bursuci, lupi şi tot felul de animale salbatece. Apoi iarăş cu toţii se lasară spre pămînt şi se opriră la o moară părăsită, in care s'auzea o hodorogeală grozavă. O masă mare era intinsă in mijlocul şurei, iar pe ea un săcriu in care era lungit un mort. Cînd intrară dihăniile şi cu Toader, mortul incepu a se inroşi şi a se mişca, pănă ce sări in picioare, şi se incepu apoi o bătae cruntă.

Unul cîte unul cădeau dihăniile celea de pumnii şi buşiturile ce le dădea mortul, pănă la cel din urmă, care se părea a fi căpitanul lor, şi cu care mortul avu să lupte mai crunt; dar la urma urmei căzu şi căpitanul. După asta mortul se apropie de Toader şi incepu a'i zice blînd:

— Băete! să nu ai nici o teamă, că eu nu sunt strigoi, ci's om caşi tine.

Toader rămăse mai mort decît morţii.

— Nu te teme! adăugi ear mortul, şi eu sunt unul caşi tine, care eram să pic in ghearele acestor strigoi; sunt om pămînteau, şi incurînd vom merge amîndoi să ne vedem ţara şi casa; am fost şi eu adus aici, caşi tine, aşazat in cel săcriu in care m'ai văzut, de patru ani acuma, fără să ştie nimene de mine. In fiecare sară a Sfintului Andrii mă trezam din somn şi eram nevoit să mă bat cu ieşti gărgăuni, cari voeau să'mi sugă tot sîngele din mine, şi az fiindcă ai fost şi tu aici, vederea ta m'o inbărbătat şi am infrînt pe strigoi; dar in curînd are să vie o babă fărmăcătoare, care de te-ar afla aici, te-ar face in mii de bucăţi şi

ţi-ar ferbe oasele intrun cazan cu smoală. Inchide dar bine uşa, şi stăi in colţu casei.

Mortul luă o ulcică, o inturnă cu gura in jos şi o vîrî in horn.

Un ţipăt groznic se auzi in afară, şi un vălătuc mare incepu a se isbi de toţi pareţii şi uşile; apoi intră in horn şi incepu a se sbate in fundul ulcelei din vatră.

— Costache, Costache! dami drumul in casă, că nu ţ'oi face nimica, bolborăsi glasul care se inţelegea că vine din ulcica pe care mortu o intorsese cu fundu in sus.

— Ehe hei babă cloanţă! fugi! fugi că'ţ frig oasele, strigă Costache, vîrînd o frigare in horn.

In vreme cît se muncea cu frigarea, deodată se auzi cîntarea cucoşului.

— Am scapat! am scapat! strigă Costache mortul, deschizînd uşa şi trăgînd pe Toader afară.

Trezînduse din spaima ce'l cuprinsese, Toader se văzu in ograda casei lui, impreună cu cel ce'l scapase.

— Deacu, cu ce te-aş mulţămi omule, zice Toader cătră tovarăşu lui, că dela grea primejdie m'ai scăpat.

— Cu ce să mă mulţămeşti cu alta, decît că doar sămi dai inima ta să sug dintrînsa trii picături de sînge, sămi mai improspătez viaţa care era cît pe ce să mă părăsască de nu veniai tu sămi stai intrajutor.

— Cum, să'ţ dau sămi sugi inima? — atunci şi tu eşti strigoi!

— Strigoi, nestrigoi, mie'mi trebue trii picături de sînge din inima ta, zice Costache,—şi scoate o custură din brîu şi dă să se răpadă la Toader să-i sîngere pieptul.

— Ah! săriţi! ajutor! strigă cît ce putu Toader, — ajutor că mă sfăşie strigoii...

Şi sări drept in mijlocul casei — şi deschise ochii mari, şi văzu lumina zilei.

Nevastăsa aleargă la dînsul şi spăimîntată îl intrébă:

— Da ce este Toadere? ce ţipi? ce ai păţit?

— Strigoii îmi sug sîngele!

— Ce strigoi! visezi? ai nebunit? or ce este?

— Ce?... unde-i Costache?

— Care Costache? n'avem pe aici pe nimene Costache...

— Mortu?

— Ce mort?...

— Mortu care m'o scapat de strigoii din moară...

— Vino'ţ in fire omule! ai visat bazaconii! te-ai culcat asară decuvreme, — şi se vede că unde-am tot vorbit de strigoii ce umblă inspre Sîntu-Andrii, ţi s'o nălucit... Dar n'ai grijă! am uns eu bine toate fereştile şi uşile cu usturoi, ş'am mîncat cu toţii in casă la mujdei deajuns...

Toader îş făcu cruce, se frecă iar bine pe ochi, — înţelese c'au visat cîte şi mai multe bazaconii, şi zise femeii lui:

— Noroc numai c'am uns pestetot locul cu usturoi, c'amintrelea tot nu scapam noi teferi din mîna strigoilor!

DRUMUL RACULUI.

acul fu trimes odată
După drojdii în camară,
Drojdia era 'n covată,
Racul era jos la scară.
Racul merse prea grăbit
Spre camară neclintit,
Dela Paşti pîn' la Crăciun,
Pe timp rău şi pe timp bun...
Şi luînd covata 'n spate,
Pleacă pe nerăsuflate...
Dar cînd peste prag să iasă,
Covata toată o varsă!
Atunci racul, amărît,
Stă pe loc, prea zăpăcit,
Şi oftă
Şi cuvîntă:
— Graba, graba,
Strică treaba!
Aşa-i cine se grăbeşte,
Şi ce are păpădeşte!...

NOROCU-I CHIOR!

Murise intrun sat un om bogat şi lasase in urma lui doi ficiori, Vlasă mai mare şi Nastasă mai mic.

Pe cît era Vlasă de isteţ, pe atîta Nastasă era nătărău; da ce folos că norocu nu era după minţea fiecărui, şi cît de priceput era băetul cel mare, da nu avea noroc defel şi toate-i mergeau ca din piatră, iar celui mai mic, cît de nătărău era, toate i se intorceau in bine.

Şi la moartea tatălui, el socoti să impartă averea lui aşa: toate vitele să le dee lui Vlasă, care era mai priceput, şi lui Nastasă să nu-i dee decît o viţică, — iar în casă să şadă amîndoi.

Cum luă Vlasă averea, tocmi vacar şi porcar şi trimese vitele la cîmp; şi amîndouă slugile sara nu se mai întoarse, că fugise cu turme cu tot.

Iar Nastasă dacă văzu aşa, că a ramas el mai bogat cu viţica lui, zise lui fratesău:

— Ştii ce frate, eu nu mai tocmesc vacar nici porcar pentru viţică, ci mă duc s'o vînd cui oi găsi, şi cu paralele să facem vro negustorie.

Şi luă viţica, o legă cu o frînghioară de coarne, şi porni tot inainte.

Ajunse întro pădure, şi văzu un copac mare legănînduse de vînt.

Nastasă stă locului cu viţica, şi intreabă pe copac:

— Mă copac mă! nu'ţ trebuie ţie viţica asta, să ţ'o vînd?

Copacul bătut de vînt făcea: Scîrţ!...

— Iţ trebuie! bine, dar cît îmi dai pe dînsa?

Copacul: *Scîrţ!*

— Ce! numai 20 de lei îmi dai? Nu ţ'o dau cu 20; dămi 30 de lei!

Copacul: *Scîrţ!*

— 25? nici cu 25 de lei nu ţ'o dau: ţ'o las cu 28 de lei.

Copacul: *Scîrţ!*

— Ei aşa mai vii la socoteală!... Iaca ţ'o las aici, şi mîni dimineaţă am să vin să'mi dai paralele.

Leagă viţica de trunchiu copacului şi porneşte acasă, vesel că ş'o vîndut marfa cu preţ bun.

*

Peste noapte iaca incep a cutriera lupii pădurea, şi dau peste viţica lui Nastasă, şi face za-

cuscă dintrînsa de nu'i mai rămîne pîn' in dimineaţă decît copitele, coarnele şi cîteva ciolanaşe mai groase.

După ce s'o dus lupii sătui, vin nişte cioare şi găsesc rămăşiţele din viţică şi se pun şi ele la ciupit cu clonţurile lor.

Iaca tocmai atunci se intoarce acolo Nastasă ca că'ş iee plata dela copac. Cînd colo! vede cioarele ciupind la ciolane!

— Ai batîvă Dumnezău clonţatelor! mi-aţ mîncat viţica toată, dar las că vă toporăsc eu.

Şi svîrle cu barda întrînsele să le omoare.

Cioarele zbor toate şi se pun pe copac.

— Aşa! v'aţ suit in copac? Da nu scapaţi voi nici acolo de mine, c'am să vă tai copacul!

Şi pune mîna pa bardă, şi *cioca-cioc!*, *boca-boc!*, tae din copac mereu pînă ce deodată aude zuruind şi curgînd din mijlocu copacului sumedenie de galbeni strălucitori cumţi-i soarele! Şi curge, curge la bănărit de se face coşcogea movilă mare de aur la rădăcina copacului. — Că se vede că in scorbura copacului istuia ascundeau nişte talhari din pădurea ceia toţi banii ce'i prada de pe la oameni.

Dacă vede Nastasă aşa, fuga acasă la dînsu, şi spune fratesău istoria, şi fratesău se imprumută cu un car cu boi dela un cumătru, şi porneşte la pădure, ajung la copac, şi incarc bănăritul in car, de se speteau bieţii boi trăgînd aşa greutate pănă acasă.

Şi cu banii eştia s'au inţolit amîndoi şi ş'au cumparat turmele la loc, şi casă mare şi frumoasă ş'au făcut in locul celei vechi.

*

Acu intro zi îi vine prostului de Nastasă chef să se insoare. Da el era un mîncăcios — dă! ca toţi proştii! — de era în stare şepte oale cu sarmale să le îndoape la o mîncare.

Fratesău Vlasă, zice că l'a duce inpeţit in alt sat, — că deşi bogat, dar din satu lui nici o fată nu voia să'l iee de barbat, şi să'ş încurce viaţa cu un aşa tontălău, — numai să iee sama să nu facă dobitocii acolo, şi mai ales să nu mînînce aşa de mult la masă, c'a spăria pe fată şi pe socri.

— Las că n'oi mînca bădie, zice Nastasă.

— Eu, zice Vlasă, dacă te-oi videa că mînînci prea mult, am să te calc peste picioar, şi cum te-oi calca, asta să'ţ fie semn ca mai mult să nu mai mînînci.

— Bine bădică, aşa oi face numai să mă însor, că mare poftă am de însurat.

*

Se duc ei la casa cu fata din satul vecin, vorbesc ce vorbesc, ş'apoi le intinde masa.

Se aşază cu toţii şi incep a gusta din bucate. Iaca că atunci trece pe sub masă o mîţă, şi calcă peste picior pe Nastasă.

Cum simte Nastasă că l'o calcat ceva pe picior,

leapădă lingura din mînă şi nu mai vra să mînînce.

Il pofteşte gospodarul de casă să mînînce, — el baiu! Il pofteşte fata, — el baiu! Ii zice şi fratesău:

— Da mai mînîncă mă că deabea s'o inceput mîncarea.

El baiu!

In sfîrşit se scol oamenii cu toţii dela masă, şi precum era earnă grea şi pădure intre sate, gospodaru îi pofteşte pe Vlasă şi Nastasă să miie acolo, că le-a da odaia din fund unde era şi cuptoru cel mare de copt pîne şi de făcut mîncări la zile mari.

Da tocmai în odaia ceia omu pusese tot ce mai rămăsese bucate dela masă, vro trei oloae pline şi cinci malae mari cari le pregătise pentru septămîna întreagă, şi nişte ulcele cu smîntînă, chişleag şi alte deale gospodăriei.

Peste noapte se scoală Nastasă, care era rupt de foame, şi începe a înfulica din cele oale cu sarmale şi din cele malaie şi chişleaguri, de pînă pe la cîntători le dădu gata pe toate.

Se trezeşte fratesău şi'l vede cum mai culegea fărmăturile ce picase pealături de oale, şi'l intreabă:

— Ce faci tu acolo mă Nastasă?

— Ce să fac mă Vlasă; ia la masă m'ai calcat prea devreme pe picior ş'am ramas flămînd; — ş'am găsit aice nişte oale cu sarmale şi nişte malaie şi mai nuştiuce, şi m'am pus să'mi potolesc foamea; — da le-am dat gata pe toate şi tot nu m'am săturat acătărei.

— Cum se poate să faci aşa bazaconie mă? Apoi frumos şede pentru noi să mîncăm atita mîncare a omului? Ce-are să zică omu cînd s'a scula ş'a căuta mîncare!

Mare ruşine pe noi!

— Da de ce-i ruşine bădiţă, că mi se lipia coastele de pîntece!

— Ia ascultă, — nu mai rămîne alta decît să fugim de aici, să nu mai dăm ochii cu gospodariu. Eu sar pe fereastă că's imbracat gata; ie şi tu ceva in spinare şi sai după mine, şi hai să fugim acasă.

Sare Vlasă pe fereastă şi o porneşte spre pădure. Da Nastasă nu ştia acu ce să iee in spinare ca să facă pe pofta fratesău, că nu se pricepea că fratesău i'o zis să'ş iee sumanu sau cojocu, ci credea că să iee numai ce-a găsi in spinare şi să fugă după el. Şi căutînd in giurul lui vede o piatră de rîşniţă, nouă, ce o cumparase omu cu casa de curînd, o umflă in spinare, sare pe fereastă şi porneşte pe urmele fratesău.

Strigă, chiue după el, Vlasă se opreşte in drum, ş'îl ajunge la marginea pădurei.

— Da ce aduci tu peatra ceea in spate, nătăraule?

— Dapoi nu mi-ai spus tu să ieu ceva in spate şi să fug după tine.

— Altă pacoste acu!

Şi iaca că s'aude zgomot mare prin pădure in urma lor. Vlasă crezu că-i urmăreşte gospodaru şi

cu alţi oameni ca pe nişte talhari ce-i furase piatra şi'i mîncase toată mîncarea.

— Sui degrabă in copacu ista după mine, zice Vlasă lui Nastasă, zgrepţănînduse iute întrun copac scorburos şi nalt.

— Las că mă sui, n'ai grijă bădiţă.

Şi ce face ce drege, prostul naibei se suie cu piatra cea de rîşniţă în spinare, tocmai in vîrvul copacului unde ajunse şi fratesău.

*

Iată că se opreşte tocmai sub copacul cela doi lipoveni cu nişte care incarcate şi cu două fete deasupra carelor. Se pun jos, aţiţ un foc mare şi incep a incălzi nişte bucate.

Da fumu ce se suia in sus incepea a chiorî pe cei din copac. Prostu dă să se frece la ochi, şi deodată scapă piatra cea mare din spate, şi pică jos şi turteşte pe cei doi lipoveni, de-i face una cu pămîntu.

Mai stau ceia in copac cît stau, — dacă văd că nimene nu se mai arată pe-acolo, decît fetele ce se sclifoseau in care, se dau jos, intreb pe fete de unde's, şi fetele le răspund:

— Apoi noi sîntem dela marginea ţărei, şi ne duceau taţii noştrii, că mamele ni-o murit demult, ne duceau să ne călugărească la o mînăstire tare departe, şi ne pusese in carele ieste toată zestrea noastră...

— Ce! vă duceau să vă călugărească!

— Chear aşa.

— Şi cu buna voia voastră?

— Cu voe, cu nevoe, dacă ţi'i tată trebue să'l asculţi.

— Da ia'n spuneţi voi drept, le intreabă Vlasă; voua vii a vă călugări sau a vă mărita mai degrabă?

— Tii! că prost mai eşti! Da s'inţelege că mai degrabă ne-am mărita decît să ne călugărim.

— Dacă-i aşa, atunci două sînteţi fără tată, fără mamă, doi sîntem şi noi peşişdioară. Haideţi cu noi in satul nostru şi să facem nuntă, că bogăţie avem destulă.

Şi lipovencele dracului ţop amîndouă in gîturile lui Vlasă şi Nastasă şi'i ţocăesc, şi'i drăgostesc, ş'apoi pornesc carele in satul flăcăilor, şi fac o nuntă de cele cu tămbălău, de se duse vestea păni'n codrii albi de aşa petrecere, cum nu se mai văzuse decînd lumea in satu cela.

Şi aşa dădu norocu peste cel prost, şi pelingă dînsu numai putu să se fericească şi cel cuminte, că fără dînsu sarac lipitu-pămîntului ar fi fost să rămîe; că nu degeaba zice lumea că Norocu'i chior'!

HAIM.

Haim, un orîndar de sat,
Era prea'ndatoritor, —
Se scula chear şi din pat
Pentru placul tuturor ;
Cînd cereau niscai ţărani
Vin, rachiu sau spirt sadea,
Le zicea : — De aveţi bani
Vă dau toată marfa mea ;
Chear şi la mijloc de noapte
Sînt gata a v'o împarte !

Dar şi cînd unii veneau,
Şi pe credit mai cereau,
Haim se culca iute'n pat
Şi'nchidea ochii indat'...
Iar dacă'l mai năcăja,
El iute le răspundea :
— Dut'in dracu moi Ilie,
Dacî vrei pi daturie ...
Miui se vii la mine tu —
Cî mă vez cî dorm acu !

CERBUL SI IMPARATEÂSA.

Fostau pe cînd au fost, că totdeauna tot au fost, ş'o fost o babă ş'un moşneag, da moşneagu cela avea doi copilaşi, un băet ca de 16 ani şi o fată ca de 14, dela nevasta lui dintăi. Maştiha lor insă nu putea să'i sufere, şi intru una se sfădea cu moşneagul din pricina lor şi că să moară baba, să piară baba, să'i alunge pe copii de-acasă.

— Da că ni-s de ajutor femee hăi! da că nu ne fac nici un rău, că unde mîncăm noi, ajunge să mînînce şi ei.... şi cîte mai cîte tot zicea moşneagu că să induplice pe babă să nu-i mai oropsască.

Da baba tot să moară, să piară, că să isgonească moşneagul pe copii dela casa lor.

N'are ce să face moşneagul, că nu mai avea zi liniştită de trai in casa lui, inhamă intr'o dimi-

neaţă un căluţ la căruţă, sue pe copii in căruţă şi pleacă cu dînşii la pădure, zicînd că se duce să taie lemne să aducă acasă.

Da băetul cînd eşi din casă, luă o mînă de cenuşă, şi pe unde trecea pe drum tot lasa cîte o picătură, aşa că rămase semne pe unde treceau ei.

*

Ajunge moşneagu in mijocnl pădurei, şi zice copiilor:

— Voi staţi aici şi vă mai jucaţi, că eu mă duc cu căruta mai departe să tai lemne mai bune, ş'apoi am să mă intorc să vă ieu acasă.

Se duce moşneagu mai departe, — ie şi leagă o scîndură de un copac gros, aşa, că cînd bătea vîntul se lovea de copac şi copiii credeau că tatu lor tot tae lemne; ş'apoi plecă prin altă parte acasă in goana calului.

Aşteaptă copiii cît aşteaptă acolo, mîntuie şi de jucat, că acu li era foame de nu mai puteau, şi băetu zice cătră surioara lui:

— Soro dragă, tata a fi plecat acasă ş'a fi uitat de noi; hai noi indărăt pe jos spre casă.

— Dapoi ştim noi drumul frăţioare, şi nu ne-om rătăci?

— N'ai grijă că am lasat eu semne pe drum, şi o să ajungem drept acasă.

*

Cînd moşneagul se intoarse acasă cu căruţa,

plîngînd după copii cari i-au lasat in mijlocul pădurei flămînzi, in prada fiarelor salbatice, — găseşte pe babă veselă şi chiuind de bucurie, — şi unde pregătise masă mare cu pui fripţi şi plăcinte unsuroase şi vin deajuns, şi zise moşneagului:

— Hai ş'om mînca ş'om bea, că avem de unde şi cu ce, şi bine că nimene nu ne mai scînceşte la ureche şi nu ne mai poate supara.

Se pune moşneagul, mînîncă cît mînîncă, că mai mult noduri inghiţea decît bucăţele; şi după ce se satură şi baba şi moşneagu, zice moşneagu către babă:

— Uite nevastă, cîtă mîncare o ramas dela noi, poate să mai mînînce şi să se sature incă trei oameni; ce-or face bieţii mei copilaşi, flămînzi prin pădure, şi unde or fi ajuns ei.

— Iaca sîntem şi noi aici, strigă deodată amîndoi copiii dela fereastă.

Moşneagul aleargă bucuros şi-i aduce in casă şi-i pune la masă şi'i ospătează.

Da baba turba, nu alta.

*

Adouazi iar baba că numai decît să ducă pe copii şi să'i lepede mai departe, că altfel zi bună n'a mai avea cu dînsa in casă.

Moşneagul cîrc şi mîrc, dar n'are ce face, că cu muerea ră n'o scoţi in capăt cîtii hăul! Ie iar pe copii, îi sue in căruţă şi pleacă.

Da baba dracului pricepuse cum ş'o insemnat

băetu drumu, şi ascunse toată cenuşa din casă; aşa că băetu neavînd ce lua, luă o mînă bună de tărîţă şo puse 'n sîn, şi pe drum tot presură cîteoleacă, ca să'ş insemne calea.

Ajung in pădure mai departe, şi apoi iar tatăsău cu momele şi măgulele, îi lasă intre nişte copaci deşi, şi fuge repede acasă.

Spre sară iar văd copiii că nu se mai intoarce tatu lor, şi vor să pornească şi ei indărăt acasă. Cînd caut urma, urma nu mai era, că se lasase paserile cerului şi caprele selbatece şi culesese sau linsese toate tărîţele.

Aşa au ramas ei in pustia ceia ş'au înoptat acolo.

*

Adouazi dimineaţă încep iar a umbla să resbată din pădure afară; da cu cît umbla mai mult cu atîta mai mult se rătăceau şi se afundau prin pădurea care părea că nu are sfîrşit.

O sete grozavă îl cuprinse pe băet; şi de nicăeri nu vedea apă curgînd, decît numai pe urme de fiare se oprise dintro ploae repede cîte o leacă de apă. Şi băetul se pleacă să soarbă apă dintro urmă de lup.

Da sorăsa-i zice:

— Frăţioare dragă, nu bea apă din urma cea de lup, că in lup te'i preface şi mi'i mînca.

Băetul ascultă şi nu bău din urma cea de lup, şi purcese inainte. Şi fiindcă setea băetului nu se

mai potolea, văzu iar o urmă de urs cu oleacă de apă intrînsa, şi zise surorisa :

— Rău mă arde setea sorioară, şi trebue să beu de aici.

Şi sorăsa-i zise iar :

— Nu bea frăţioare dragă, că asta-i urmă de urs, şi dacă'i bea in urs te vei preface, şi ai să mă sfăşii.

Şi băetu au ascultat ş'au mers mai departe ; ş'au dat apoi peste o urmă de cerb.

— Din asta nu mă mai opri soro, că nu mai este cu putinţă să merg inainte, că pojarul îmi usucă pieptul, ş'am să beu chiar de m'oi preface in cerb.

Şi sorăsa oftă numai din fundul inimei şi nu'l mai opri; băetul bău şi se prefăcu indată intr'un cerb nalt şi frumos, cu nişte coarne mari lucitoare de păreau că are o coroană cu pietre scumpe pe cap ; nici nu fusese până atunci in pădurea ceia cerb ca dînsu şi nici nu mai era să fie altu.

Ş'au mai mers aşa cît au mers, ş'au dat de un copac gros, gros şi scorburos, şi fata s'o gîndit să'ş facă acolo, în scorbura copacului celuia, oploşală ; şi cerbul de coarnele lui cele mari nu putea să intre si el in scorbura copacului şi dormea la rădăcina lui.

*

Iaca că intr'o zi Imparatu locurilor celea hotărăşte să facă o vînătoare mare, impreună cu toţi

boerii lui cei mari şi haitaşii de prin satele de prin prejur, şi cum mergeau ei după vînat, iacă zereşte imparatul prin pădure pe cerb, şi rămîne incremenit de frumuseţa lui, şi nu-i mai vine să tragă cu puşca in el.

Se ie după cerb şi tiptil-tiptil, ajunge pănă la copacul cel scorburos, in care cerbul îş vîrî capul ca să vorbească ceva cu sorioara lui.

Cînd se apropie impăratul cerbul îl vede, da fiind că-i era sora acolo, nu fuge, ci stă pe loc că ce s'a intîmpla surorisa să se intîmple şi lui.

Imparatu vede că trebue să fie ceva in scorbura copacului, şi merge lîngă copac, şi se uită pe deasupra capului cerbuiui, şi vede inuntru scorburei pe fată. Da atîta de frumoasă i s'o părut fata asta imparatului, că o rămas incremenit, că aşa frumuseţă decînd era el nu mai văzuse, şi se amoreză de ea lulea.

*

Cheamă imparatu pe boerii lui, le arată fata şî cerbu, şi le spune că el vra s'o iee pe fată de nevastă.

Da fata'i zice:

— Prenalţate imparate, eu după tine m'oi duce, că alta nici n'am ce face, dar să cruţi viaţa cerbului istuia, că el fratele meu este şi fără dînsu n'aş putea să trăesc nici eu.

Imparatu îi făgădui că va lua şi pe cerb şi l'a ţine şi ingriji cum nu se poate mai bine 'n lume

ca unul ce este fratele celei ce are să fie impărătească.

Şi s'au dus la tîrgu lor, ş'au făcut nuntă mare de-au poftit pe nouă imparaţi la dînsa, şi cîntau muzicele de se răsunau dealurile şi văile, şi toţi se mirau că aşa frumuseţă de impărătească până acu nu le-au mai dat ochii să vadă.

*

Au trăit ei vro doi ani aşa cu bine şi veselie, impărăteasa in curţile ei, şi cerbului îi făcuse loc de culcare in florărie şi numai cu erburile cele mai alese era hrănit.

Da imparatu avea la curtea lui o fată de ţigan găsită, care de multă vreme tot umbla să tragă spre dînsa inima imparatului, şi acu învaţase farmeci de cele grozave dela o vrăjitoare ce trecuse prin satu cela.

Şi pecînd lipsea odată imparatul dela curte, că se dusese iar la o vînătoare mare,— că lui îi plăceau grozav vînătorile, — se luă impărăteasa să se primble prin grădină cu fata cea de ţigan. Şi ajungînd lîngă un habuz frumos, pietruit numai cu iespezi de marmură strălucitoare, zise fata ţiganca către impărătească :

— Ian să ne plecăm spre apa asta limpede şi să ne privim care din două sîntem mai frumoase.

Impărăteasa se plecă să se uite in habuz, da ţiganca dracului dădu o brîncă impărătesei incît se sprăvăli in apă ; şi tocmai atunci stătea acolo un

moron mare cu gura gascată şi inghiţi dintrodată pe impărăteasa de vie.

Dacă văzu ţiganca că o prădădit pe impărăteasă din viaţă, făcu farmeci aşa ca să iee ea faţa împărătesei să nu mai cunoască că ea-i ţiganca şi nu impărăteasa.

Şi cînd veni imparatul dela vînătoare, unde'i sări ţiganca in gît şi'l pupa şi'l desmerda, de se miera şi imparatu ce dragoste aşa de mare o pălise acu, cum nu avusese impărăteasa nici in ziua dintăi a nunţii.

Peste noapte, stînd de vorbă cu imparatul, ţiganca zice imparatului:

— Dragă imparate, am visat un vis, că dacă n'om tăe şi n'om mînca pe cerb, vai ş'amar are să fie de noi.

— Ce vorbeşti dragă? îi zice imparatul; cum să tăiem pe fratele tău! tu care ţinei aşa de mult la dînsu, acu să cei să'l tăiem?

Ţiganca că să moară, să piară, că numai decît să taie cerbul!

N'are ce se face imparatul, şi cînd se scoală a doua zi dimineaţă, zice bucatarilor ca pe desară să tae cerbul şi să facă bucate la masă din el,— şi se duce imparatul la vînătoare.

*

Toate slugile jălea pe bietul cerb şi nu inlegeau ce gust i-a venit imparatului să tae pe fratele impărătesei.

Aude şi cerbul de poronca imparatului,—şi'l podideşte lăcrimele,—şi el, care ştia ce s'o intîmplat cu sorîsa, alergă degrabă la habuz, ingenunche lîngă mal şi incepu a cînta jalnic aşa:

— Leliţă Ileană
Roagămite, roagă,
Tu la Dumnezeu,
La 'nparatul tău,
Că neagra de ţigancă
Imi răpune viaţa!
Lighene spoite,
Cuţite-ascuţite
Pentru cerb gătite.

Atunci impărăteasa sorîsa răspunde tot in cîntec din fundul peştelui care o inghiţise:

— Dragu liţei cerb
Roagămite, roagă,
Tu la Dumnezeu,
La 'nparatul meu,
Să tocmească oameni
Să tragă năvoade,
Şi ca să mă scoată,
Din peşte 'inghiţită.

Şi iaca pe acolo pe lîngă habuz sa afla atunci un Logofăt mare a imparatului, şi auzi tot cîntecu, şi se infioră tare, şi alergă cu mare grabă de spuse imparatului.

Cînd auzi imparatu, in grabă mare poronci la toţi năvodarii din tîrg să'ş intindă năvoadele şi să păscuiască toţi peştii din habuz; şi cum păscuiau un peşte mare, cum il spinteca şi căuta pe

impărăteasa; şi iaca prinde şi pe moronul cel mare, şi cînd îl spintecă găseşte înăuntru lui pe impărăteasa sora cerbului, vie şi nevătămată.

Şi'i spune impărăteasa toată istoria imparatului, şi imparatu poronceşte ca intro clipă să iee soldaţii pe ţigancă, s'o lege de cozile a doi cai hărăpeşti, şi cu un sac de nuci lîngă dînsa; şi dă vînt cailor, şi unde pica nuca pica şi bucăţica din ţigancă.

Ş'apoi au domnit in pace şi bucurie ani o mie —şi povestea asta un moş bătrîn mi-o spuso mie s'o spun la toată lumea şi ţie, ca şi nouă cît vom trăi bine ca imparaţilor in veci să ne fie.

AȘA MERGE CÎNTECU ...

Moș Zbîrciog, bun gospodar,
Ședea fără de habar
La vatră; ș'a lui nevastă
Tot cu ochii pe fereastă,
Ș'asculta,
Parc' aștepta ...

De afară 'ncetinel
Se aude-un cînticel:
— Leano, Leano unde ești?
Ce nu vii să mă'ntîlnești?
Rău m'arde in piept un foc
Că'n iasară n'am noroc! ...

Nevasta răspunde'ndată,
Lîngă geamuri tupilată:
— Brîușor roș de matasă,
Nu mai face umbră'n casă ...
Că Zbîrciog
Ii lîngă foc,

Şi'ş coasă opincile
Şi-usucă obielele !

Sbîrciog atuncia intreabă
Pe nevasta lui in grabă :
— Da ce mornăi fa nevastă,
Colo lîngă cea fereastă ?

Ileana făr'a mai sta,
Ii răspunde iac'aşa :
— Aşa merge cîntecu,
Batăte 'ntunerecu ! ...

LA CLACĂ

Nuvelă anecdotică.

Cap. I.

care cuprinde istoria mea, a cuconaşului Guţă, a flautului, a ghitardei, a scripcei, a clăcaşilor, a de-brîului, a ţigancei care plîngea pe feciorusău, a Pepelei cu Dracu, a călugărilor cari s'au prefăcut in magari, şi a unei istorii, şi mai groaznice decît toate, scrisă pe spinarea lui conaşu Guţă.

Nu toţi din cinstiţii cetitori îş pot face o idee dreaptă despre ceea ce vra să zică clacă, şi despre toate farmecele ei ;— iată pentru ce eu, mi-am pus in gînd să vă vorbesc puţintele cuvinte despre aşa intîmplare, ca să vă pricepeţi şi dumnevoastră care n'aţ fost pela clăcuit, cum se petrec lucrurile peacolo.

Claca e cea mai plăcută petrecere a ţăranului;

cumătria, jocul la sărbători, nunta, priveghiul, sau orce alt soi de petrecanie, nu-s' niciodată mai vesel decît claca, care este însă mai preţuită decît toate, pentrucă e şi producătoare. Petrecere cu folosinţă, vra să zică treaba cea mai bună depe faţa pămîntului.

Cînd proprietarii mari sau mici, au de curăţit nuci, de desghiocat popuşoi, de ales fasole şi altele, inloc de a tocmi oamenii cu ziua sau cu bucata, pentru aşa treabă, ei chem cea mai mare parte de locuitori din sat, copii, femei, voinici şi bătrîni, şi puindule dinainte cîteva vedre de vin şi unul sau doi lăutari, de cari se găsesc pela sate, popuşoii se desghioacă in mijlocul cinstirilor, a de-brîelor şi a poveştilor, şi atît proprietarii, cît şi clăcaşii, sînt totdeauna mulţămiţi de ispravă.

Mă intîmplasem şi eu la vie la cuconu Ilie, depe Vişan.

— Desară am să fac o clacă mare, să ajuţi şi tu la desfăcut nuci, să inveţi *brîul* şi *bătuta*, şi să mai croeşti la gugoşi de cele tîrgoveţe!... îmi zise cuconul Ilie, cu un glas şăgalnic.

Dar, nefericire!, tocmai pela toacă cuconul băgă de samă că lăutarii ce'i tocmise, şi cărora li dăduse şi o bucată de franc arvonă, n'aveu gînd să vie să cînte, şi că clăcaşii incepuse a se aduna de-a binele

Ce'i de făcut? ce'i de dres?

Lui conaşu Guţă, feciorul dumisale conului Ilie, îi veni o idee in cap:

— Babaie! zise dumnealui, aprins la vorbă cum

era; ştii una? — mata să cînţi din flautul cel plesnit pe care l'ai aruncat astă iarnă in pod, şi eu oi cînta din ghitarda neneicei! Cît pentru musu Fănuţă, (aşa mă chiamă pe mine), musu Fănuţă a bate din dairaua cea cu care am jucat ursul la Sfîntu-Vasile.

— Alei, Guţă! dar eu n'am mai cîntat din flaut de vro 5 ani de zile, ş'apoi ghitarda neneitale n'are decît 2 strune. Apropont! tu ţigănaşule, ştiam că invăţai să cînţi din scripă la coşervatoru din Eş; — am şi eu o scripcă in gherghir, rămasă dela răposatu cumnăţel, şi are incă misepare trei strune, c'o stat tot desfăcute...

Cuconul Ilie cum zise vorba şi purcese să caute scripca, iar conaşu Guţă porni după ghitară, flaut şi daira.

Păcatele mele! inchipuiţivă in ce belea trebuia să pic. E adevărat c'am invăţat vro cîteva săptămîni la Conservator *doremifasola* din scripcă; ba ştiam incă şi *Gîndul meu la tine zboară*, şi un *De-brîu*; dar aceste nu mă puneu in stare să cînt inaintea unui public... fie şi dela claca.

Amîndoi cuconii nu intirziară a veni cu toate instrumenturile subsuoară, iar conu Ilie cu multă gingăşie, îmi dădu in mînă scripca, zicîndumi:

— Ei dă, nu te mai fasoli! sămi incepi cu un de-brîu, să se ostenească ţăranii la picioare, ca să stee mai mult la claca!

Ce să'i faci? — pusei mîna pe biata scripcă şi cîn căutai să o strunesc puţin, struna a treia plesni!

— Nu mă descurajez, zisei eu in gîndul meu;

Paganini cel orb dădea pe o singură strună concerte; eu — voi putea cînta pe două strune macar un biet de-brîu.

Ajunserăm la locul clacei, care se orînduise a fi in dosul hambarului şi in faţa lunei pline. Clacaşii şedeau pe brazde de iarbă verde; dar noi ne acăţarăm pe-un poloboc deşert, ca mai indămănatic pentru cîntat.

Şi... incepurăm! — Vai, eu eram cel mai iscusit din toţi cîntăreţii, — iertaţimă că mă laud! — judecaţi ce erau ceilalţi, prin urmare. Răsunetele ce sloboziau tovarăşii mei musicanţi, mă făceau să sar puţin cîte puţin depe poloboc.

Ţăranii jucau de săriau firele de iarbă in sus ca rupte de furtună.

Ia mai fă şi mie-un loc
Că'mi arde călcăiu'n foc!

striga Tudor, capul jocului:

Făte roată-curcubeu,
Ca să intru'n joc şi eu!

striga un alt flăcăiandru; şi tot aşa multe şi nesfîrşite chiote se auziau la fiecare ocolire a brîului. După vrun cias şi mai bine, abia jocu se potoli.

— Moş Androane! moş Andronic! deacu apucăte de spus la năsbutii de a nitale, să niai rîdem cîte e oţîră,— strigară deodată mai mulţi clacaşi.

Moş Andronic se şterse pe musteţe, dupăce supsese o cană de vinişor acriu, şi, cu un glas gros şi rar, începu:

— Am să vă spun cum plîngea o ţigancă pe feciorusău care murise de năjit; ci-că plîngea ia aşa:

Dragul mamei, pui gurgui!
Cum i-o rămas scripca'n cui!
Şi că bine'i mai şedea
Cu-antereu şi cu giubea!...

Dar un romîn o intreabă:

— Da avea?

şi ţiganca răspunde:

— Ba nu avea,
Dar avea de gînd să'ş ia!

Un chiot fără sfîrşit zbucni intre clăcaşi, cînd moş Andronic sfîrşi de cîntat pe nas bocetul ţigancei. Cuconului Ilie însă, se vede treaba că nu'i plăcu tocmai cîntecul, că i se păruse că moşul Andronic ţintise in mine cu cîntecul ist ţigănesc.

— Ia spune altceva Androane, da mai cu noimă, mai cu vinîncoace!

— Bine coane, ţ'oi spune una cu Pepelea şi cu Dracu, cînd a luat pe popă.

— Să auzim! strigară clăcaşii!

— Amu, Pepelea se făcuse dascal; amu, el avea mare ciudă pe popă, pentrucă popa vinea cu noaptea in cap la biserică, şi aşa şi Pepelea trebuea să meargă mai de dimineaţă ca să toace.— Ii trăsneşte in cap dascalului o năsbutie; spune popei intro dimineaţă că i s'o părut că dracu umblă prin biserică. Popa îş face cruce, da nu crede.

— Cum dracu! zice popa, — să intre ucigăltoaca tocmai in sfîntul locaş dumnezeesc?... nu se poate!

Aşa, intro dimineaţă, Pepelea vrînd să facă feliu popei, prinde un porc mare şi colţos şi'l inchide in biserică.

Amu, popa, ca de obiceiu, se duse la biserică; şi cînd deschide uşa, porcu, dupăcum îi obicciul lui să stee tot cu rîtul la uşă, odată ţîşni afară, dar ţîşni printre picioarele popei, şi se anină in antereu, trăgîndu'l pe bietul popă ce rămase incălecat de-a intoarsele pe porc, cine ştie unde!

Saracu popă spăriet, şi cu sufletu in dinţi, striga cît ce putea:

— Rămîi sănătos dascale, că pe mine m'o luat dracu!

Dar dascalu rîdea vîrtos in clopotniţă, şi nici de gînd n'avea s'asculte văităturile popei!

— A dracului o mai fost şi Pepelea, mornăi o babă ce curăţa mai iute decît toţi la nuci.

— Hei! da ian stăi să vezi cum Pepelea a prefăcut Vinerea sacă in Vinerea grasă, zise Andronic, tăindui vorba babei:

Amu, pe cînd Pepelea nu era încă dascal, el tot era foarte evlavios; şaşa intro Vinere sacă merse la biserică ca să se închine.

Cînd veni rîndul să vie diaconul cu discul, Pepelea îş aduce aminte că n'are nici-o leţcae chioară să dee la disc. Amu, cum ţine el lumînarea intro mînă şi căciula în cealaltă, cînd se apropie diaconul cu discul, Pepelea alăturează lumînarea de mîna diaconului care ţinea discul, şi pune căciula dedesubt. Diaconul simţi deodată că'l frige rău, şi scăpă discul cu toate părăluţele ce le strînsese în căciula lui Pepelea. Pepelea, ca om cuminte, coteşte prin norodul pravoslavnic, şi se face nevăzut.

— Auzi porcu-de-cîne! strigă baba Domnica; nu s'a găsit să fure de prin alte locuri? nu s'a temut ucigă'l toaca că l'a bate Dumnezeu?!

— Ei lasă, jupîneasă! nu mi-te mai inciuda amu, că ţ'oi spune una şi mai boacînă, cu prea sfinţii călugări cari s'au prefăcut în magari!

— S'o ascultam! zi-o moşule, zi-o! strigară iar mai toţi clăcaşii.

— Amu odată, urmă a povesti plin de duh moşneagul, un răzăş bogat avea un magar, fivar faţa cinstită! Intro zi, îl leagă de coada căruţei, că ştii, că măgaru nu'i chip să'l pui dinainte; îl leagă, cum spusei, de coada căruţei şi purcede la iarmaroc ca să'l vîndă. Iacîtă că pe drumu cela mergeu şi doi sfinţi călugări...

Da călugării ieştia, se vede treaba că nu erau tocma neam curat de romîn, că erau nişte potlogari de cei de frunte. Călugării văd magaru legat

de coşul căruţei, şi nu prea le stă la indămînă; acu, se sfătuesc cum să fure măgarul?

— Ştii una, cucernice frate? zice unul către celalt; — să deslegi funia magarului şi să fugi cu dînsul — şi ca să nu oblicească hoţul de răzăş de lipsă, eu mi-oi pune căpăstru magarului in gît ş'oi să alerg după căruţă.

Celalalt se prinde, mai ales că era să fugă cu magaru, şi călugărul cel dintăi se inhamă la coşul căruţei. Merge aşa o bucată de loc şi osteneşte de alergat călugărul cel care se legase in locul magarului, că indrăcita de căruţă fugea avan.

— Hei! frate! frate! — incepu a striga călugărul legat, — stăi puţintel frate, să'ţ spun un cuvînt dulce...

Omul cu căruţa dă cu ochii indărătul lui, şi se spărie grozav cînd vede că in locul măgarului, ducea legat cu funia de gît, pe un preasfinţit călugăr; el opri căruţa degrabă şi desleagă pe cuviosul părinte; — apoi îl intreabă că ce i s'a intîmplat?

— Apoi păcate dela Dumnezeu, fiiule şi frate. In vremea mea am fost călugăr eu: dar am greşit... că greşala dela diavol este, şi dela strămoşii noştri ni s'a lasat spre moştenire... Ş'aşa, am mîncat intro sfîntă miercuri numai o jumătate de ou răscopt, că 'mi era nuştiucum la inimă, şi m'o pedepsit Cel-de-sus să mă prefac şepte ani in măgar.... Şi tocmai acu, păcatele mele, s'o isprăvit cei şepte ani, şi iarăş mi s'o dat chipul de mai nainte.

— Vai! ce spui părinte? strigă bietul om in-

spăimîntat; şi cum n'am ştiut eu să te ţin mai bine şi să'ţ dau toate trebuincioasele!

— Nu face nimica frate; magar am fost, ca magar am indurat toate. Te rog numai cinstitule fiu să mă laşi să dau o goană pănă la mînăstire, să-mi mai văd cele treburi, cari de şepte ani....

— Dute părinte, zise omul făcîndu'ş trei cruci mari: — şi iartămă te rog, — că pe sufletul meu că n'am putut pricepe una cît asta.... că atunci....

Călugărul sări in sus de bucurie, şi vroi s'o rupă de goană.

— Da uite ici părinte, — îi zise iarăş răzăşul, — ie sama bine sfinţite, să nu mai greşeşti care cumva vrodată, să te prefacă iar Cel-de-sus in vro lighioae!

— N'ai grijă fiule, că m'oi păzi eu bine, îi răspunse călugărul, rupîndo la goană...

Deastădată chiar cuconul Ilie şi cuconul Guţă se umflau de rîs, şi toţi se ţineu cu mînele de pîntece de mult haz ce făcuse de isteţimea boaitei...

Dar nucele se curăţau cu toate astea, şi cîteva coji sburau din cînd in cînd pe deasupra capetelor babelor şi a moşnegilor, şi se opreau drept în cosiţele fetelor, care, cînd ţipau făr de veste, făceau pe moş Andronic să cam încreţească din sprincene.

— Rîdeţi, rîdeţi boeri dumnevoastră, dar incă nu i-am dat de capăt; mai este incă tereret la istoria călugărului.

— Amu, răzăşul cela, peste vro lună de zile se duce la iarmaroc ca să'ş cumpere alt magar. Dar

ş'au pus in gînd să'l caute bine, să nu cumva să mai fie vrun suflet păcătos de a vreunui prea cinstit părinte, ca să n'o mai păţască ca cu celalt.

— Tot aşa tîrguind el prin iarmaroc, numai iată că dă cu ochiul de magarul lui pe care'l furase călugării. Precum omul îş cunoaşte magarul, magarul îş cunoaşte omul; cînd îl văzu magarul pe stăpînul său, numai iaca incepu a sbiera cît îi ţinea guşteru şi a se trage după dînsul.— Ehehei! da răzăşul meu prinsese amu la minte!...

Se dete pe lîngă urechea magarului, şi îi şopti incetinel:

— Ei părinţele! spusuţam eu bine să nu mai pici in ispita diavolului că te-a bate iar Cel-de-sus?

Deacu nu mai am ce'ţ mai face; eu n'am parale de prăpădit dacă'ţ place să mănînci ouă răscoapte in zile de post!...

Şi răzăşul se depărtă cu grabă de bietul magar, care sbiera de'ş ducea gura la ureche după bietu stăpînusău.

— Da prost o mai fost şi răzăşul! strigă conaşul Guţă, frămîntînduse de rîs; şi tot rîzînd şi intorcînduse cînd pedeoparte, cînd pe alta, numai să'l vezi că face huştiuluc-bof! depe poloboc,— pică cu picioarele in ghitară, rupe toate strunele ce mai avea, ba incă'i sfarmă şi burduful şi mănunchiul.— Dacă vede aşa lucru, cuconul Ilie se infurie, ie flautul de un capăt, şi cu celalalt capăt unde incepe a mi ţi'l măsura pe conaşu de'i mergea la spate ca la sacul cu fasole, de rîdeau şi clăcaşii, şi pănă şi cînii de bietu conaşu Guţişor.

Cînd mîntue de măsurat conu Ilie pe conaşu dumisale, se trezeşte că din flaut nu i-o mai rămas decît ciotul ce'l ţinea in mînă.

— Na! destulă treabă!... strigă dumnealui furios; n'ai mai fi ajuns să'mi scoţi bunătatea de flaut inainte! Ţineam la el ca la doi ochi din cap, şi mai dihai decît la tot neamul tău cel pricopsit, mangositule!

Dar cuconaşu o rupse de goană acasă, buhăind cît îi ţinea glăsuşoru cel de cuc de baltă, şi arătînd la toţi pe cîţi îi intîlnea spinarea lui ce'i ardea mai tare decît pojarul.

Şi... or mai staţi, cetitori iubiţi, să se mai potolească pojarul lui conaşu Guţă, ş'apoi in capitalul viitor v'oi mai spune pataraniile ce s'au mai intîmplat la claca asta,— că s'o mai intîmplat multe şi mărunte.

Cap. II,

in care aveţi să faceţi cunoştinţă cu cinstita faţă a coanei Aspaziţa, ş'a să auziţi povestea muerei harnice, harnice,—de n'o prinde locul: apoi, după aceia, povestea şoricelului cu sărbuşca, ş'apoi povestea, ista şi eu,—cîntecul lui jupîn Iţic cel dela Dorohoi; — apoi a să auziţi cum cîntam eu şi cu conu Ilie o *bătută*, şi cum numărau clăcaşii bătăile, şi.... or mai lasă şi pentru celalt capitul, care'i şi mai frumos decît iestelalte.

Trecu cît o fi trecut, vreme la mijloc, ca de-o îmbrăcătură de femeie,—nucile se desfăceau al dracului, de vreme ce toţi acu pusese limba'n teacă, că se temeau să nu infurie mai tare pe conu Ilie, — şi numai deodată, — mincaoar cioarele! — numai ce să vezi că ţişneşte pe uşa casei boereşti cum ţi'i şerpoaica, prea cinstita coană Aspaziţa, alui conu Ilie, — care şi cînd era in toate minţile, nu era tocmai-tocmai de şiguit cu ea, dar încă cînd o sghihuia ceva.....

Nici una nici două, din trei paşi ajunge in faţa cuconului, pune mînile în şolduri, şi unde îmi începe deodată cu guriţa cea ca trîmbiţa dela pojărnicie:

— Dapoi bine nefrijitule, paraponisitule, golanule, se poate să'ţ faci tu rîs şi bagiocură de Guţişorul neneiei? să'l afansariseşti inaintea poblicu-

lui?!..... nu ţ'o fost pacat de Dumnezeu, mangositule, stropşitule, burduhosule! — că'mi vine să'ţ scot ochii....

— Iartă Aspa-pazicu-cuţă!.... incepu a zice tremurînd bietul conu Ilie; iartămă puiuşor că nu's eu de vină ..... da dracu m'o impins.... că Guţă ista ţ'o stricat ghitarda mătălucăi, şi ştii mătăluţă cît de mult ţineam eu la ghitarda mătăluţei.

— Cum se poate! ghitarda me? ah modio!.... Atîta îm mai trebuia! Oi să rămîn deacu şi fără instrument de amozament!.... Nenorocită fiinţă, dar cum de-ai stricat tu bunătatea mea de instrument!? ghitarda mea care o avem suvenir dela bădiţa, Dumnezeu să-l ierte

— Hihîhî!.... neneie!.... moş Andronic o spus o poveste cu magarii care s'au prefăcut in călugări, şi eu am rîs de crăpam, pănă ce am venit de a tăvălucu peste ghitarda matale...

— Moş Andronic ista numai de năsbutii îi bun! Taci dragu mamei, taci, nu mai plînge! c'am să trimet eu la Eş, la vrun teslar ca s'o dreagă.

Coniţa Aspazica se năcăji a şterge feţişoara cea inbojorată a lui conaşu Guţă de lăcrămioarele ce-i curgeau ca boabele de fasole.—iar conu Ilie şedea ca un cotoi plouat intre hambar şi poloboc, temînduse ca nu cumva să mai deie pricină de furie coniţei sale.

Lui moş Andron se vede că'i venise acu gust să impace lucrurile, şi dupăce mai trase o duşcă dintrun cofăel cu vinişor, ce stătea neclintit lîngă dînsul, începu :

— Nu v'ar fi cu supărare coniţă'i ! — ştii niata la clacă, ca la clacă! se vorbeşte, se şugueşte, se cinileşte, ca să ne mai treacă din urît şi să'i facem şi treaba cuconului. De nu vă va fi cu banat, eu aş mai spune vro năsbutie de-al de-ale mele,— mă ştii amu şi d-ta coniţă, că m'ai ascultat de multe ori, — pentru ca să vă mai inveseliţi cea amărăciune.....

— N'ai de cît să spui mă rog, — cine te opreşte? numai ie'ţ sama la ce vorbeşti... mai cu moral, mai.... că vezi că mai sînt şi boeri pe aici.

— Apoi ceea cu moraru am uitato, da ţ'oi spune eu alta şi mai frumoasă; las pe mine coniţă că doar....

—Vai modio! şi eu sînt nepeptănată şi numai in ronddişabră! — strigă deodată coniţa, cam spărietă, şi uitînduse la mine cu multă sfială.

— Las puiule! incepu conul Ilie, că nu face nimică; musiu îi caşi din familie. Mai bine şezi şi mătăluţă şi ascultă o leacă... să mai rîz puţuntel...

Coniţa se invoi să remie intre clăcaşi, şi moş Andronic incepu iar :

— Amu am să vă spun una cu o muere harnică, harnică, da harnică.... de-i amirosa urma pe unde călca.

Cică era odată o muere, care de gospodină şi harnică ce era, ajunsese numai intro cămeşă. Bărbatuseu cheltuise tot ce avusese la suflet ou dînsa, şi acu şi el nu mai avea decît ce era pe dînsul. Dela o vreme şi cămeşa ceia a femeei se

inegrise cum ţ'ii ceaunu, că nu se mai indura nici s'o clătească.

Amu, intro zi, cum şedea ea ca de obiceiu toată ziua răzămată cu coastele pe fereastă, numai iacă că zăreşte in depărtare pe bărbatuseu viind dela tîrg şi aducînd ceva alb subsuoară. Ei, deodată, îi trăsni prin minte, că bărbatuseu îi aduce o cămeşă nouă. şi strigă cît ce putu la el:

— Ehei! bărbate! da cămeşă-i aceia?

— Ba-i gîscă, măi nevastă.

Muerea nepricepînd bine ce a zis, respunse barbatului seu:

— Ci las să fie şi ingustă bărbate, că tot is strîmtă eu in şolduri!....

Şi muerea incepu a ţopăi intrun picior de bucurie, — şi numai deodată face haţ! cămeşa cea neagră depe dînsa, ş'o aruncă in fundul cuptiorului cu foc, de intro clipă s'o prefăcut in cenuşă şi scrum.

Cînd se apropie barbatul de casă, strigă:

— Na măi nevastă iastă gîscă s'o faci friptură şi umplută, să ne ţinem saţul pe cîtăva vreme.

Cînd văzu muerea că era gîscă şi nu cămeşă, şi ca ea rămăsese cu....

— Ian continueşte Androane cu deaeste! — strigă furioasă coniţa Aspazica. Tot betizuri de ale voastre ţărăneşti. Ceva mai puţin scandalos n'ai mai găsit de spus?

— Neneiţă! incepe conaşu Guţă, — lasămă să spun şi eu una mai frumoasă decît a tuturor.... cea cu şoricelu şi cu sărbuşca....

— Spune dragul neneei, spune! răspunse coniţa,

cu o dorinţă nespusă de a'ş vede odrasla sa incepînd a ţine cuvîntări in *poblic*.

— Amu, era o babă ş'un moşneag,—incepu Guţişor. Da baba era bătrînă, şi moşneagu bătrîn. Amu baba şi cu moşneagul aveau un şoricel, şi'l ţineau şi'l ingrijau ca pe un copilaş. Amu, cînd s'o dus baba şi cu moşneagu la biserică, baba o lăsat pe şoricel să păzască la foc o oală cu sărbuşcă. Amu, cînd o inceput să fiarbă oala, sărbuşca o inceput să sară din oală şi să stropească pe vatră, şi stropea şi pe şoricelu care şedea pe vatră şi păzea oala cu sărbuşcă, la care îl lasase baba şi moşneagu, care se dusese la biserică să se se inchine. Amu, şoricelu care era singur acasă, că baba şi cu moşneagu se dusese la biserică să se inchine, şi care şedea pe vatră, cînd sărea stropii din oala cu sărbuşcă, care incepuse a ferbe, se frigea al dracului. Amu, şoricelu se tot frigea, şi incepu să zică aşa sărbuştei: — „Ia sama sărbuşcă, nu sări in mine că eu oi sări in tine! — Ia sama sărbuşcă, nu sări in mine, că eu oi sări in tine..." Amu, sărbuşca nu se astîmpăra şi tot frige pe şoricel. Amu, şoricelu se mînie deodată pe sărbuşcă care sărea pe dînsul şi'l frigea, şi deodată face ţop !! in oala cu sărbuşcă....

Aice, conaşu se puse singur pe un chiot de rîs de nu se mai ştia pe ce lume se mai află... Dar din ceilalţi nimeni nu rîdeau de frumoasa poveste a şoricelului şi a sărbuştei.

Cînd se mai linişti Guţişor, se uită holbat la toţi.

— Da ce? — voi nu rîdeţi de şoricelul babei ş'a moşneagului? întreabă el furios.

— Ba am rîs conaşule, zise un alt moşneguţ,— moş Aftanasă; da acu ne-o mai trecut hazul poveştilor! că am face mai bine să mai începem cu altăceva; cu niscavai cimilituri, or cu....

— Ia spune Aftanasă vr'o cimilitură, că eu le pricep pe toate, strigă tot Guţă.

— Apoi, conaşule, ia ascultă: Mănăstire'ntrun picior, ghîci ciuperca ce-i?

Clăcaşii buînră cu toţii de rîs, dar nu respunse nici unul. Da conaşu Guţă, după puţină gîndire, începu a striga:

— Ştiu eu! ştiu eu! Trebue să fie pălăria neneiei cea nouă, pecare i-o cunpărato babaia anţerţ din Tîrgu-Cucului!

Un alt hohot de rîs şi mai puternic isbucni între clăcaşi.

Dar coniţa, infuriată de dobitocia micului seu ingeraş, îi lipi o palmă peste gură şi nu'l mai lăsă să vorbească.

Deastădată boerul voi să curme cu poveştile şi cimiliturile, şi zise:

— Lăsaţi la dracu boscoroadele ieste, şi mai bine vre unul din voi să cînte ceva de inimă albastră, or de...

— Bucuros coane, răspunse moş Aftanasă. Dacă ţ'a fi pe poftă să'ţ cînt cîntecul lui Jupîn Iţic dela Dorohoi, cel cu chiruţa de usturoi?

— Cîntă'l! cîntă'l! — strigară cu toţii!

— Apoi nu ţ'ar fi cu suparare, conaşule cu

scripca... (aista cram eu), să'mi ţii hangu, că merge mai dulce.

— Ţi l'oi ţine bucuros! respunsei.

Ce să'i faci? — îmi pregătii scripca şi începui a trage pe cele două strune groase ce mai remăsese.

Moş Aftanasă începu a cînta cu glasul lui subţire şi tremurător, care cam aducea pe jidoveşte :

Frunză verde baraboi,
Oi, oi, oi!
Jupîn Iţic dela noi,
Oi, oi, oi!
O purces la Dorohoi,
Oi, oi, oi!
C'un chiruţ di vusturoi,
Oi, oi, oi!
Iaca'n drum un talharoi,
Oi, oi, oi!
Lui Iţic îi zice: stoi!
Oi, oi, oi!
Să'mi dai irmilici tot noi,
Oi, oi, oi!
Că de piele te jupoi,
Oi, oi, oi!
Iţic strigă: Vei! a goi!
Oi, oi, oi!
Talharoiul da cît doi,
Oi, oi, oi!
Scutura prin buzunare,
Scutura pe subsuoare,
Scoate irmilici cu suta
Şi îi da zapis cu bîta;
A-io, ioi, oi, ioi, oi, ioi, oi, paschidni goi!

Frunză verde baraboi
Oi!
Vine Iţic înapoi,
Oi!
Făr' chiruţ şi fără boi,
Oi!
Şi fără irmilici noi,
Oi!
Şi tot strigă: — Vei! a goi!
Oi!
Bată'i focu talharoi,
Oi!
Nu mai merş la Dorohoi,
Oi! ioi! oi!

De pe la jumătatea cîntecului un rîs nebun cuprinsese pe toţi; chiar eu nu mai puteam ţine hangu cu scripca, aşa de poznaş intona moş Aftanasă şi istorisea patarania jidanului.

Pănă şi coniţa Aspazia, din posomorîtă ce era, acu se ţinea cu mînele de pîntece şi chicotea cît ce putea, şi se învîrtea, de mă lovea cu cotul in coaste hăt-dea binelea.

— Brava ţie, moş Ftanasă! cuvîntă cuconu Ilie! mai bine te făceai un aftior la tiatru la Eş, că bine mai dai pe jidoveasca... la mai cinstiţi băeţi şi fetişcanelor din cea cofă, şi desghiocaţi mai cu inimă...

Clăcaşii incepură a primbla cofa şi vro două cofăele dela gură la gură.

— Să trăiască boieru şi coniţa! roadă la casă, şi mană pe moşie! spor şi izvor să dee Domnu! striga fiecare cînd punea doaga la gură.

— Amin! respundea la toţi cuconul.

După ce fiecare se şterse pe buze, lui moş Aftanasă, — care primblase cofăelele pela toţi, — şi pare că'ş făcuse o parte mai bună, (vorba ceia: cine 'nparte parte'ş face), — îi veni gust de joc.

— Moş Androane, zise el, ia mai adă'ţ aminte de cele tinereţe, — şi să-i tragem o bătută de cele cum îi trăgeam pecînd ne resărea puful la musteţi!

— Că bine zici măi Tănasă! cînd giuca şi Domnica de 'i pîrîia copita. Ia hai şi tu fa Domnică, de'ţ mai scutură cele bătrîneţe!...

— Se vede c'aţ mîncat masalar, batăvă cioarele! Atîta mi-ar mai trebui acu... Eu nu pot să' mi tîrîi piciorul şi vouă vă vine a zburda!

— Ian taci tu fa, că mofturoasă ai fost amu vro patruzeci de ani, şi mofturoasă eşti ş'amu.

— Hai Tanasă să'i dăm noi singuri din călcăie, să crape flăcăii şi leliţele de ciudă.

— Ian zi conaşule cu scripca, nu ţ'ar fi cu suparare, o bătută!

Da unde, pacatele mele, să ştiu eu a cînta bătuta? nici idee n'aveam ce mîncare'i aceia! — Cuconul Ilie trebui să mă scoată din incurcală. Spusei neştiinţa mea d-sale, şi d-lui, după puţină chibzuinţă, găsi cu cale să cînte însuş din gură, şi eu să'i ţiu hangu cu scripca.

Lucru fu minunat! Conul Ilie începu a cînta un fel de de-brîu foarte repede, pe nişte cuvinte, cari de nu vor fi fost cumva din limba sanscrită, apoi de sigur că erau din cea tătărască; judecaţi singuri d-voastră, în ce limbă cînta conul Ilie: — că zicea cam aşa:

Dira i dam hăi da ram!
Dam da ira ram tă tam!
Darda ira tamtî ramtî!
Tra la hîra tîra tramtî!...

și tot așa înainte.

Pe mine deocamdată mă bufni un rîs pe care nu'l puteam stăpîni deloc, cu toate că coana Aspazicuța boldise niște ochi foarte galeși la mine.— Conu Ilie însă nu se descurajă de rîsul meu și urmă tot înainte cu „dam-da-ira ...“

Dădeam și eu cu arcușul pe nenorocitul instrument, iar moșii Andronic și Aftanasă țupăiau de li pocneau opincele ca puștele.

Iaca una! iaca două!
Iaca trii! și iaca nouă!
Hop! hop! cîte două,
Păn la nouăzeci și nouă!

Așa număra bătăile călcăiului moș Andronic, ce 'mi cîrnea mai țapîn decît Tănasă, încît și căciula îi sbura de pe scăfîrlie. Da nici moș Tanasă nu era de lepădat, că mi-ț făcea cîte o întorsătură pe vîrful degetelor de credeai că'i cucoșul cel de tiniche de pe vîrfu casei cînd bate vîntu mai a dracului.

Și... da ia să mai lăsăm o lecuță pe moșnegi să 'ș scoată din capete cu bătuta lor, — ș'apoi, voi mai spune eu în capitulu viitor ce s'o mai întîmplat pe urmă.

Cap. III, şi cel de pe urmă.

Cei ce-or ceti capitulul ista să iee sama să nu se pre ingrijască de „spaima lui conu Guţă“ că nu-i aşa de spăimîntătoare precum se pare la inceput; — apoi să'ş deschidă urechile in patru ca *să vadă* istoria ficiorului de rabin, cel pre priceput, care de mult ce era priceput, un lucru tot nu l'o priceput. ☞ De aseminea cetitorii capitulului acestuia vor învaţa cu multă uşurinţă *limba păsărească.* ☜ Apoi are să urmeze povestea Neamţului cu Boboteaza — şi la urma-urmei are să fie ceva şi mai şi, — da asta nu v'o spui — că să nu se răsufle pînă ce'ţ ajunge cu cetitul la sfîrşit...

Cînd toţi se săturară deabinelea de ţopăit şi de hopăit, şi începură să se aşăze fiecare pela locuşoarele lor, numai ce s'auzi deodată un ţipăt îngrozitor eşind din gîtlejul lui conaşu Guţă.

— Valeu !... nineiţă! băbăiţă! nu mă lasaţi !.. săriţi !...

Cu strigătele ieste Guţă sări arsa depe poloboc, se aruncă inspre coana Aspazica, şi se ascunse deodată după roadeşamra d-sale.

Toată claca sări in picioare, deasemenea conul Ilie şi chiar şi eu, sărirăm spărieţi depe polobocul nostru, şi cu toţii incepurăm a intreba şi căuta ce se intîmplase?

Toţi intrebară cu grabă pe conaşu Guţă de

pricina spaimei lui; dar Guţişor nu mai putea să zică nici cîrc, aşa'i scobîlţăeau dinţii in gură de tare ce tremura.

— Daţi puţintică apă puiului! — începu a striga cît ce putea coana Aspazica; nu vedeţi că nu mai poate nici vorbi! pacatele mele! — stupiţii in sin oameni buni să nu-i fie rău, — că eu nici nu mă mai pot' mişca depe loc, aşa m'o cuprinscu mînuţele-i de dindărăt...

Conul Ilie nu ştiu de unde scociorî indată şi aduse o cană cu apă, cu care incepu a stropi pe mititelul şi a'i da să beie cîte puţină; mai multe babe incepură a'i stupi in sin, şi cu chiu, cu vai, după vrun sfert de ceas abia i se descleştă braţele de roadeşamra mămucăsa.

Fiecare se grăbia să intrebe din ce pricină s'a spăriat aşa de grozav, ce a văzut? ce a simţit? ce l'a apucat?

— Apoi.. apoi... incepu a vorbi Guţişor, — era să mă mînînce...

— Cine mă rog? cine? zise coana Aspazicuţa mai veninduş in fire.

— Ia... ia gînsacul cel mare, care scoase capul pe sub hambar şi se uita chiorîş la mine!

Inchipuiţivă cît de iute s'au prefăcut groaza cea mare ce cuprinsese pe oameni, intrun hohot nesfîrşit şi neastîmpărat!

A trebuit vreme ca cît ai rîşni două-trei căuşuri de popuşoi, pănă să se potolească chicotele clăcaşilor toţi... că rîdeau şi moşnegii, şi babele, şi

flăcăii, şi fetele, şi ţincii, şi pănă şi cinii rideau de aşa pataranie ne mai pomenită...

Mai era vro doi saci de nuci de desghiocat, — şi lumea cam sfîrşise de spus tot ce avea de spus, şi de cîntat, şi de jucat, şi de toate.

Da mama Domnica se păstrase ea, şirata! pentru urmă, că ştia ea bine că gustarea din fundul ulcelei îi totdeauna mai dulce.

Şi aşa Domnica, in mijlocul tăcerei tuturor, deschise gura şi incepu:

— Dacă nu mai aveţi nimeni ce să spuneţi, apoi să vă spun eu una.

— Spune! spune mamă Domnică, strigară toţi clacasii.

— Amu, să vă spun povestea cea cu feciorul cel de rabin, care o gîndit el douăsprezece zile şi douăsprezece nopţi intregi delaolaltă, fără să mînînce, fără să beie, fără să se... odihnească.

Amu, intrun sat mărişor, — n'a fi fost departe depe aici, — era un rabin, ş'avea un ficior foarte invaţat. Cînd vorbea vro vorbă se stringeau toţi jidanii la gura lui, ca să priceapă ce le-a spune, şi tot pare că nu mai pricepeau. — Amu, intro zi ficiorul zice rabinului ca să-i deie o odae lui singur, in care să nu intre nimene şi să'l lase singur aşa douăsprezece zile intregi, că are de gînd să gîndească un lucru foarte mare, — ş'apoi dacă s'a gîndi el, are să spue la lume o mare iscoadă.

Cu grabă mare moşneagul de rabin dădu ficiorusău odaia, şi el se incue cu cheia pe dinăuntru. Amu rabinu merse prin toate satele de prinprejur,

şi începu să deie de veste să adune toată pozderia de jidani de pe acolo, ca să fie gata a douăsprezecea zi, să asculte iscoada cea mare a ficiorului său.

Indată jidanii sau adunat cu toţii, ca calicii la praznic — şi cînd sau împlinit cele douăsprezece zile însfîrşit, ficiorul rabinului deschise uşa. Eşă afară şi fiindcă nu mai încăpe de mulţimea ce era în ogradă, se sue pe un stog cu fîn, şi începe a cuvînta aşa:

— Fraţilor! — sau cum le-a fi zis el acolo pe limba lui, — uitete ce-am gîndit eu! — Eu am gîndit aşa: că dacă toţi munţii şi toate dealurile şi toate deluşoarele şi toate dîmburile şi ridicăturile s'or face numai un singur munte, nalt, nalt, nalt!... Şi dacă toate apele, şi mările, şi lacurile, şi riurile, şi pîrăile, şi isvoarele, s'or face numai o apă mare, mare, mare.... Şi dacă toţi copacii, şi copăceii, huceagurile, şi tufarii, şi mlajele, s'or face numai un singur copac mare, şi gros, şi nalt, şi ciotoros... Şi cînd toate topoarele şi ferestreile, şi bardele, şi cuţitoaele, s'or face numai un topor mare, mare, şi tăios, tăios.... Şi dacă toţi oamenii şi babele, şi copiii, şi jidanii s'or face numai un jidan mare şi gros, şi spătos, şi nalt şi voinichi!... Cînd acel jidan voinichi, a lua toporul cel grozav în mînă, s'a sui pe muntele cel nalt, ş'a începe a tăia în copacul cel gros... şi cînd copacul cel gros are să pice hopai-durai în balta cea mare, mare, mare!... ai-vei ghişein!... cum are să facă **pliosc!!!**

— — — — — — — — — — — — — —

Istoria asta puse vîrf tuturor celorlalte. — In vremea aceasta însă din nuci mai rămăsese timerice.

Luna era plină, sus pe bolta cerului, şi parcă se uita galeş şi zulipsitoare că nu poate lua şi ea lua parte la veseliile clăcaşilor.

Mama Domnica voi să inceapă să mai spue altă pătăranie, că dă, — atita'i era greu ei pănce incepea,—pe urmă....

Dar conu Ilie o intrerupse, şi'mi vorbi aşa:

— Ia deacunainte, musu, îi rîndu d-tale; să mai spui şi d-ta vro gugoaşă depe la tîrg, că multe mai ştiţ a indruga şi voi...

— Dar... eu nu ştiu poveşti...

— Ei dă, nu te mai face! — începu şi coana Aspazica; parcă eu nu team văzut c'ai invăţat *aclamaţia* la Coşervator la Eş. — şi cine invaţă aclamaţia trebue să ştie să vorbească multe de toate!...

— Dacă nu ştiu nimic?!...

— Nu se poate! trebue să vorbeşti ceva, — că de nu, ar zice ţaranii că eşti fudul sau prost, pardon de impresie.

S'a incheiat! trebue ca să vorbesc... Imi luai şi eu inima in dinţi, şi căutînd in deşert să'mi amintesc ceva de vorbit, incepui şi eu... cum o fi să fie:

— Stimabili confraţi! Situaţia necertă in care spiritul meu se află postat in momentul prezent, — atît de delicat, — in care e necesar să debutez pe arena oratorico-descriptivă, nu'mi permit de a uza de toată forţa senzibilităţei şi a raţiunei mele buleversate, intrun mod spontaneu, şi de a dizerta asupra unui sujet demn de atenţia şi consi-

deraţia unui cerc rustic şi amuzant, „en même temps“ bine dispus, ca al d-voastră; — de aceia, pe motivul şi baza nepreparaţiei spirituale, nu pot improviza o disertaţiune sau descripţiune, care să nu vă anuieze, ci dincontra, să vă amuzeze, să vă instruiască oarecum, să vă...

— Ei! ian taci conaşule, — incepu moş Andronic, — că noi nu ştim nicicacît păsăreşte! Numai Iftime a Popei şi cu Măndica Domnicăi pricep păsăreşte... Ş'apoi ştii, — acu la bătrîneţe să mai înveţi rabla la treapăt...

— Ian taci tu, mă Androane! zise supărată Domnica, lasă pe conaşu să vorbească, — că mare mîndru îi mai umblă limba'n gură... parcă chiscuesc grangurii. — Ia mă Iftime, mai vorbeşte şi tu ceva păsăreşte cu Măndica mea, — că te-am auzit alaltaeri la pîrlaz, că unde mi-o dădeai repede de părea că numai vrăbii îs la gura voastră!

— Păi! — de n'a fi cu supărare — respunse Iftime, un flăcăuaş morocănos, care în toată vremea se uitase pe sub gene la Măndica.

— Ci vorbeşte mă! zise conu Ilie.

— Măpăndipicăpă, incepu Iftime, — mepergipiîpînhupuciupu?

— Hapaiupubăpădipicăpă! — respunse Măndica.

— Icpesapamapasăpănuputepevapadăpănipimepenepe.

— Napaiupunipicipiopogripijăpăcăpămăpăpăpăzepescupuepeupubipinepe!

— Auziţ fetişcanaţa me ce bine ştie a ciripi?— strigă baba Domnica cu o mare bucurie.

— Ia nu-ţ mai lăuda marfa, că nu-i cea mare scofală dacă ştie şi ea a vorbi păsăreşte. — Ar fi mai bine să ştie a toarce, a ţese, a ghili cea cînepă...

— Ia mă rog jupîne Androane, să nu-mi bajocoreşti fata, că n'ai fost în stare să faci nici atîta...

— Ho! ho! strigă conu Ilie; nu vă sfădiţi aice! — daţi din mînă mai răpede, doar s'a isprăvi mai degrabă ieste nuci ce-au mai ramas! — Ia mai spune tu măi Tănasă ceva, — că cu muerile să n'o începi, că n'o mai poţi sfîrşi cu bine.

— Apoi mai ştiu eu una, de nu v'a fi cu supărare — şi oi spuneo pe cea cu Neamţu la Bobotează, respunse Aftanasă.

— Fie şi cea cu Neamţu, zise cuconul.

— Amu, începu Aftanasă, la o sfîntă Bobotează, un popă nu avea dascal ca să-i ducă căldăruşa şi să-i ţie isonul. — Aşa, scîrbit, purcede el pe drum, şi la un cap de pod, iaca că să întîlneşte cu un neamţ perpelit şi rufos, şi cu o oală de cele fără de toartă, cum poartă boerii pela Eş, în cap. Şi-i zice popa neamţului: „Mă neamţule, hai cu mine să duci aghiazma şi să'mi ţii isonul, — că ce-oi cîştiga om inpărţi frăţeşte.“ Neamţul bucuros, ia căldăruşa în mînă, şi popa îi cîntă odată pe drum, ca să deprindă: *In Iordan botezindute tu Doamne...*

Neamţul deprinde o ţîră să ţie isonul, — şi merg aşa intro casă de creştin. Amu, popa începe: *În Iordan botezîndute tu Doamne, închinarea trei-*

mei s'a arătat! — Neamțul începu oleacă să zică: *Iorda-da-nu-bo-bo-te* ... dar apoi i-se încurcă limba, uită cuvintele popei, și începu a cînta pe glasul bisericesc: *Tiu-riu-rum-ti-rum-ti-tu-ti, tra-la-ram-ta-ram-ti-tam!* Creștinii cînd auziră că neamțul îș bate așa gioc de glasu bisericesc, îl unflară la bătae, de cu-mare-ce sărmanu șoacăț putu s'o rupă de goană, — și popa după dînsul.

Mai învață popa vrun ceas-două pe neamț cum să cînte, — și cîne-cînește au umblat ei pela cîteva case, ș'au făcut ceva părăluțe. — Neamțul, pe drum fură toate paralele din caldare, și le vîră în buzunar.

Amu, cum s'o șterpelească el, așa ca să nu-i prindă de veste popa ?! — Trecînd pe-o punte,— cum era pîrăul înghețat, — odată se face neamțul că lunecă și se rostogolește pe ghiață, asvîrlind căldărușa cine-știe-unde !

— Părinte ! părinte ! — începu să țipe neamțul; — picat, scapat și paral 'nprăștiat !

Popa se uită cu jale la neamț — și in zadar mai căută, vreme de vrun cias paralele pe ghiață, — că n'au găsit nici lețcae chioară.

La urma urmei oftă părintele din greu și cuvîntă: „M'a fi bătut Dumnezeu, c'am dat prea puține mătanii Ilincăi lui Gavril Lungu ... dar, dacă'i fata prea slăbuță și gingașă ... se cade să aibă și ea o mîngîere pe lîngă țopîrca ei!

* * *

Nucele se mîntuise cu totul. In mijlocul clăcaşilor stătea o grămadă cît o căpiţă de coji desfăcute. — Cu toţii se rîdicară, şi ne rîdicarăm. Conu Ilie era foarte vesel de treaba ce i-au făcuto ţăranii; deacea, el singur le strigă cu glas tare:

— Ia, măi băeţi! inainte de-a ne despărţi, să-i tragem o horă cu toţii, — să ne scuturăm cele tinereţe! — O horă de ducă, să pîrîe cea nuc

Intro clipală ne prinserăm cu toţii de mînă, şi fiindcă nu era cine să ne cînte, incepurăm toţi a cînta singuri din gură, iac'aşa:

Frunză verde de urzică,
Scoate talpa moşulică!
Şi tot bate din pingică,
Să crape dracu de frică!

— Mandicăi! Măndico! — se auzi deodată strigînd baba Domnica, care se lăsase după puţină vreme de horă, şi incepuse a căuta pestetotlocu.

— Da unde ţi-i Măndica? — o intrebă moş Andronic.

— Ia o fi după hambar... Ba nu-i! Da unde eşti Măndico!? Măndică!

— Uite mă! că şi Iftime a Popei nu-i pe aici?! strigă moş Tanasă.

— Iftime bre! Iftime!

Dar nici unul, nici altul nu respundeau. Toţi clăcaşii se puseră să-i caute: unii pe sub hambar, alţii pe după casa boerului, — moş Andronic cu baba Domnica prin huciu.

În zadar căutară ei multă vreme, că nu dădură nici de-o urmă.

— Talharii! potlogarii! — striga cît ce putea Domnica; mi-or fi furat fata!...

Dar moş Andronic trage pe babă de mînică: — Ian mai moaeţ clonţul jupîneasă, nu face aşa gălăgie! Bucurăte mai bine că fata ta ştie limba păsărească!! N'ai auzito cît de bine ciripea cu Iftime mai adinioarea?

. . . . . .

Claca se mîntui, ţaranii unul cîte unul se duse pe la casele lor luîndu'ş sluga plecată dela boeri, — iar noi, cei de gazdă, ne suirăm în casele boereşti ca să ne luăm *sopeu*.

Şi... să ne vedem cu bine, dragi cetitori, că v'aş mai spune eu cum s'a bucurat baba cînd ş'a găsit pe Măndica... dar... vă las să vă închipuiţi şi dumnevoastră atîta lucru, că doar cap aveţi, minte ce vă mai trebue!

ION CREANGA

povestitorul poporal.

(Cîteva amintiri).

Mult drag fu el tuturor celor ce l-au cunoscut ca om *de omenie*, şi mult preţios a fost pentru literatura romînească, Creangă, *povestitorul poporal*, — ce a trezit un simţ aproape nou în gustul de cetire al puţinilor ce az la noi se încumăt a lua in mînă o carte sau o revistă, ca să'ş hrănească inţelegerea cu ceva mai puţin unsuros decît *beefstecurele* de pela *Binder* or *Hugues*, or mai puţin aromatic ca *Chambertinurile* şi *Văduvele Cliquot*.

Şi nu mult îi trebuia orcărui, ce avea prilejul să'i facă cunoştinţa, ca să vadă că prietenia, şi duhul cel blînd şi pururea voios al lui Creangă, era de o măsură cu totul deosebită de ale altor muritori.

Nu'i voi face eu nici biografia, nici critica in bine sau in rău a scrisclor, ziselor şi faptelor lui; ca unul ce l-am cunoscut şi fost mai adeseori in apropiere şi in vorbă cu dînsul, ţin să scriu numai cîteva trăsături de condei din fugă, despre caracterul său ca învăţător in şcoală, ca prieten in societate, ca infăţişare vrednică de ţinut minte, şi de urmat — de se poate, — in ţinta'i de propăşire şi de lucrare pentru binele obştesc.

* * *

La 1865 mă dăduse părinţii in Clasa I-a, Secţia I-a, a şcoalei dela Trei-Sfetitele, din oraşul meu, Iaşi; în Secţia I, (pregătitoare la cetire), era profesor un d. Vîrgolici; dar nu stătui aici decît 10 zile, şi fui trecut in Secţia a II-a, — căci d. Vîrgolici găsise că învăţasem indestul pentru secţia sa.

In Secţia a II-a, chiar in anul acesta venise un nou profesor, *Diaconul Creangă.*

Acesta era un tînăr zdravăn, balan, cu obrajii rumeni şi ochi scînteitori, iar hainele preoţeşti, cele de şieac cafeniu, ce le purta, îl arăta nalt şi chipeş — cît un *zdrahon!*

Şi eu, şi toţi din clas, copii, caşi cîţiva mai bătrînori, — că pe atunci se vedeau şi oameni cu barbă şi musteţi învăţînd abecedarul prin şcoalele publice, — ne uitam cu mare respect şi plecare la *domnul Creangă,* — lucru ce văzusem că nu se prea obicinuia in secţia *d-lui Vîrgolici.*

Creangă ştiu in cîteva zile să se facă şi iubit

şi temut de toţi şcolarii săi; căci avea chipul său deosebit de a se purta cu ei: cînd ca un părinte blînd, şăgalnic, alintător, — cînd ca un dascal serios, ameninţător, ce la fiecare clipă de neastîmpăr a cuiva făgăduia o *falangă grecească*, cum n'am mai văzut şi nici n'om mai vedea!...

Nu-i vorbă, niciodată el nu ne-a făcut să-i vedem falanga cu care adesea ne-a ameninţat, dar in schimb, ordecîteori era scos din ţiţini, multe linii mai rupea de palmile unora din şcolarii obraznici sau neinvăţători, şi multe grăunţe mai aducea el insuş in buzunarul antereului, de acasă dela el, ca să pue in genunchi pe ele pe aceiaş neascultători sau leneşi.

Cu cei buni, el era mai bun, mai drag decît un adevărat tată; el dădea şi sfaturi, şi lucruri bune de mîncat şi medalii frumoase da aninat la piept; dela el gustăi intăi nuci de cocos, — asupra cărora a ţinut in clas, înainte de a jertfi două bucăţi mari şi ochioase, o cuvîntare foarte folositoare, atît despre cum cresc şi la ce sunt bune, cît şi despre ţerile unde ele cresc.

Dela dînsul am prins însă pentru intăiaş dată *frica de rău*, — în urma unei intîmplări ce v'o istorisesc acum:

Era cu noi in clas un băetan cam de vro zece ani; numele lui nu mi'l mai aduc aminte; dar era un ştrengar de stîrnea colbu pîn'în cer. Ş'apoi se juca mai mult cu băeţii din clasele celelalte, mai ales cu cei dintr'a III-a ş'a IV-a. Intro zi, veni un şcolar dintr'a IV-a la *d. Creangă* să se jăluc

că ştrengarul nostru i-a luat, in joc, vro 20 de peniţe, trei condeie, 1 plumb, 1 cuţitaş şi nu mai ştiu ce.

— Dar cum v'aţ jucat de ai prăpădit aşa de multe lucruri? intrebă profesorul.

— Iată cum, — eu am înfipt peniţele şi condeele şi cuţitaşul şi celelalte cu vîrful in pămînt, şi el bătea cu o peatră dela 3 paşi, — şi pe care le culca la pămînt, le lua.

— Dar el nu a infipt nimica in pămînt alături cu tine?

— Nu!

— Da tu ai bătut la ţintă in lucrurile tale?

— Ba nu, că mi-a spus că numai el trebue să bată la ţintă!..

Dacă văzu aşa lucru, Creangă se apucă să cotrobăească prin buzunare pe băetul cu vina, şi intradevăr găsi la dînsul toate cîte zicea păgubaşul că i s'a luat. — Numără in totul vr'o cincizeci de bucăţi.

Luă toate aceste bucăţi şi le înşiră pe o masă lungă; apoi hotări ca ştrengarul ce pungăşise pe băetul din clasa a IV-a de atîtea lucruri, să facă cîte o matană cu trei cruci, cu faţa inspre răsărit, şi decîte orî se va ridica de jos, să pue mîna numai pe cîte un lucru din cele luate, şi să'l inapoiască păgubaşului.

Băetul fu silit să facă ce i s'a hotărît, şi astfel de cincizeci de orî a ingenunchiat, făcînd o sută cincizeci de cruci, pănă ce a fost in stare să'ş ispăşască greşala sa.

Sute de istorioare ca acestea se petrecură in cursul anului; *Domnul* (cu acest singur cuvînt Creangă pretinse să'l numim cu toţii), ştia pe toate să le impace intrun chip foarte priceput, şi prin al doilea semestru, clasa aceasta era o adunătură de băeţi *de zahar*, toţi eram mai smeriţi decît sfinţii in timpul clasului; eşam, după sfîrşire, doi cîte doi, in pas măsurat, soldăţesc, şi numai hăt-departe rupeam rîndurile în liniştea cea mai patriarhală.

Deşi pe vremea aceia nici că se pomenea de sistemul lui Fröbel, (de abia se scosese din intrebuinţare slovele cirilice, acăror urme se vedeau incă pe nişte tabele din clas), Creangă adusese o sumă de tablouri ce infăţoşau animale, plante, maşini şi alte lucruri din lume, — şi după ele, chemîndune pe fiecare lîngă dînsul, ne explica care cum se cheamă, ce treabă face, la ce e bun, şi alte multe, astfel că eu unul, — nici sfîrşisem bine clasul, şi intro zi luîndumă tata, pentru intăiaş dată in viaţa mea, la o menagerie cu feldefel de animale străine, — de cum intrăi pe uşă mă apucai să explic tatei ce este, cum se chiamă şi ce treabă face fiecare din fiarele ce erau ţinute in cuşte.

Mult se mieră tatăl meu de mine, căci el deşi bătrîn, nu le ştia aşa de bine toate, după cum i le spuneam eu; şi cînd i-am respuns că le-am invaţat după *portreturile ce le are d. Creangă*, parcă nu-i venea să creadă.

Părinţii mei fiind nevoiţi să se stremute cîtăva vreme la ţară, mă dădură in gazdă la insuş profesorul Creangă; ş'am locuit la el mai un an incheiet, adică ş'o parte din timpul cît urmai in clasa a II-a.

Costică fiul lui Creangă (astăz Căpitan la geniu), era de o vrîstă cu mine, şi odată cu mine incepuse a invaţa carte; eram prieteni *la catarămă*.

Amîndoi invaţam in larga ogradă a mînăstirei Golia, (unde'ş avea locuinţa Creangă, ca Diacon la acea biserică), amîndoi ne fugăream prin ţintirim, ne acaţam pe gardul depe care se putea privi la spitalul de nebuni, ce se află tot acolo; mergeam şi veneam dela şcoală tot impreună. Dar cînd ne intreceam cu joaca, sau intîrziam cu venirea acasă, o adevărată furtună ne aştepta. *Domnul*, (tot aşa-i zicea şi fiul seu), ne lua la mustrări, şi deşi eu strein, insă totdeauna eram mai cruţat decît Costică; Costică ducea tot greul nechibzuitelor noastre fapte: pe el îl punea in genunchi, pe el îl oprea dela masă, pe el îl trimetea să stee două-trei ceasuri afară, pecînd toţi ceilalţi stăteau in casă, da pe mine nu; eu insă mă simţiam totuş cu mult mai umilit că sunt cruţat, decît dacă miar fi dat cine-ştie-ce pedeapsă grozavă.

Mama lui Costică, soţia lui Creangă, era o femee tînără, gingaşă, frumoasă, şi cu un caracter din cele mai dulci; cu glasu'i blînd, ea căuta totdeauna să inlăture furtunile ce se stirneau deasupra capului nostru, cum şi in alte intîmplări de suparare a lui Creangă.

Se intîmplă odată, că voind să aprindă o lampă, aceasta se resturnă, luă foc, şi cuprinse in flacările-i pe biata femee. Creangă sări de pe scaunul pe care se afla, îş lepădă intro clipă antereul, şi'l asvîrli peste soţia lui, culcîndo la pămînt; noi, copii, incepurăm a ţipa, stînd incremeniţi pe loc; după cîtăva vînzoleală, fără ajutorul nimărui altuia, flacările se stinseră, — dar sermana femee se văita in durerile cele mai cumplite; i se arsese pe jumătate rochia, i se fripsese mînile, picioarele şi chiar o parte din obraz.

Durerea lui Creangă pentru această tristă intîmplare fu foarte mare, şi multă vreme s'a necăjit şi el şi sermana lui soţie pănă s'a putut tămădui de arsurile ce le căpătase.

*

Au trecut ani; am trecut prin şcoli; şi ne-am intîlnit in societate, ca oameni — eu copilul de odinioară, — alături cu Ioan Creangă, tot institutor, dar ne mai făcînd el parte din tagma preoţească, —adică inloc de diacon, fiind om civil, cu părul şi barba tunsă, cu strae nemţeşti, şi tot cu vorba lui senină şi prietinească de mainainte, şi tot in gură cu poveţele sau şăgile cele mai pline de duh.

Ştiu atîta că, pe cînd eram incă in gimnaziu, Creangă scriea articole politice in *Noul Curier Romîn* şi alte foi ale timpului, vorbea prin adunări electorale,—şi am auzit că pentru aşa *crimă*, a fost despopit de Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Calinic.

Ba chiar literatura *Convorbirilor* resună de cîteva versuri satirice ale d-lui Iacob Negruzzi, la adresa Diaconului Creangă, — cel ce se amesteca in vorba boerilor ce candidau la deputăţie, — şi astăz incă se poate ceti *Electoralele* zisului autor şi director al revistei ieşene (pe atunci), in care *Popa Smîntînă* (poreclă ce i se dăduse lui Creangă), juca un rol important.

Deşi luat in zeflemea de *Convorbirile Literare*, — nu trecu mult şi Creangă deveni unul din colaboratorii cei mai preţioşi ai acestei foi. — O serie de ani in şir el a publicat acolea niste adevărate mărgăritare scoase din dulul şi inima poporului romînesc, şi date spre cetirea tuturor, in limba cea mai originală, cea mai drăgălaşă din cîte s'au vorbit de noi romînii.

Cine n'a cetit: *Povestea lui Harap-alb*, *Soacra cu trei nurori*, *Dănilă Prepeleac*, *Ivan Turbinca*, *Capra cu trei ezi*, *Moş Nechifor coţcarul*, *Ion Roată*, *Punguţa cu doi bani*, *Popa Duhu*, *Cinci pîni*, *Povestea unui om leneş*, *Povestea porcului*, şi altele, şi mai ales cele trei părţi din *Amintirile sale din copilărie*, — nu'ş poate da pedeplin socoteală de farmecul ce păstrează in sine limba noastră, şi de măestria cu care Creangă a ştiut a-i scoate in vază acel farmec.

Nu-i vorbă, ţineam minte din clasul seu, povestea *caprei cu trei ezi*, — de pildă, — şi adeseori îmi reveniau in minte drăgălaşele versuri:

Trei ezi cucueţi
Uşa mamei discueţi,

Că mama v'aduce:
Brînză 'n buză,
Lapte 'n ţiţe,
Mălăeş
In călcăeş,
Drob de sare
La spinare.

dar cetirea aceleiaş bucăţi in *Convorbiri*, deşi in multe părţi schimbată de cum ne-o spunea in şcoală, (chiar şi versurile ce le citai), îmi făcu o nouă plăcere nemărginită, — şi dela apariţia acelei poveşti, pănă cînd scriu aceste rînduri, poate de 5 sau 6 ori am recitito incă cu nesaţ.

Apoi, cine a cetit pe *Moş Nechifor coţcarul*, şi nu'ş reaminteşte fără vrute, depildă, cele trei versuri cu totul originale:

Alba 'nainte, alba la roate,
Oiştea goală pe de oparte,
Hii! opt-un cal, că nu's departe Galaţii, hii!

Mai toate poveştile sau naraţiunile sale sînt presărate cu o sumă de versurele ca de-al de aceste, sau cu fraze de-o făptură neobicinuită prin gura tîrgoveţilor, de mulţi neauzite, şi neînţelese in adevăratul lor cuprins.

Cît e de dulce adevărata limbă romînească, — cum o grăesc ţaranii dela munţi mai ales — nu'ş poate da samă decît acel ce iubeşte intradevăr şi se pasionează pentru literaturele poporale, afundînduse in inţelegerea şi judecata cea vecinic cum-

pătată, restrinsă, dar vecinic curată, dreaptă, poetică, nesiluită, a ţăranului romîn, şi rare sînt mintile lustruite la strugul Universităţilor şi al altor şcoale inalte, cari să poată şi pătrunde şi reproduce acel duh, naiv şi înţelept in acelaş timp;— trebuesc nişte minţi anume croite pentru aceasta, — ceeace rareori se găseşte cu indestulare.

*

Creangă a fost destul de lustruit, dealtmintrelea, prin invăţăturile dela tîrg; totuş, el a păstrat, cu o sfinţenie de necrezut caracterul, naivitatea, înţelepciunea şi icoana mijlocului in care a deschis ochii, — şi cîteva rînduri de-ale lui sînt deajuns să ne dee o idee de cum gîndea şi cum scria el.

Intăia lui *Amintire* se incepe aşa:

> Stau cîteodată şi'mi aduc aminte ce vremi şi ce oameni mai erau in părţile noastre, pe cînd incepusem şi eu dragă-liţă-Doamne a mă rîdica băeţaş la casa părinţilor mei in satul Humuleşti, din tîrg drept peste apa Neamţului; sat mare şi vesel, impărţit in trei părţi, care se ţin tot de una: Vatra satului, Delenii şi Bejenii. Ş'apoi Humuleştii şi pe vremea aceia nu erau numai aşa un sat de oameni fără căpătăi, ci sat vechi, răzăşesc, intemeet in toată puterea cuvîntului; cu gospodari tot unul şi unul; cu flecăi voinici şi fete mîndre, care pe lîngă horă ştiau a invîrti şi suveica, de vuea satul de vatale, in toate părţile; cu biserică frumoasă şi nişte preoţi şi dascali ca aceia, de făceau mare cinste satului. Şi părintele Ion de sub

deal, Doamne ce om vrednic şi cu bunătate mai era! — Prin îndemnul seu ce mai de pomi s'au pus in ţintirim, care era ingrădit cu zaplaz de bîrne streşinit cu şindilă, şi ce chilie durată s'a făcut la poarta bisericei pentru şcoală ; ş'apoi să fi văzut pe neobositul părinte cum umbla prin sat din casă in casă, impreună cu bădiţa Vasile a Ilioaei, dascalul bisericei, un holteiu zdravăn, frumos, şi voinic, şi sfătuiau pe oameni să'ş dee copiii la învăţătură.

Şi unde nu s'au adunat o mulţime de băeţi şi fete la şcoală.....

Şi pe astă strună, — mai bine zis in această dulce armonie, — urmează fără intrerupere, şi inflăcărează pe cetitor cu farmecul stilului seu, *agidoma* ca ai lui moş cutare sau cutare dela Humuleştii sei.

Las altora grija de a scoate mai in vază toate frumuseţele literare ale talentatului narator, aşa de curînd rîpit de-o moarte neindurătoare.

*

Creangă a fost pe lîngă un bun învăţător, bun părinte, bun literator, dar şi un om de mare veselie intre prietinii sei, — şi de multe ori Iaşul întreg răsuna de glumele sau poznele ce le stîrnea el.

La întrunirile politice, unde se discuta cu cea mai inflăcărată patimă chestia „celui ce va pune mîna pe putere", — două-trei vorbe glumeţe deale lui Creangă, punea în rîsete întreaga sală, şi intr'o încurcătură, nepomenită pe infocatul orator.

El făcea parte mai intotdeauna din opoziție, chiar cam și atunci cînd junimiștii sei ajunseră la putere.

Odată îș puse și el candidatura la deputăție... dar precum o făcu aceasta in mijlocul unui discurs cu totul original și plin de vorbe „de duh“ ce stîrneau pe toți ascultătorii la rîs, alegătorii luară drept glumă și candidatura sa, — și mi se pare că nici trei voturi nu s'a găsit la despoiarea urnei cu numele lui Creangă.

Mitropolitul Calinic intro vreme hotărî ca Arhimandriții, in ceasurile slujbei bisericești, să fie îngăduiți a purta *mitre*, (caşi Arhiereii), — lucru neobicinuit pănă atunci; atît i-a trebuit lui Creangă, — și ce-a făcut, ce-a dres, a găsit o mitră veche și stricată de nu'ș unde, a chemat un calic cam zmintit, cunoscut sub numele de *Simion nebunul*, și după ce i-a dat cîteva parale de băut, i-a pus mitra pe cap și l'a trimis să se primble cu ifos prin toate ulițele Iașului, și mai ales pe dinaintea curței Mitropolitului, cîntînd aste două versuri, pe o melodie particulară a lui:

Părinte Mitropolit,
Simion s'o mitruit!

La Congresul corpului didactic, ce in mai multe rînduri s'a ținut in Iași, Creangă era totdeauna criticul cel mai conștiincios al tuturor oratorilor, și chiar al tuturor isprăvilor Congresului:

— Aferim! le zicea el la sfîrșitul ședințelor; aț lucrat pănla genunchiul broaștei; mai poftim

şi la anul, să vă mai dăm un benchet la Binder or la Traian.. că la aşa lucru, — la o închinare de pahare, — tot prindeţi mai mult duh, — da la propăşirea învăţăturei... daţi înainte ca racul, păn se sparge'n fund sacul!...

Şi, ce-i drept, mai toate aceste congrese *didactice* au avut nişte fructe foarte seci... nici că se pvate mai seci.

La unul din congres, care se ţinuse in sala arsului Teatrn Naţional dela Copou, se strecurară la tribună o cale de oratori de toată mîna, cari plictiseau — mai mult sau mai puţin — publicnl ascultător.. Toţi insă o sfîrşiau cu fraza patriotico-dinastică:

— „Trăiască Majestăţiie lor Regele şi Regina! Trăiască Romînia!"

Veni la rînd şi un doctor-belfer de prin Muntenia; acest om al ştiinţei era incă şi mai puţin inzestrat cu darul vorbei — poate şi al priceperei — decît înaintaşii sei.

Creangă, care era in stal, plictisit caşi restul ascultătorilor, se rîdică in picioare, şi in mijlocul discursului doctorului, făcu următoarea intrerupere:

— Ştii una doctore! zi-i „Să trăiască Majestăţile lor Regele şi Regina, şi să Trăiască Romănia" şi închee, — că restul discursului d-tale îl pricepem noi...

Rîsetele salei întregi şi efectul ce au produs asemenea cuvinte asupra doctorului orator, făcură pe acesta să-ş inchee discursul in vro doue-trei minute, şi astfel publicul scăpă, prin poznaşa glumă

alui Creangă, de-a mai asculta toată patarania ce doctorul i-ar mai fi indrugat.

Tot atunci, incepînduse votarea unei chestii, cînd ajunse ca biuroul se intrebe şi pe Creangă de opinia lui, Creangă respunse :

— Apoi eu d-lor, sînt *pentru contra*...

*

Creangă a avut prilejul să-ş vadă incă fiind in viaţă necrologurile sale. Se respîndise intro vreme vestea că el a murit (din pricina unei boale grele ce'l apucase), şi gazetele bucureştene n'au perdut o clipă prilejul de a plînge cu multă pătimire trecerea lui la *viaţa de veci*.

Cînd Creangă însă îş reveni in fire, si un prieten îi dete gazetele cu mari cruci negre şi jalnice cuvinte pentru el, — el se puse pe un rîs nesfîrşit...

Apoi zise cătră prieten :

— „Dacă atîta era să-mi fie toată jelania, după moarte, îmi pare bine că n'am murit incă, — şi dee Dumnezeu să mor cînd s'or găsi oameni cărora să le pese... ceva mai puţin de unul ca mine.“

*

In vara anului 1885, aflînd că eram hotărît a merge pentru vro lună la băile dela Slănic, să-mi caut de sanatate, Creangă mă pofti să întîrzii cîteva zile plecarea, spre a porni odată inpreună cu el, care mergea mai in fiecare an la acele băi. Neam inţeles de zi, şi ne-am pornit odată.

In vagon eram numai noi doi barbaţi, o cucoană

cam în vrîstă şi, paremise trei fete ale ei. O bucată de loc tăcusem cu toţii ca piticii; dela o vreme însă, Creangă, care de felul seu era cît se poate de guraliu, rupsă tăcerea, adresînduse la doamna cea în vrîstă:

—„Incotro călătoriţi cuconiţă?

Cuconiţa se uită cu un aer măsurător din cap pănă'n picioare la Creangă şi intorcîndu'ş capul la loc, nu respunse nici-o iotă.

O altă tăcere cam lungă urmă; vremea era foarte frumoasă, şi ne plăcea să privim la priveliştile lungului Moldovei prin care treceam; deodată mă trezesc din visarea mea poetică, cu un emar pachet hodoronc-tronc peste cap; mă uit, picasă o cutie cu pălării, ghemuri şi alte măruntuşuri ce se inprăştiară depe poliţa de sus a vagonului; Doamna cea cu fetele sări din loc, îmi arunce o privire groaznică, şi se puse să'ş strîngă măruntuşurile depe jos — fără însă a murmura un singur cuvînt...

Dela o vreme, Creangă se apucă să'mi spue un şir de anecdote frumoase, cu ţigani, cu jidani, cu turci, feldefel, şi toate mă făceau să rîd, de mi-se încîrceia stomahul....

Nici-un zimbet însă pe faţa cucoanei sau a fetelor ei: erau nişte adevarate *n'aude, n'avede, n'a greul pămîntului.*

Lui Creangă asta'i făcea rău; la Bacău mă invită să ne schimbăm vagonul, şi după-ce intrarăm intrun altul, unde eram numai noi doi — incepurăm să ne intrebăm unii pe altul: că cine vor fi mămîiele celea cu care călătorisem pănă acum?

— Or fi mute, bre Bogdanaş!
— Doar şi surde?
— Mai ştii pac tul!
— Or fi streine...
— Or fi englezoaice.
— Or mari aristocrate!
—Ba mai degrabă nişte ochincăriţe inţolite, ce nu se mai injosesc să vorbească cu de-al-de noi?

In astfel de necurmate intrebări fără de răspunsuri sigure, ne petrecurăm mai toată vremea până la Tîrgul-Ocnei.

Aci ajungînd, inainte de a lua trăsuri spre a merge bucata de loc pe care încă nu e drum de fer, ne puserăm să mîncăm cîte ceva in birtul gării...

Veni chelnerul şi ne aduse o listă; eu cerui un bulion şi o friptură; Creangă stătu vro zece minute ca să aleagă între cele *şese* feluri de bucate ce erau pe listă. La urmă, cînd văzu că chelnerul perde răbdarea, îi dădu lista în mînă, indărăt, şi'i zise:

— Mie să'mi dai de toate; numai cată să fie porţiele cum se cade, nu numai unse farfuriele!

Asta mă făcu se holbez o păreche de ochi lungi.

Mie 'mi aduse ce poroncii; lui Creangă, deasemenea ce poronci el, şi anume: un bulion, apoi un borş de pui, un *cingemacht*, costiţe cu mazere, friptură la tigae şi friptură de frigăroi, udate de-o garafă, ceva mai puţin de-o jumătate de ocă de vin alb vechişor.

Mă uitam cu jind cum înghite cu o plăcere, cu un gust nespus, una după alta, borşul după bulion, friptura romînească după cea nemţască,— şi'l invidiam că nu sînt în stare să... fac şi eu ca dînsul,—barîm friptura ce o cerusem n'am putut s'o mănînc toată...

Dela masă se sculă, par'că mai uşurel decît cum era cînd se pusese.

Ne suirăm in trăsură; pe drum Creangă opri pe vezeteu la o crîşmă şi ceru o leacă de apă; o copilă de ungurean îi veni cu o cofiţă de cele de moşi, plină cu apă rĕce dela o fîntînă din apropiere; el o puse la gură, şi cînd o lăsă jos, cofiţa era aproape deşartă Dădu un gologan fetei, şi pornirăm eară.

Faţa 'mi mărturisea mirarea; da nu'mi venea să i-o spun. Creangă mă gîci, şi'm[1] zise:

— Hehei băete dragă! aşa mănîncă şi aşa bea romînaşul adevărat, cel născut şi crescut la coarnele plugului, nu ca fîrlifuşii depe la tîrguri, crescuţi in bumbac,—cari numai parcă tot bumbac mănîncă şi bumbac—se trezesc întro zi înloc de carne...

In Slănic şedeam amindoi in aceiaş odae; tovărăşia lui peste zi îmi era de o veselie nemaipomenită; peste noapte însă era un chin; căci boala sa mai totdeauna noaptea îl apuca, cînd ţi'i somnul mai dulce—şi trebuia să sar din pat spre a-i da ajutoarele trebuitoare.

*

Indată ce se lumina de ziuă, pe la 3 ceasuri, mult 3 jum., ne trezeam unul pe altul, ne inbrăcam in grabă şi mergeam noi cei dintăi la izvorul Nr. 3 ca să ne facem cura obicinuită.

Aici, între paharele de apă clocită, ce le inghiţeam mai mult in silă decît de bună-voe, Creangă nu mai înceta cu frumoasele sale znoave, glume, istorii poznaşe fel şi chip, încît trecea timpul cu ele, cît nici băgai in samă.

Ştia mii şi mii de versuri populare, care de-care mai frumoase şi mai hazlii. Din toate cîte mi-a spus nu mai pot reproduce az decît următoarele două bucăţi,— cari le-am fost publicat încă în acel an in revista *Familia*, din Oradea-Mare,— însă, după cererea lui Creangă însuş, fără a spune că le-am culeş dela dînsul, ci dindule ca culegeri direct din gura poporului.

Iatăle:

I

Frunză verde ş'un şalău
Şepte mori îs pe-un pîrău,
Toate macină la grîu.
Dar la moara cea din jos
O turnat puicuţa 'n coş,
Ş'o turnat grîu şi sacară
Ca să facă-o azîmioară,
Frămîntată 'n lăcrămioare
Şi coaptă la ţiţişoare,
Să de puiului să moară.

II,

Frunze verde Sîninoc
Purcesei intrun noroc
Pe'ntunerecu de foc. (!)

Nimerii la altă casă
Cu nevasta mai frumoasă,
Şi bărbatu-i nătărău,
Acolo să fiu şi eu!

*

Mi-a mai spus o poveste lungă, cu *Hărăpoaica cu buza de nouă oca*, poveste care ne-a ţinut sub un fag pletos vro 3 ceasuri neclintiţi, — dar din care, cu multă părere de rău o spun, nu-mi mai amintesc astăz decît prea puţine cuvinte.

Alte poveşti mărunţele cu scene foarte — deochiete, le spunea earăş fie la vremea mesei, fie cînd ne duceam să bem laptele sara la mulsul caprelor, in capătul satului.

Din pildele spuse de el, am publicat in acest volum chiar una, şi anume: *Spicul drept şi spicul plecat*, care mi-o istorisise cu prilejul venirei în Slănic a unui tînăr şi chipeş *capitalist*.. care umbla ţanţoş ca o lumînare de paşti, şi privea pe ceilalţi simpli muritori dela înălţimea... nasului seu.

Venind un fotograf, care poza *pe tinichea*, — fotografie aşa zisă *americană*, — invităi de mai multe ori pe Creangă să'ş scoată şi el poza. Dar mai totdeauna îmi respundea:

— Decît să dau un frăncuşor ca să mă văd lat pe tinichea, mai bine cumpăr cu el un coşuleţ de brînză sau de păstrăvi, — şi mi-a prii mai bine decît tinicheaua...

Intro zi însă, aflîndune şi cu d. C***, îl ho-

tării să ne pozăm trustei in grupă; ne aşezarăm intrun tufiş de lîngă sala de cură, Creangă stînd in picioare, indărăt, şi noi pe o bancă, eu la stînga, C*** la dreapta lui.

Cînd fotograful scoase cîte o tinichea pentru fie care din noi, zic lui Creangă:

— Voiu păstra această fotografie ca o adevărată icoană...

— Da, bine faci dragul meu! s'o păstrezi ca pe icoana *răstignirei lui Hristos!*

Ne pîcilise rău.. dar asta mă făcu să am o dragoste şi mai mare pentru acea icoană, care o păstrez şi astăz cu destulă smerenie.

*

Cît despre chipul cum ne urmam cura, am scris încă depe atunci intro corespondenţă din ziarul *Liberalul*, următoarele rînduri, în care Creangă e denumit sub porecla de „Părintele Smîntînă", de care dealtmintrelea nu se supara de loc:

Euşi cu *Părintele Smîntînă* avurăm fericirea de a ni se recomenda acelaş Nr. al izvorului (No. 2) şi ni se dete chiar aceeaş cabină. Diferenţa nu era alta, decît că „părintele" făcea bae intro cadă de zinc, şi eu in una de lemn.

Vroiţi să ştiţi, iubiţi cetitori, şi boalele noastre? — Nu vă temeţi! nu vă voi spune nimic ce ar putea să vă pricinuească oarecare desgust.

Eu — pătimesc de boala *ţiţilor afumaţi*; cîntăresc vro 60 de kilograme cu strae şi cortel. *Dl. Doctor* m'a asigurat că urmînd băile cu stăruinţă, voi cîştiga în greutate pînă pela 80 kilograme in vro două-trei septămîni.

Părintele Smîntînă pătimește de boala... *moronilor proaspeți.* Cîntărește vr'o 105—110 kilograme (cîntarul pîrîe sub sfinția sa), fără cortel și fără pălărie... *Dl. Doctor* „l'a asigurat" că urmînd cu stăruință băile, in curs de vr'o două septămîni, va scădea greutatea sa pănă pela 80 kilograme.

Cu această credință asigurătoare, luată dela omul științei, eu și *Părintele Smîntînă* urmăm inainte băile de apă minerală No. 2, in cabina No. 7.

Despre rezultat... cînd am revenit in Iași, neam cîntărit, și ce-i dreptul, eu trăgeam... 55 kilograme, iar Creangă 115 kilograme.

Intro dimineață, cum mergeam să ne începem cura la izvorul Nr. 3, ne suirăm pe podețul de lemn peste pîrăul Slănic, ca să privim la apa cea argintie, ce de astă dată se umflase mai mult ca de obicei, in urma unei ploițe din ajun.

Stînd așa și contemplînd valurile ușoare ce se sbăteau și năvăleau peste un zagaz ce era așezat inaintea podului, Creangă îmi zise:

— Te-am văzut că ai publicat multe poezii cu diferite subiecte. — Dacă ești voinic, fă acum niște versuri pe podu ista, și la priveliștea apei ișteia așa de strălucitoare, — și dacă mi-or plăcea, îț plătesc desară două pahare de lapte de capră...

Nu știu dacă ambiția de poet sau prilejul de a bea pe punga altuia două pahare de lapte de capră, mă făcu să'mi scot o bucată de hîrtie și un creion din buzunar, și să scriu următoarele rînduri:

Pe pod.

Tot curgeţi neastîmpărat
Strălucitoare, limpezi valuri;
Voi vă loviţi de stînci, de maluri,
Cînd clocotind,
Cînd lunecînd.

Ca voi gîndirea-mi ne'ncetat
Prin lungul rîu al vieţe'mi curge,
Cînd clocotind,
Cînd lunecînd.

Dar unde-ajunge, und' se scurge,
Gîndirea? valul?—
Cine ştie?—
Izvorul lor e'n cap —e'n vie...
Dar cine ştie gura lor?...
— Cel a toate ştiutor!

Cu mîndrie mărturisesc că l'am băut pe Creangă de cele două pahare de lapte de capră.

*

Intro zi un număr de vro opt sau zece inşi, prieteni, ce ne aflam la acele băi, hotărîrăm să facem o mică primblare pănă la graniţa transilvăneană, care nu era departe. Luarăm cu noi mai fiecare cîte ceva de ale mîncărei, căci ştiam că acolo n'o să găsim nimic, nefiind decît vro două-trei case ungureşti şi pichetul de dorobanţi, ce păzia marginea ţărei.

Dupăce ne ostenirăm indeajuns, umplîndune foalele cu dulcele şi nesăţiosul aer al munţilor, ne

oprirăm la pichet şi rugarăm pe vro doi dorobanţi, ce i-am găsit inlăuntru, să ne facă o *măliguţă*, că *udătură* aveam noi.

Un dorobanţ intro clipă scormoli un focuşor de lîngă un mal de pămînt, puse o pereche de *chirostii*, aşeză un ceaun ca de-o jumatate cofă de apă, şi cît ne căutarăm noi bine unde să ne aşezăm, măliguţa era gata, ochioasă ca o lună plină, aburoasă, resturnată pe-o mesişoară de lemn cu trei picioare scurte.

In loc de scaune ne dădură nişte buturugi tăetc de curînd.

Scoaserăm 2—3 coşuleţe de brînză din coajă de brad, le desfăcurăm, alăturea cu cîţiva păstrăvi afumaţi şi nişte *uscături* de porc, şi incepu fiecare a ciupi din măliguţă şi brînză, cîte-o bucăţică foarte delicată.

In zece minute toţi erau sătui... ba unii incepeau a se ţinea cu mîna de stomah, văicărînduse că „le-a picat ca un clei, or ca o piatră!"

— Clei şi peatră? intrebă Creangă; apoi halal de voi prietenilor. Să vă arăt eu cum se mănîncă măliguţa, ca să nu pice clei şi peatră la stomah.

Şi aruncă buşteanul de sub dînsu, — îş aşvîrli intr'o parte haina de doc ce-o avea in spate, — se puse greceşte pe iarbă, trase masa ceva mai lîngă dînsul,—şi in alte 10 mult 20 minute toată măliguţa, brînza, păstrăvii, uscăturile ce mai remăsese dela cei vro 10 inşi,—trecu in stomahul lui Creangă. in mijlocul unei tăceri adînci, ş'a unei

privelişti incremenite, cucernice, a tuturor meseniilor celor... cu stomahul aşa de delicat...

Pe neminţit,—dar vro ocă şi jumătate de mămăligă, un coşuleţ de brînză, şi nu mai ştiu cîte uscături şi păstrăvi o fi intrat in stomahul lui Creangă.

Indată ce sfîrşi mîncarea, se sculă, porni cu noi,—şi tot el ne intrecea in mers...

Ajuns acasă, incepu a'ş stropi mîncarea cu *o gărăfioară de vin* peste vro jumătate de ceas bău *o cofiţă de apă* curată, şi după o altă jumătate de ceas: *o altă* ***cofiţă de apă de pucioasă,*** dela izvorul No. 3.

Atunci, cu toată sfiala ce aveam de el, incă de pe vremea cînd fi eram scolar,—i-am zis:

— „Domnule Creangă, ai talent mare, caracter frumos şi mare,—dar faţă cu aceste toate ai ş'un stomah... peste măsură de mare...

— Burtă de fost-diacon, dragul meu! Ei, ce vrei! n'am putut să'mi părăsesc obiceiul odată cu lepădarea potcapului!

Nu ştiu dacă mulţi diaconi vor mai fi avînd o burtă ca a lui Creangă, dar sunt sigur, că dacă ar fi să se măsoare rangul şi dreptul preoţesc după puterea de infulicare a stomahului—cum glăsueşte o veche poveste,—Creangă merita să fie cel puţin Mitropolit!

*

O intîmplare nostimă de tot:

Intr'o sară, abătîndune pe dealul din faţa hotelului, prin o alee de mesteacăni, găsirăm pe un

tînăr slăbănog, cufundat in cetirea unui volum de *Convorbiri Literare.*

Creangă se apropie de el, şi deşi nu'l cunoştea, îi zise:

— Buna vreme domnule, ai găsit ceva de samă in *Convorbirile* cele ce citeşti, că se văd de departe că's *Convorbirile* de la Iaşi.

— Cum nu, d-le Creangă, respunse tînărul, am găsit... gîci ce?

— Ce?

— *Electoralele* de Iacob Negruzzi,—şi cetesc cu mult haz mai ales partea privitoare la *părintele Smîntînă.*

Creangă rîse cu mult gust, şi'mi zise şi mie să ne punem impreună jos,—iar tînărul, după invitarea lui Creangă reincepu a ceti partea cu *părintele Smîntînă* care glăsueşte aşa:

Un profesor să vorbească!—„Un profesor?“ Nu voim!
Respund alţii cu mănie „pe-un bătrîn vrem s'auzim.
Voi sunteţi intr'o ureche! „Partea voastră e nebună„
Strigă'n stînga glasuri multe, insă presidentul sună
Clopoţelul şi'i indeamnă toţi tăcere să păzască
Căci *părintele Smîntînă* acum vre să le vorbească.
„Fraţilor!“ incepe acesta, mînecele suflecînd
Şi potcapul ce'l apasă mai pe ceafă aşezînd,
„Fraţi iubiţi, eu ştiu de sigur că voi toţi gîndiţi ca mine
Că'n iubita noastră ţară n'ar fi rău să fie bine.
Pentru asta fără ură şi cu gînd impăcăcios
Cum stă scris in evanghelii c'a zis chiar domnu Christos,
Să fim toţi cu infrăţire şi ca fraţi să ne'nţelegem,
Dintre noi pe cel mai vrednic deputat ca să-l alegem.
Inse pentru al cunoaşte, nu voim a cercetă

Vîrsta lui şi meseria, ci de'şi ţine legea sa
Cum stă scris, dacă posteşte şi de s'a spovădnit,
Dacă dă de paraclisuri şi se'nchină umilit,
Căci trăim ca'n vremi păgîne, oamenii nu mai sunt buni,
Nu mai au credinţa vechc ca odată la străbuni;
Preoţii pre mică leafă au, bisericele toate
Chiar in zi de sărbătoare remîn astăz deşertate,
Discul gol e pân in funduri.—„Ai vorbit destul părinte"
Unul curmă din mulţime „părinteştele-ţi cuvinte
Sus de pe anvon le spune, aici nu se potrivesc..."
—„Taci, creştin fără credinţă şi mă lasă să sfîrşesc"
Strigă popa cu mănie „pe un om vrem a alege
Care'ntrînd in Adunare va propune o nouă lege
După care toţi Romînii să se'ntoarcă la credinţă
Cum erau odinioară cu plecare şi umilinţă,
Inse nu cum este astăzi..."—„Date jos de la tribună
E destul"—mai multe glasuri—earăşi presidentul sună
Clopoţelul, şi'i invită ca să tacă şi s'asculte.
Insă dintr'o parte a salei se ridică glasuri multe
Care strigă tot mai tare: „Jos! destul, Sfinţia Ta!"
Altă parte il susţine: „Sus, părinte! nu te da!
Ei voesc gîlceavă numai"—popa cearcă să vorbească
Insă vuetu-i prea mare şi-i silit să părăsască
Locul seu de la tribună.....

Creangă muri fără de veste, in ajunul anului nou 1890.

Inmormîntarea i s'a făcut fără paradă, cu simplitatea curată in care a trăit.

Vro doi-trei prieteni au depus cite-o cunună de flori pe sicriul seu.

Cîţiva tineri entusiasmaţi de scrierile lui, au for-

mat un comitet pentru a-i aduna tot ce-a produs, şi a i le publica in volume.

Fiul seu, căpitanul Constantin Creangă, a dat toată averea remasă pe urma reposatului seu tată acelui comitet, spre a intimpina cheltuelile tiparului.

Cel mai mare păcat ce-ar avea un romîn iubitor de literatura ţărei sale ar fi acela de a nu fi cetit drăgălaşele, fermecătoare, neperitoare povestiri ale talentatului şi neprihănitului cu minciunoasă lustruire a condeiului, Ion Creangă.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1785

1960

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY